BBC

OD NASIONA DO SADZONKI

ROZSADA BEZ BŁĘDÓW

Marzec 3 (44)/2022

Gardeners' World

EDYCJA POLSKA

WARZYWNIK bez chemii

NAJLEPSZE POMIDORY 20+ odmian

TESTUJEMY

Sekatory kowadełkowe

4 pomysły na **łąkę kwietną**

Ratujmy owady zapylające

Ogród przyjazny zwierzętom jest przyjazny Tobie!

Marzec 3/2022
cena 17,90 zł (w tym 8% VAT)
ISSN 2391-8381 Indeks 403636
9 772391 838128 03

NIEZAWODNE POWOJNIKI
Wczesne i późne odmiany clematisów **Monty`ego**

KWITNĄCE NON-STOP
Kwiaty przez całe lato, dzięki gwiazdom **Carol**

OGRODNIK DOSKONAŁY
Zaufaj doświadczeniu i złotym radom **Alana**

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Planta®

na **dobre**
w ogrodzie!

Pełna gama
produktów do ogrodu!

Mieszanki traw, nawozy, **cebule kwiatowe,** podłoża, **agrotekstylia,**
kamienie ogrodowe, **nasiona,** akcesoria ogrodnicze

Planta Sp. z o. o., ul. Wyszyńskiego 16a, 33-100 Tarnów, biuro@planta.pl

www.planta.pl

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Prenumerata

Gardeners` World. Edycja Polska to wydanie licencyjne największego brytyjskiego magazynu ogrodniczego BBC Gardeners' World Magazine. W polskiej edycji dzielimy się z wami naszymi odkryciami – od inspirujących ogrodów (angielskich i polskich) i zachwycających roślin, po zakupowe wskazówki i podpowiedzi, co zrobić, by ogród był zawsze w kwitnącej formie.

Teraz magazyn Gardeners` World. Edycja Polska jest miesięcznikiem (10 numerów w roku). Zamów prenumeratę bezpiecznie, bez wychodzenia z domu na **www.UlubionyKiosk.pl**. Przesyłka gratis!

- **Prenumerata roczna**
  161,10 zł – 10 wydań,
  w tym 1 numer gratis
- **Prenumerata dwuletnia**
  268,50 zł – 20 wydań,
  w tym 5 numerów gratis

Inne opcje:
- e-prenumerata roczna (PDF) – 114,40 zł
- e-prenumerata dwuletnia (PDF) – 214,50 zł

Jeśli masz pytania, wyślij e-mail na prenumerata@avt.pl.

Welcome

Piszę do Was te słowa na początku lutego, jednak Wy zajrzycie do nich dopiero za kilka tygodni. Za moim oknem pogoda jest iście zimowa, jednak rozpocząłem już **radosne odliczanie**. Choć do wiosny pozostało jeszcze wiele dni, nie mogę przestać o niej myśleć! Już 1 marca powitamy wiosnę meteorologiczną, 21 – kalendarzową, a u mnie rozpoczęła się fenologiczna – ozłocona kwitnącą leszczyną. Ze zmarzniętej ziemi „kiełkują" pierwsze kwiaty cebulowe, i choć potrzebują jeszcze ciepłych promieni słońca, by nabrać kolorów, to po szarej zimie z niecierpliwością i radością wypatruję jakichkolwiek sygnałów przebudzenia. My, ogrodnicy, uwielbiamy przecież to czekanie, i podobnie jak dzieci przed Świętami, celebrujemy każdy dzień w radosnym odliczaniu, bo: „Wiosna to cudowne przypomnienie, jak piękna może być zmiana." Niech ten czas będzie prawdziwą przyjemnością!

Dla przełamania pierwszych lodów prezentujemy wyjątkowy numer Waszego ulubionego magazynu ogrodniczego. Trzymacie w dłoniach pierwszy **miesięcznik** – tak jak poprzednie numery, wypełniony po brzegi praktycznymi wskazówkami i inspirującymi pomysłami... ale tym razem, na kolejne wydanie nie będziecie czekać aż dwa miesiące. Koniecznie zajrzyjcie do salonów prasowych w drugiej połowie marca, by kupić numer kwietniowy. Choć niektórzy mówią, że wiosna, z uwagi na spiętrzenie prac w ogrodzie, nie jest dla ogrodnika najlepszym czasem na czytanie, to mam nadzieję, że zaproponowane przez nas zmiany sprawią, że z jeszcze większym zaciekawieniem i zaangażowaniem zatopicie się w lekturze. Pamiętajcie, że niedługo (27 marca) przestawimy zegarki, by móc cieszyć się ogrodem o godzinę dłużej... i mieć dodatkową godzinę na czytanie!

Wiosna to radosny czas nie tylko dla ogrodników, ale także dla pierwszych **owadów zapylających**. W tym wydaniu rozpoczynamy nowy cykl artykułów: „Ratujmy owady zapylające" (na str. 36–44), gdzie zwracamy szczególną uwagę na ich trudny los. Przez kilka najbliższych miesięcy będziemy zachęcać Was do zwiększania różnorodności i sadzenia roślin przyjaznych zapylaczom, bo różne owady potrzebują kwiatów w różnych rozmiarach i kształtach. Nawet najmniejsza łąka ma ogromne znaczenie. Jeśli pomagacie zapylaczom, dajcie nam znać, wysyłając emaile na listy@magazyngardenersworld.pl. Najciekawsze opublikujemy i nagrodzimy roczną prenumeratą!

Radosnego oczekiwania na wiosnę!

Paweł Romanowski
Redaktor naczelny
pawel.romanowski@avt.pl

Eksperci Gardeners' World

Monty Don
Ogrodnik-samouk, główny prowadzący Gardeners` World. Entuzjasta psów i upraw ekologicznych, z czytelnikami spotyka się w swoim ogrodzie w Longmeadow.

Carol Klein
Ogrodniczka, łączy występy w telewizji z pisaniem i obowiązkami w jej własnym ogrodzie w Glebe Cottage. Inspiruje nas niezwykłą energią i bogatym doświadczeniem.

Alan Titchmarsh
Autor poczytnych poradników i kilku programów telewizyjnych. Dzieli się bogactwem wiedzy o uprawie roślin, dba o swoje grządki w Hampshire.

Joe Swift
Nagradzany projektant ogrodów, prowadzi pracownię w Londynie. Pisze o wszystkich aspektach ogrodnictwa, dla nas projektuje kwiatowe rabaty.

Adam Frost
Utytułowany architekt krajobrazu, zdobywca wielu nagród na Chelsea Flower Show. Pokazuje, że pielęgnacja ogrodu wcale nie musi być skomplikowana.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

SPIS TREŚCI

marzec 2022

LUBIMY

8 Gwiazdy marca

20 Hiacynty

INSPIRACJE

24 Jedyna droga wiedzie w górę
Powojniki Monty'ego

30 Nasiona sukcesu
Carol poleca kwiaty na rabaty

45 Kaliny dla każdego
Moc kwiatów, liści lub owoców

50 Długo kwitnące
Kolory na wiele miesięcy

56 Angielski ogród
Sposób na wąską działkę

62 Klasyka i elegancja
Ogród pokazowy z Chelsea

66 Jak być lepszym ogrodnikiem
Złote zasady Alana

72 Ciepłe powitanie
Pomysł na donicę z bratkami

75 Stylowa kencja
Tajniki pielęgnacji

78 Liściasty miks
Donica pełna zieleni

99 Frymuśne stokrotki
Trzy przepisy Małgorzaty Kalemby-Drożdż

105 Test sekatorów kowadełkowych
16 sprawdzonych modeli

110 Czas na przycinanie
Krzewów i traw ozdobnych

FAUNA W OGRODZIE

36 Ratujmy owady zapylające

43 Gniazdo dla trzmieli

44 Domek dla dzikich zwierząt

FELIETON

22 Cały Monty

118 Opowieści Titchmarsha

24
W Longmeadow niemal przez cały rok kwitną najróżniejsze powojniki. Monty wyjaśnia, jak wybierać, uprawiać i przycinać te wspaniałe pnącza

36
Udowodniono, że przebywanie wśród zieleni i obserwowanie owadów oblatujących kwiaty poprawia stan zdrowia. Przyjmij wyzwanie ekspertów Gardeners' World i ratuj zapylacze!

45
Nie wszystkie kaliny kwitną na biało – poznaj zjawiskowe różowe i zimozielone gatunki dostępne w polskich szkółkach

eprasa.pl 1a6f36bbdc

TEMATY Z OKŁADKI

87
40
82
105
36

Zdjęcie: konoplizkaya/depositphotos

20
Wnoszą mnóstwo barw na rabaty, ale cieszą też w domu, roztaczając wokół siebie upojny zapach – zachwyca się Graham Rice

30
Mamy idealny moment, aby zadbać o cudowne kolory lata. Carol Klein wyjaśnia, jak się za to zabrać i jakie gatunki kwiatów zasiać już teraz

72
Ożyw swój próg lub patio na wiele tygodni dzięki tej zachwycającej, prostej kompozycji

87
Co roku uprawiasz te same pomidory? Tym razem wybierz takie, które mają lepszy smak i dają większy plon. Lucy Chamberlain sprawdziła 21 odmian, aby znaleźć te najlepsze

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM, ALISTER THORPE, PAUL DEBOIS, GETTY/ INES CARRARA, MICHAEL CONRAD

DODATEK SPECJALNY: Warzywnik

82 Zakładanie + uprawa gleby
87 Najlepsze odmiany pomidorów
92 Owoce na grządkach
96 Jarmuż i chili
102 Rozsada krok po kroku

Plan działań w marcu

SPRAWY DO ZROBIENIA

113 Posadź zawilce
114 Zacznij pędzić ziemniaki
115 Posadź truskawki
116 Sprawdź pH gleby
117 Wysiej cebulę

eprasa.pl 1a6f36bbdc

CZAS NA CIĘCIE

Późna zima i przedwiośnie to doskonały moment na to, by przyciąć rośliny owocowe oraz gatunki ozdobne kwitnące latem. Gdy w ogrodzie panuje niska temperatura, a na niebie jest mało słońca, większość roślin wciąż pozostaje w fazie uśpienia. Nim w pędach zaczną płynąć życiodajne soki, warto je przyciąć, by dać roślinie impuls do wzrostu, zagęszczania, kwitnienia i owocowania. Odpowiednie cięcie we właściwym czasie to gwarancja zdrowych i pięknych roślin!

- **Usuń** martwe i suche pędy, by oczyścić rośliny i ograniczyć ryzyko chorób.
- **Skróć** uśpione, zdrewniałe pędy, by pobudzić je do wytwarzania nowych przyrostów.
- **Unikaj** cięcia, jeśli zapowiadany jest mróz, bo końcówki pędów mogą zostać uszkodzone, nim rany zdążą się zabliźnić.
- **Zaczekaj** na suchy i słoneczny dzień z temperaturą powyżej zera.
- **Nie przycinaj** teraz roślin zimozielonych, kwitnących wczesną wiosną na zeszłorocznych pędach oraz gatunków wrażliwych na zimno i choroby.
- **Wybierz** odpowiedni sekator, które zapewni ostre i równe cięcie.

By ułatwić Ci pracę, sekatory Fiskars zaprojektowano z użyciem szeregu technologii maksymalizujących siłę cięcia oraz z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań dla najwyższej wydajności i ergonomii. Dostępne są w różnych wariantach wielkości uchwytów i parametrów cięcia, co ułatwia efektywne usuwanie niepotrzebnych gałęzi.

Nim wybierzesz odpowiednie narzędzie, zastanów się, jakie prace będziesz nim wykonywać. **Sekatory jednoręczne** wykorzystaj do cięcia cienkich gałązek. Możesz wybierać pomiędzy sekatorem nożycowym do cięcia świeżych i młodych pędów lub sekatorem kowadełkowym do twardych i suchych gałęzi. W przypadku grubszych pędów sięgnij po **sekatory dwuręczne** ze specjalnym mechanizmem przekładniowym wspomagającym siłę cięcia. Do miejsc trudno dostępnych łatwo dotrzesz za pomocą **sekatora uniwersalnego (żyrafy) na wysięgniku**. Sięgniesz nawet czubków drzew i gęstych krzewów bez konieczności wchodzenia na drabinę lub nisko położonych gałęzi bez schylania się ani kucania. Nie musisz się męczyć, wystarczy że wybierzesz odpowiedni sekator!

FISKARS

Więcej informacji o narzędziach do cięcia znajdziesz na:
www.fiskars.pl/produkty/ogrod

TE PRODUKTY WARTO MIEĆ!

Dobrej jakości sekator gwarantuje precyzyjne i ostre cięcie przy wysokim komforcie pracy i minimalnym wysiłku.

Sekator jednoręczny X-series™ L (P941)
Przeznaczony do cięcia suchych i twardych gałęzi o średnicy do 26 mm. Unikalny mechanizm PowerGear™ zwiększa 3-krotnie siłę cięcia. Wyposażony w wytrzymałe kowadełko, dzięki czemu nie miażdży, lecz równo przecina gałęzie.

Sekator dwuręczny PowerGear™ (L77)
Do przycinania grubych, suchych gałęzi o maksymalnej średnicy 50 mm. Zwiększona precyzja cięcia dzięki zastosowaniu kowadełka. Wyjątkowo lekki dzięki użyciu tworzywa FiberComp™. Mechanizm przekładniowy zwiększający siłę cięcia.

Sekator uniwersalny Żyrafa PowerGearX
Przeznaczony jest do cięcia gałęzi o średnicy do 32 mm w trudno dostępnych miejscach, bez konieczności użycia drabiny czy schylania się.
UPX82 Długość trzonka umożliwia pracę w zasięgu 3,5 m.
UPX86 Trzonek regulowany w zakresie 2,4-4 m umożliwia cięcie gałęzi na wysokości nawet 6 metrów!

Piła do gałęzi
Do cięcia grubszych gałęzi (do średnicy 8 cm) warto wyposażyć sekator w piłę z hartowanym i profilowanym ostrzem oraz regulowanym kątem cięcia.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

FISKARS®
FISKARS
P961
Bez stresu
100% Szczęścia
fiskars.com

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Lubimy marzec

Wiem, że będzie to nieco na wyrost, biorąc pod uwagę łatwość, z jaką w tym miesiącu może zrobić się nieprzyjemnie, ale myślę, że możemy nieśmiało zacząć witać wiosnę. Tym razem postanowiłem to zrobić za pomocą tańca. To dość trudna rzecz do wykonania w druku, ale sądzę, że warto – wychodzimy z długiej i ponurej zimy bez większej radości, a ja chciałbym już poruszać trochę biodrami i poczuć rytm w stopach. Tanecznym krokiem powitajmy zatem wiosnę.

TEKST JAMES ALEXANDER-SINCLAIR

GWIAZDA MIESIĄCA

Narcyz (*Narcissus*) 'Tête-à-tête'

Pasuje do niego tango. Kwiaty ma wyprostowane i eleganckie, jak nieskazitelna rama w tańcu, ale przebiera szybko nóżkami. Ciągle wykonuje też ten pełen wyniosłości latynoski gest, który w tańcu polega na patrzeniu sobie przez ramię zamiast prosto w oczy. Jakby tancerze obawiali się, że kiedy ich oczy się spotkają, to pękną lody i nie będą w stanie zapanować nad pasją i emocjami.

Niezawodna, popularna karłowata odmiana. Doskonała do donic, skrzynek okiennych lub w większej ilości na rabaty.
Wysokość x Szerokość 20 cm x 5 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 1a6f36bbdc

TANIEC STOKROTEK

Patrząc na nie, nie mogę przestać myśleć o spódniczkach baletnic. Rząd łabędzi tańczących równocześnie arabeski i wymachujących nogami. Wierz lub nie, ale tej stokrotce jest ogromnie daleko do stokrotki rosnącej na trawniku, którą wszyscy znamy i kochamy. Leżenie na ciepłej trawie i wyplatanie łańcuszków ze stokrotek dla kogoś bliskiego moglibyśmy z powodzeniem zaliczyć do potwornie wyrafinowanych czynności, gdyby miały do tego posłużyć stokrotki 'Tasso White'.

Stokrotka pospolita (*Bellis perennis*) 'Tasso White'
Doskonała roślina rabatowa na zimę. Regularnie usuwaj przekwitłe kwiaty, aby przedłużyć kwitnienie. Słabo rośnie w bardzo zimnych ogrodach.
W x S 10 cm x 15 cm

POGO Z BRATKAMI

Minęło wiele lat, odkąd ostatni raz tańczyłem pogo i raczej wątpię, czy kiedykolwiek było tam tak ładnie jak tutaj. Wypełniona po brzegi donica zapewnia o wiele łagodniejszą formę przepychania się i pogowania, niż można znaleźć na festiwalu.

Bratek 'Matrix Blue Frost'
Jest tak wiele różnych odmian bratków, a wszystkie idealnie nadają się do donic na wczesną wiosnę.
W x S 10 cm x 10 cm

Szafirek armeński (*Muscari armeniacum*)
Posadź jego cebulki jesienią. Łatwo sam się rozmnaża, więc dziel kępy co kilka lat.
W x S 15 cm x 5 cm

Ciemiernik korsykański (*Helleborus argutifolius*) 'Silver Lace'
Zimozielona bylina. Wytnij stare liście, kiedy zaczną się pojawiać kwiaty. Rozmnażaj przez wysiew dojrzałych nasion.
W x S 60 cm x 40 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Krokus Tomassiniego
(*Crocus tommasinianus*) 'Barr's Purple'
Krokusy zawsze należy sadzić w dużych grupach: zajmują bardzo mało miejsca, są stosunkowo tanie i wyjątkowo łatwe w sadzeniu. Można je posadzić na trawniku lub na rabatach, ale musi być ich dużo, ponieważ największe wrażenie robią wtedy, gdy zamieniają się w lazurowe morze. Jeśli brakuje ci miejsca, będą również doskonale wyglądać w pojemnikach – zwłaszcza posadzone z kwitnącymi później tulipanami. Krokusy wyglądają szczególnie pięknie, gdy pada śnieg – a w marcu nadal nie można tego wykluczyć!

Zabezpiecz cebulki przed myszami, którym najwyraźniej wydaje się, że krokusy są sadzone dla ich przyjemności. Dobrze kwitną także w lekkim cieniu.
W x S 10 cm x 5 cm

REKLAMA

POLSKA HODOWLA RAZEM

POLAN® plantiCo® SPÓJNIA®

Nowości na sezon 2022

seria nasion na taśmie

seria nasion ekologicznych

seria nasion miododajnych

Szeroki wybór nasion warzyw, kwiatów i ziół

e-sklep: sklep.plantico.pl

www.plantico.pl, tel. 22/722 90 66

eprasa.pl 1a5f36bbdc

BRYKAJĄCE PIERWIOSNKI

Zareklamuję się nieco: jestem bardzo entuzjastycznym wykonawcą szkockich tańców ludowych. Potrafię radośnie wirować z nieskrępowaną werwą i jestem nawet w posiadaniu kiltu. Wspominam o tym nie po to, żeby zepsuć ci śniadanie, ale dlatego, że ta kompozycja przypomina mi energiczne Eightsome Reel [rodzaj szkockiego tańca – red.]

Zawilec grecki (*Anemone blanda*) 'Charmer'

Bulwy posadź jesienią, po namoczeniu przez całą noc. Dobrze rośnie w doniczkach lub pod drzewami i krzewami.
W x S 10 cm x 20 cm

Prymulka (*Primula*) 'Blue Lace Mary'

Łatwiej dostrzeżesz piękne detale na płatkach, jeśli posadzisz te prymulki w doniczce. Rozmnażaj wiosną przez podział.
W x S 25 cm x 20 cm

eprasa.pl 1ab13cbbdc

makita®

Jeden akumulator, wiele możliwości!

380+

MAMY **380** POWODÓW ABYŚ WYBRAŁ NARZĘDZIA **MAKITA**
NAJWIĘKSZA KOMPATYBILNOŚĆ NARZĘDZI NA RYNKU!

WWW.MAKITA.PL

eprasa.pl 1a6f36bbdc

WSPANIAŁY WALC

Ten tulipan jest jak walc: dużo łagodnego wznoszenia się i opadania, przepiękne suknie i fruwające fraki. Uczono mnie walca, gdy miałem około dziesięciu lat (uważano to za istotną część męskiej edukacji), ale moje umiejętności trochę już zardzewiały. Zamiast tego pozwolę temu tulipanowi – i wielu innym gatunkom tulipanów, które dopiero przebijają się na powierzchnię – tańczyć za mnie. Do przodu, w bok, razem…

Tulipan skalny (*Tulipa saxatilis*) 'Lilac Wonder'
Wspaniały niski tulipan botaniczny – bardziej niezawodny od większych odmian. Posadź cebule późną jesienią.
W x S 25 cm x 10 cm

FREESTYLE Z FORSYCJĄ

W dzikich zaroślach lub na lesistych terenach, gdzie rośnie luźno, a jej gałązki powiewają na wietrze, forsycja śpiewa o wiośnie i słońcu. Jednak forsycje nie czują się komfortowo, kiedy są wciśnięte w małe ogródki przed domami, posadzone zbyt blisko ścieżek, a następnie przycinane do niewygodnych kształtów. To klasyczny taniec taty: żenujące wygibasy i trochę za dużo powietrznej gitary. Daj im więcej miejsca.

Forsycja pośrednia (*Forsythia* x *intermedia*) 'Lynwood Variety'
Dobrze rośnie z półzdrewniałych sadzonek pobranych latem. Przycinaj (ostrożnie) po kwitnieniu.
W x S 2,5 m x 2,5 m

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE (COURTESY OF KEW GARDENS); JASON INGRAM

eprasa.pl 1a6f36bbdc

ZŁOTE DZWONECZKI

W marcu wszyscy zamieniamy się w rude trzmiele – nie tylko dlatego, że wciąż jeszcze trzeba uważać na chłodne powietrze i zakładać futrzane kurtki do pracy w ogrodzie. Trzymaj rękę na pulsie, żeby nic nie umknęło twojej uwadze: obejrzyj uważnie wszystkie rośliny, które dopiero się budzą i sprawdź podwójnie te, które już to zrobiły. Bądź jak trzmiel, który uwija się na kwitnącej mahonii japońskiej, tylko nie zapomnij o najważniejszym – co najmniej połowa całej pracy powinna ci sprawiać czystą przyjemność.

Mahonia japońska (*Mahonia japonica*)

Kwitnie już pod koniec lutego i nie przestaje aż do maja, kiedy ze złotych kwiatów powstają niebieskawe jagody. Dobrze rośnie w półcieniu.
W x S 1-1,5 m x 1,5-2 m

Trzmiel rudy (*Bombus pascuorum*)

Jest łatwy do rozpoznania po rudym tułowiu i tylnej części odwłoka. Już w marcu aktywnie poszukuje nektaru. Podlega w Polsce częściowej ochronie gatunkowej.

TEKST ŁUKASZ SKOP
ZDJĘCIA BOŻKA PIOTROWSKA

eprasa.pl 1a6f36bbdc

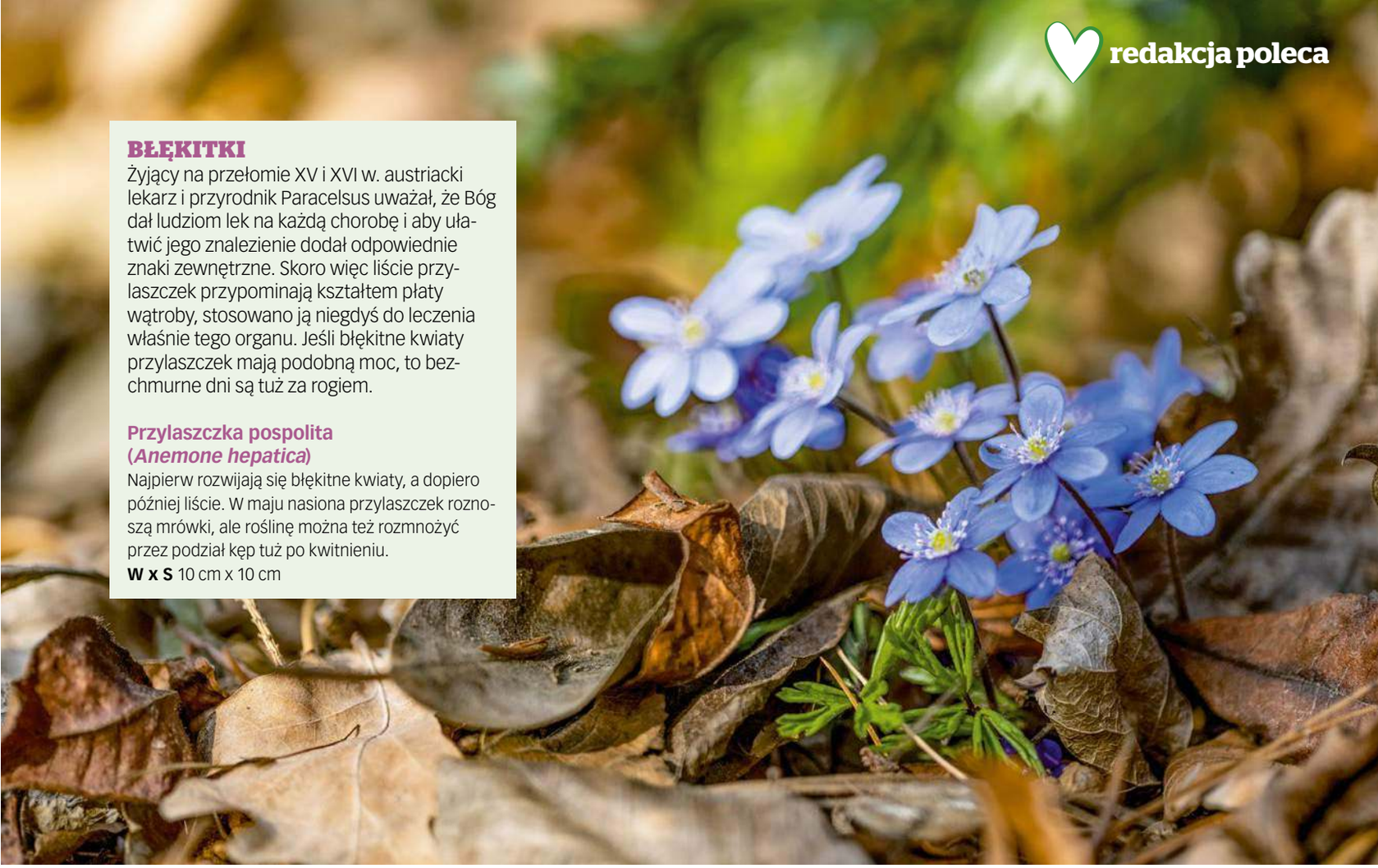

LÓD I RÓŻE

Krwawa czerwień tego ciemiernika najsilniej działa na zmysły, kiedy leży jeszcze śnieg, ale nawet i bez niego nietrudno zgadnąć, skąd ciemiernik wziął swoją rockową nazwę. Przez zaschnięte ubiegłoroczne liście odradza się jak feniks z popiołów i nie zrzuci piórek, to jest płatków, aż do maja.

Ciemiernik glandorfski (*Helleborus* × *glandorfensis*) 'HGC ® Ice N' Roses Red'
Pierwsze kwiaty mogą się rozwinąć już w grudniu. Doskonale prezentuje się posadzony w większych donicach ustawionych przy drzwiach wejściowych.
W x S 30-60 cm x 30-60 cm

eprasa.pl 1a6f36bbdc

BŁĘKITKI

Żyjący na przełomie XV i XVI w. austriacki lekarz i przyrodnik Paracelsus uważał, że Bóg dał ludziom lek na każdą chorobę i aby ułatwić jego znalezienie dodał odpowiednie znaki zewnętrzne. Skoro więc liście przylaszczek przypominają kształtem płaty wątroby, stosowano ją niegdyś do leczenia właśnie tego organu. Jeśli błękitne kwiaty przylaszczek mają podobną moc, to bezchmurne dni są tuż za rogiem.

Przylaszczka pospolita (*Anemone hepatica*)

Najpierw rozwijają się błękitne kwiaty, a dopiero później liście. W maju nasiona przylaszczek roznoszą mrówki, ale roślinę można też rozmnożyć przez podział kęp tuż po kwitnieniu.

W x S 10 cm x 10 cm

REKLAMA

rośniemy od 1992

W.LEGUTKO

Cebule kwiatowe

do nasadzeń wiosennych

eprasa.pl 1a6f36bbdc

MARCOWE STOGI

Jeszcze nie zdążyły wypuścić ani jednego liścia, a już zmuszają do zastanowienia się „na co ja właściwie patrzę?". Lepiężniki jak nieporadne owady ledwie wygramoliły się spod ziemi, a już kwitną, wywołując nie lada sensację. W ślad za podobnymi do stogów siana kwiatostanami w kwietniu pojawią się ogromne liście, tworząc scenerię rodem z Parku Jurajskiego.

Lepiężnik japoński (*Petasites japonicus*) 'Nishiki-buki'
Rozrasta się przez podziemne kłącza, więc trzeba mieć go na oku lub zastosować podziemną barierę. Sercowate liście mają liczne białe odbarwienia.
W x S 1-1,5 m x 4-8 m

Lepiężnik różowy (*Petasites hybridus*)
Rośnie dziko w całym kraju, a jego liście osiągają do 60 cm średnicy – są jednymi z największych w Polsce! Przysadziste, bordowofioletowe kwiatostany kwitną już na przedwiośniu.
W x S 1 m x 1,5 m

eprasa.pl 1a6f36bbdc

BALETNICE

Pierwsza z dwóch sióstr, śnieżyca wiosenna, zakwita już na przedwiośniu, a na każdym płatku ma złotą plamkę. Druga, śnieżyca letnia, wbrew nazwie kwitnie już w kwietniu, a na każdym płatku ma zieloną plamkę. Teraz, kiedy już potrafimy je odróżnić, porozkoszujmy się widokiem tych roztańczonych baletnic, bo jak mawiała Coco Chanel, „Najlepsze rzeczy w życiu są za darmo".

Śnieżyca wiosenna (*Leucojum vernum*)
Bardzo dobrze sprawdza się pod drzewami i krzewami liściastymi, gdzie kwitnie, zanim ich liście zasłonią jej słońce. Preferuje wilgotne podłoże.
W x S 10-50 cm x 10 cm

REKLAMA

‘Fondant’

Z kremowego pąka otwierają się różowe płatki, zapewniając dwie barwy, dopóki nie otworzą się wszystkie kwiaty.
Wysokość x Szerokość 30 cm x 15 cm

‘Woodstock’

Czerwonawo-purpurowe pojedyncze kwiaty mają prawie buraczkowy odcień. Niektóre z nich są lekko podbarwione innym odcieniem. **W x S** 30 cm x 15 cm

‘Delft Blue’

Znana i lubiana odmiana – ma niebieskie płatki o bladych brzegach, które u podstawy są prawie turkusowe.
W x S 25 cm x 15 cm

‘Chestnut Flower’

Pełne kwiaty w dwóch barwach: różowej i białej. Ta odmiana pojawiła się w roku 1880, ale nadal jest fantastyczna. **W x S** 25 cm x 15 cm

Hyacinthus orientalis

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Kwitnienie	■	■	■	■								■
Sadzenie									■	■		

ZDJĘCIA: JACQUES AMAND, SARAH CUTTLE, JASON INGRAM

eprasa.pl 1a6f36bbdc

'Carnegie'
Dojrzewając, pojedyncze białe kwiaty zachowują nieco kremowej barwy pąków. **W x S** 30 cm x 15 cm

Eksperci polecają

Hiacynty

Wnoszą mnóstwo barw na rabaty, ale cieszą też w domu, roztaczając wokół siebie upojny zapach – zachwyca się **Graham Rice**

Wśród moich najwcześniejszych wspomnień jest chwila, gdy sprawdzam, czy na półce z tyłu schowka na węgiel kiełkują już hiacynty. Półkę zamontował tata dla mamy, aby w owym ciemnym pomieszczeniu mogła ustawić kilka misek z podpędzanymi cebulkami.

Była to lekcja cierpliwości i radzenia sobie z porażkami – nie zawsze się udawało. Ale jeśli wszystko poszło dobrze… błagałem, aby dosadzić jeszcze więcej cebulek! Kochałem zapach hiacyntów i głęboki, ciemnoniebieski kolor ich kwiatów. W tamtych czasach myślałem, że hiacynty zawsze kwitną na niebiesko – moja mama uprawiała tylko takie. Teraz wiem już o nich trochę więcej – przydała się edukacja w zakresie ogrodowej botaniki – i gdy nadchodzi zima, oszukuję: kupuję od zaprzyjaźnionej florystki już podpędzone cebule. Ale jesienią obsadzam nimi też donicę przy drzwiach frontowych. Wszystkie odmiany hiacyntów pięknie pachną. Wszystkie są też mrozoodporne i dorastają do wysokości 25-30 cm. Do bezproblemowego pędzenia najbardziej nadaje się odmiana 'Delft Blue'.

Donice pełne hiacyntów, ustawione pod chmurką, są świetnym pretekstem, żeby obsadzić je również nowoczesnymi karłowymi niezapominajkami, które są zdecydowanie zbyt drobne – żeby nie powiedzieć: mikre – na rabaty, ale mogą tworzyć świetne tło dla różowych i białych hiacyntów, których kwiaty będą nad nimi nieco górować.

- **Stanowisko** Aby zapach hiacyntów w ogrodzie skupił się w jednym miejscu, ustaw je na osłoniętym stanowisku.
- **Pielęgnacja** Dotykając cebulek hiacyntów, korzystaj z rękawic, bo mogą podrażniać skórę. Po kwitnieniu zasilaj nawozem, a potem zasadź w ogrodzie.
- **Gdzie kupić** www.jacquesamandintl.com; www.farmergracy.co.uk; www.peternyssen.com

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Felieton

Cały Monty

Monty zastanawia się, jak zmieni się ogrodnictwo po pandemii. Czy ludzie utracą swój dopiero co odkryty za pośrednictwem ogrodów związek z naturą?

ZDJĘCIE: MARSHA ARNOLD

Prędzej czy później terminy oddawania tekstów do publikacji robią głupców ze wszystkich, którzy kiedykolwiek pisali dla jakiegokolwiek czasopisma. Choć dzięki nowoczesnej technologii piszę te słowa w środku stycznia, a nie w grudniu (jak przez wiele lat), to w dobie zamknięć, lockdownów i podziałów na strefy – nie wspominając już o rozdygotanych politykach usiłujących robić to, co należy, a jednocześnie nie stracić na popularności – niezbyt mądre jest przewidywanie, co wydarzy się za tydzień, a co dopiero za dwa miesiące. To jednak mnie nie powstrzyma!

W ostatniej dekadzie wiele trendów w ogrodnictwie wynikało z powszechnego poczucia politycznej i ekonomicznej niepewności i niepokoju – ogrody były bezpieczniejsze, spokojniejsze i rozwijały naszą świadomość świata przyrody (hurra!), stając się schronieniem przed niepewnym, a niekiedy i przerażającym Światem Zewnętrznym.

> *„Ogrody stały się schronieniem przed niepewnością”*

Można by się spodziewać, że pandemia jedynie wzmocni tę tendencję, ale podejrzewam, że może stać się dokładnie odwrotnie. Przypuszczam, że kiedy będziemy mogli przemieszczać się i spotykać relatywnie swobodnie, zadziałamy tak, jak nasi dziadkowie (no dobrze, dla wszystkich młodszych: pradziadkowie) sto lat temu, po wielkiej pandemii grypy w latach 1918-19. Po pierwszej wojnie światowej i następującej po niej pandemii ludzie zapominali o rozwadze i porzucali cały tłumiony wcześniej strach i niepokój. Ludzie Zachodu, o ile tylko dysponowali pieniędzmi i czasem, bawili się – bawili się na całego.

Nie sugeruję tu, że przeciętny ogród za domem stanie się jaskinią rozkosznych bezeceństw, jak Berlin w latach dwudziestych XX w., czy że oddamy się przyjemnościom jak Gatsby, ale myślę, że będziemy złaknieni zabawy, lekkości i figlarności jako przeciwstawieństw poczucia rzeczywistego zagrożenia i wycofania, jakie przyniósł nam ubiegły rok.

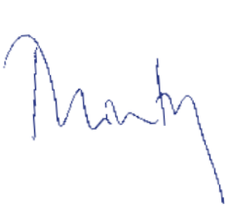
Innymi słowy, będziemy jeszcze bardziej wyczekiwać wystaw kwiatów i cieszyć się nimi. Podejrzewam, że ogrody pokazowe będą mniej przepełnione poprawnością ekologiczną, za to będą tętnić barwami i światłem, i będą zaaranżowane jako miejsca cudownych przyjęć odbywających się w sielskie letnie wieczory.

My sami dopuścimy do głosu intensywniejsze kolory i zamiast traktować ogrody jak schronienie na łonie natury, zaczniemy je postrzegać jako przestrzeń, w której można z fantazją bawić się i cieszyć sobą nawzajem.

Muszę powiedzieć, że nie do końca mi to pasuje. Nie mogę znieść myśli, że nowa, tak potrzebna świadomość ogrodów jako wrót do świata przyrody, miałaby zaniknąć. Ogromnie cieszy mnie, że tak wielu z nas odkryło radość z prostych rzeczy, jakie ma do zaoferowania ogród: spokoju, harmonii i dobrego samopoczucia, oraz nową fascynację dziką przyrodą, którą mamy dosłownie na progu. Na pewno jest jakiś sposób, aby nie wylać tego dziecka z kąpielą, a jednocześnie pozbyć się brudnej wody z poprzedniego roku.

Istnieje tendencja do purytańskiej gorliwości w działaniach na rzecz natury. Recykling, biodegradacja, unikanie plastików i torfu, dbałość o źródło pochodzenia materiałów i ich wpływ na środowisko, wegetarianizm, weganizm… – wszystko to jest z wielu powodów godne podziwu, ale może też stać się manifestacją pokuty za ekowandalizm współczesnego życia. Przy całej swojej wartości, może też być nieco drętwe – a nikt nie lubi, gdy inni mówią mu, co ma robić.

Szacunek i miłość do świata natury i środowiska nie powinny być patetyczne ani nudne. Ale jest jeszcze trzecia droga. Myślę, że kiedy tylko będzie to bezpieczne, wszyscy odczujemy przemożną potrzebę uwolnienia się, wyjścia z domu, zabawy w naszych kolorowych ogrodach i dzielenia się nimi z jak największą liczbą ludzi. Ale mądrzejszy ogrodnik, który troszczył się o swój ogród przez cały ubiegły rok, gdy byliśmy zmuszeni skupić się na najbliższym otoczeniu, połączy to z szacunkiem dla świata przyrody i płynącą z niego przyjemnością. Wszyscy musimy mieć możliwość wypuszczenia pary – ale przyroda nie powinna płacić ceny za nasze przyjemności.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

STIHL

GOTOWA NA KAŻDE WYZWANIE

PRZECINARKA DO DREWNA STIHL GTA 26
LEKKA I BARDZO PORĘCZNA.
DO WSZECHSTRONNYCH ZASTOSOWAŃ.

Akumulatorowa przecinarka do drewna STIHL GTA 26 sprosta każdemu wyzwaniu. Świetnie nada się do przycinania drzew i krzewów, rozdrabniania odpadów zielonych, a także różnorodnych prac stolarskich. Komfortowy antypoślizgowy uchwyt, ruchoma osłona ochronna i wskaźnik naładowania zapewniają wygodne użytkowanie i bezpieczną pracę.

DŁUGOŚĆ PROWADNICY **10 cm • 10,8 V**

WIĘCEJ INFORMACJI U DEALERÓW STIHL
ORAZ NA **WWW.STIHL.PL**

/ STIHL.POLSKA

/ STIHL_POLSKA

Jedyna droga wiedzie *w górę*

W Longmeadow niemal przez cały rok kwitną najróżniejsze powojniki. Monty wyjaśnia, jak wybierać, uprawiać i przycinać te wspaniałe pnącza

Powojniki Monty'ego – a jest ich całe mnóstwo – dodają rabatom wysokości i pną się po wigwamach z pędów leszczyny (a nie po murach czy płotach)

PHOTO: JASON INGRAM

"Powojniki na długo zapisują się w pamięci i są przeurocze – powinno się dla nich znaleźć miejsce w każdym ogrodzie"

eprasa.pl 1a6f3600bdc

Nie przypominam sobie, żeby w ogrodzie moich rodziców rósł jakiś powojnik. Girlandy powojnika pnącego (*Clematis vitalba*) zdobiły przydrożne żywopłoty, ale w ogrodzie moich rodziców – o ile dobrze pamiętam – nie było ani jednego tego typu pnącza. Wielka szkoda, bo w kredowej glebie hrabstwa Hampshire świetnie by się rozwijały. W latach 1981-1989 mieliśmy z Sarą w Londynie ogród, w którym rosło wiele powojników, w tym *C.* 'Elizabeth', powojnik Armanda (*C. armandii*), kilka powojników alpejskich, 'Nelly Moser' i 'Niobe', co najmniej trzy powojniki włoskie, w tym 'Purpurea Plena Elegans' oraz powojnik Jackmana (*C. jackmanii*) – i wyraźnie je pamiętam, choć od czasu, gdy opuściliśmy naszą długą i wąską działkę w dzielnicy Hackney, minęło ze 30 lat wypełnionych po brzegi kwiatami.

Powojniki na długo zapisują się w pamięci i są przeurocze – powinno się dla nich znaleźć miejsce w każdym ogrodzie. Podejrzewam, że moich rodziców powstrzymywało przed ich uprawą przeświadczenie – które z pewnością podzielają i inni – że powojniki muszą piąć się po murach lub płotach. W Longmeadow uprawiamy je prawie wyłącznie na rabatach – przy wigwamach z tyczek do fasoli. Jest to rozwiązanie szczególnie korzystne dla późno kwitnących powojników z grupy 3 (patrz: informacje obok), bo na początku roku, zanim znów zaczną porastać podpory, można je przycinać do ziemi. Uprawiamy tak również wiele powojników wcześniejszych – z grupy 1 i 2, bo dodają rabatom wysokości i struktury, a ich kwiaty można oglądać ze wszystkich stron, a nie tylko dwuwymiarowo, z płaską powierzchnią w tle.

Dynamika grupy

Omówmy teraz podział powojników na grupy – miejmy to już z głowy. Ta prozaiczna kategoryzacja ślicznych, poetyckich roślin jest przydatna, bo pomaga optymalnie je pielęgnować i przycinać.

Do grupy 1 należą wszystkie powojniki kwitnące wiosną, w tym powojnik górski (*C. montana*). Mają one drobne kwiaty – powojnik wąsaty (*C. cirrhosa*) produkuje je już w styczniu [w Polsce może być uprawiany tylko w najcieplejszych regionach – red.], ale większość innych powojników z tej grupy zakwita w kwietniu i kończy kwitnienie w maju [w Polsce wszystkie powojniki kwitną o około miesiąc później – red.] Po przekwitnięciu pnącza produkują nowe przyrosty, na których kwiaty pojawią się kolejnej wiosny.

Dlatego najlepiej jest je ciąć późną wiosną, tuż po kwitnieniu. Większość trzeba jedynie okazjonalnie przyciąć sekatorem, aby nie rozrosły się nadmiernie i aby ich górna część nie zrobiła się za ciężka. Zwykle sadzę powojnik alpejski i powojnik wielopłatkowy (*C. macropetala*) przy wigwamach z tyczek. Stwierdziłem, że najlepiej jest przycinać

Ulubione powojniki Monty'ego z podziałem na grupy

Powojniki dzielimy na trzy grupy w oparciu o terminy kwitnienia; to ułatwia określenie, kiedy i jak je przycinać

▼ GRUPA 1

Produkuje kwiaty jako pierwsza

Kwiaty I-V

Cięcie Tylko, jeśli trzeba doprowadzić roślinę do porządku lub ograniczyć wzrost energicznych pędów. Przycinamy bezpośrednio po kwitnieniu.

- Powojniki górskie (*C. montana*), np. 'Elizabeth' i 'Marjorie'
- Powojniki Armanda (*C. armandii*), np. 'Apple Blossom' i 'Snowdrift'
- Powojniki alpejskie (*C. alpina*), np. 'Frances Rivis' i 'Frankie'
- *C.* × *cartmanii*, np. 'Avalanche'
- Powojniki wielkokwiatowe (*C. macropetala*), np. 'Markham's Pink' i 'Lagoon'
- *C. atragene*, np. 'Amber'
- Powojniki wąsate (*C. cirrhosa*), np. 'Freckles' i 'Wisley Cream'

▶ GRUPA 2

Te wcześnie kwitnące powojniki o wielkich kwiatach często powtarzają kwitnienie w drugiej połowie lata

Kwiaty Od połowy maja do września, często w dwóch rzutach – wcześnie i późno

Cięcie Nie jest najważniejsze, ale zapewnia kwiaty na poziomie wzroku – przez cały sezon. W marcu przytnij pędy do dużych pąków, aby uzyskać większe kwiaty w połowie lata, a potem lekko podetnij pod koniec lata, po kwitnieniu. Zbytnio wybujałe czy przerośnięte rośliny mocno przytnij wiosną – roślina wyprodukuje kwiaty później niż zwykle i w mniejszej liczbie – a od kolejnego marca znów przycinaj do pąków.

- 'Nelly Moser'
- 'Daniel Deronda'
- 'Marie Boisselot'
- 'The President'
- 'Vyvyan Pennell'
- 'Niobe'

Bujny, zimozielony powojnik Armanda (*Clematis armandii*) okrywa się wiosną kwiatami o zapachu migdałów

Spektakularny powojnik włoski 'Madame Julia Correvon' jest niewielki, więc może rosnąć w donicy. Kwitnie późno

'Gipsy Queen' to lubiana odmiana wyhodowana w 1877 roku

Powojnik rurowaty (*C. tubulosa*) nie pnie się, a jego cylindryczne kwiaty mają długie, wygięte do tyłu płatki

▲ GRUPA 3

Te powojniki rosną szybko i są znane z dużych, późno pojawiających się kwiatów

Kwiaty VII-X

Cięcie Przycinamy do 30-45 cm od ziemi

- Powojniki włoskie (*C. viticella*), np. 'Alba Luxurians', 'Etoile Violette' i 'Madame Julia Correvon'
- *C.* 'Gipsy Queen'
- Powojniki teksańskie (*C. texensis*), np. 'Princess Diana' i 'Gravetye Beauty'
- *C. rehderiana*
- Powojnik południowy (*C. flammula*)
- Powojniki tanguckie (*C. tangutica*), np. 'Bill MacKenzie'
- Powojnik pnący (*C. vitalba*)

◀ POWOJNIKI BYLINOWE

Nie wymagają podpór i znikają na zimę

Kwiaty VII-X

Cięcie Wytnij martwe pędy pod koniec zimy, zanim pokażą się pierwsze przyrosty – jak rośliny z grupy 3

- Powojnik całolistny (*C. integrifolia*)
- Powojnik Duranda (*C.× durandii*)
- Powojnik rurowaty (*C. tubulosa*)
- Powojniki rurkowe (*C. heracleifolia*), np. 'Côte D'Azur'

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD; SARAH CUTTLE; TIM SANDALL

eprasa.pl 1a6f366bdc

te pnącza o około połowę co dwa lata. Mam jednak też powojnik górski, który doprowadzam do porządku mniej więcej co pięć lat, zaś mój powojnik 'Freckles' świetnie piął się po drzewie w Ogrodzie Wiosennym i nie ruszałem go zupełnie, aż pewnej nocy zabił go dziesięciostopniowy mróz i złowrogi wiatr ze wschodu.

Powojniki z grupy 2 kwitną od połowy maja do końca lipca i mają największe, najbardziej spektakularne kwiaty. To największa i – skoro robi tak wielkie wrażenie – najbardziej popularna grupa, obejmująca tak lubiane odmiany jak 'Nelly Moser', 'The President' czy 'Niobe' – i mam je wszystkie.

Cięcie tych powojników o dużych kwiatach nie jest oczywiste, bo kwitną dwukrotnie: pod koniec wiosny i późnym latem. Jeśli przytniesz je wiosną za mocno, nie obdarzą cię swoimi wielkimi kwiatami w czerwcu, ale wynagrodzą ci to mnóstwem drobniejszych kwiatów w sierpniu i wrześniu. Ja zabieram się za nie na początku marca – tnę uszkodzone i słabe pędy do zdrowego pąka i generalnie redukuję przyrosty do najwyżej położonych tłuściutkich pąków bocznych. To właśnie te duże pąki – a świetnie je widać – produkują wczesne, duże kwiaty. Mniejsze, późniejsze kwiaty pojawiają się na przyrostach powstałych latem. Jeśli pędy są bardzo wybujałe i bezlistne u podstawy – a często tak bywa – tnij mocno, pogódź się ze stratą pierwszej partii kwiatów i ciesz się ich dodatkową ilością w późniejszym terminie. Roślina wróci do normalnego trybu wiosną kolejnego roku.

Kwitnąca od końca czerwca do początku jesieni odmiana 'Princess Diana' należy do grupy 3

Lepiej późno, niż wcale

Grupa 3 obejmuje wszystkie duże, późno kwitnące powojniki, które zaczynają produkować kwiaty gdzieś na początku lipca i czynią to jeszcze jesienią. Najbardziej znane z nich są powojniki włoskie (*C. viticella*) – rośnie ich u nas sporo, głównie w Ogrodzie Ozdobnym, gdzie zapewniają mnóstwo intensywnych barw: od błękitu po burgund. Najintensywniej niebieskie są kwiaty odmiany 'Perle d'Azur', jednocześnie mocno podbarwione fioletem. Kwiaty odmiany 'Honora', początkowo mocno śliwkowe, tracą burgundowy odcień i dojrzewając nabierają radosnej purpurowej barwy; ich pylniki mają cudowny kasztanowy kolor. Ta bardzo żywotna odmiana w dobrych warunkach dorasta do 4,5 m.

Odmiana 'Gipsy Queen' jest nieco skromniejsza – osiąga ok. 3 m i łamie zasadę powojników późno kwitnących, produkując ciemnopurpurowe kwiaty na pędach tegorocznych oraz na dojrzałych pędach z poprzedniego roku. Uprawiam też odmianę 'Jackmanii Superba', która ma bladozielone pylniki i biegnące jak blizny wzdłuż każdego płatka smużki barwy czerwonego wina.

Niektóre z tych szybko rosnących powojników są dość delikatne, choć i tak obsypują się mnóstwem kwiatów. Uprawiam je w Ogrodzie Wiejskim. 'Betty Corning' to wonna odmiana włoska, produkująca dzwonkowate, różowo-fiołkowe kwiaty od końca czerwca po wrzesień. 'Princess Diana' to powojnik teksański – kiedy już dobrze się przyjmie,

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

W GŁĘBI PO LEWEJ Co roku w lutym Monty przycina powojnik pnący (*C. vitalba*), który pnie się po wigwamie w Ogrodzie Pisarza

W ŚRODKU Aby to energiczne pnącze zakwitło na poziomie wzroku, Monty usuwa splątane ubiegłoroczne przyrosty do wysokości ok. 30 cm od podstawy, tnąc tuż powyżej pąka lub węzła

PO LEWEJ Wiosną z tej niskiej bazy wyrosną świeże przyrosty, które pod koniec czerwca pokryją się pachnącymi, białymi kwiatami, a następnie puszystymi owocostanami

pokrywa się różowymi, pełnymi wdzięku, otwartymi kwiatami przypominającymi lilie – a nie wielkie spodki. 'Chatsworth' to kolejna odmiana włoska – produkuje drobne, bladofiołkowe kwiaty, które robią wielkie wrażenie, zachowując subtelność. W Ogrodzie Pisarza mam odmianę 'Alba Luxurians', na której skręconych płatkach fascynująco łączy się biel i zieleń. Każdy kwiat delikatnie różni się od pozostałych.

bardzo późno wydaje mnóstwo kwiatów o zwieszających się płatkach, które przekształcają się w wiotkie, pajęczynowate owocostany. Wiosną roślinę przycinam do ziemi i cały cykl zaczyna się od nowa.

Ostatnią uprawianą przeze mnie grupą powojników (a zawsze chcę ich uprawiać więcej!) są powojniki bylinowe. Rosną u mnie na rabacie, gdzie nie tyle się pną, co płożą i gramolą na rosnące wokół krzewy. Powoj-

"Powojniki nie znoszą przesuszenia i trzeba je sadzić głęboko"

Najbardziej popularne są powojniki odmianowe – również dlatego, że łatwiej jest promować roślinę, którą nazwano dobrze kojarzącym się słowem lub nazwiskiem słynnego człowieka – ale lubię też powojniki botaniczne, które mają tylko łacińską nazwę i stąd mało marketingowego wdzięku. Powojniki botaniczne są odporne, proste w uprawie i mają ogromnie różnorodne, ale niezmiennie drobne kwiaty. Ich wybór jest bogaty, a choć najlepsze z nich, np. powojniki górskie czy alpejskie, łatwo jest kupić, warto też polować na mniej znane – ale równie dobre. Szczególnie pięknie pachną moje dwa powojniki botaniczne: cudowny powojnik Rehdera (*C. rehderiana*) produkujący jasnożółte, dzwonkowate kwiaty i liście podobne do liści pokrzywy – nienadający się do małych ogrodów, bo dorasta nawet do 9 m – i powojnik południowy (*C. flammula*), pokrywający się chmurą gwiaździstych, białych kwiatów. W Ogrodzie Naturalnym rośnie powojnik tangucki (*C. tangutica*), który

nik całolistny (*C. integrifolia*) ma bladopurpurowe kwiaty i ciemnozielone liście, zaś powojnik Duranda (*C. × durandii*) łatwiej się adaptuje, ma krótsze pędy i otwarte, rozłożyste kwiaty, które wyglądają wręcz idealnie, gdy roślina porasta różę. Na rabatach w sadzie mam bylinowy powojnik 'Côte D'Azur' – jego drobne kwiaty o wyginających się do tyłu płatkach rosną w kiściach, a liście przypominają liście zawilców japońskich. U tej grupy nie występują problemy z cięciem, bo jak wszystkie rośliny zielne, jej przedstawiciele zamierają jesienią, by na nowo odrosnąć wiosną.

Jednak bez względu na to, jakie powojniki uprawiasz, każdy z nich wymaga pewnych konkretnych warunków. Po pierwsze, źle znoszą przesuszenie. Nie da się zapewnić im za dużej ilości materii organicznej, ani za grubej ściółki na wiosnę. Jeśli uprawiasz powojniki w donicach, pamiętaj, aby porządnie je podlać co najmniej raz w tygodniu – a w czasie upałów codziennie. Powojniki

Przytnij wszystkie zwiędnięte i poczerniałe pędy do zdrowych przyrostów

Uwiąd (zgorzel) powojników

Uwiąd powojników wywołuje grzyb, który wnika w roślinę przez ranę spowodowaną przez owada lub otarcie – np. przez mocujący roślinę sznurek. Górna część powojnika nagle więdnie, przewraca się i zamiera, a problem szybko rozprzestrzenia się w dół rośliny. Gdy infekcja zaczyna się od liścia, pęd, na którym on rośnie, czernieje. Przytnij wszystkie zaatakowane pędy do zdrowych części, nawet, jeśli trzeba je dociąć poniżej powierzchni podłoża – powojnik powinien odbić. Zainfekowane liście usuwamy, bo grzyb może przetrwać, jeśli zostawimy je na ziemi. Jeśli problem będzie nawracał, przesadź roślinę do żyznej, przepuszczalnej gleby, umieszczając szczyt bryły korzeniowej 8 cm poniżej podłoża. Zapobiegaj stresom, porządnie podlewając powojnik i utrzymując jego korzenie w cieniu – można przykryć je łupkowymi dachówkami lub kamieniami, aby nie nagrzewały się.

sadzimy głęboko – powierzchnia podłoża w doniczce, w której pierwotnie rosły, powinna znaleźć się jakieś 3-5 cm pod ziemią. Chroni to rośliny przed uwiądem, ślimakami i suszą, bo najlepiej odrastają z pędów pod powierzchnią ziemi.

Pozostaje nam jeszcze kwestia cięcia – może ona budzić niepewność. Spokojnie. Zapamiętaj powiedzenie: „Przed czerwcem kwitnięcie – nie bierz się za cięcie" i trudno ci będzie coś zepsuć. Jeśli twój powojnik kwitnie później, niż w czerwcu, spokojnie przytnij go do samej ziemi wczesną wiosną – w przeciwnym razie doprowadź go do porządku sekatorem tuż po kwitnieniu.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Nasiona sukcesu

Mamy idealny moment, aby zadbać o cudowne kolory lata. **Carol Klein** wyjaśnia, jak się za to zabrać i jakie gatunki kwiatów zasiać już teraz

eprasa.pl 1a6f36bbdc

„Naśladujemy naturalne warunki, jakich potrzebują nasiona, ale zapewniamy je szybciej, niż natura”

Pnącza jednoroczne, np. wilec klapowany, łatwo jest pozyskać z nasion, a ich uprawa daje dużo radości

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Tu, w Glebe Cottage, siejemy rośliny przez cały rok, ale właśnie teraz, w marcu, zabieramy się do tego na poważnie. Czując, że wiosna już blisko, w optymistycznym nastawieniu, wynosimy z naszej szklarenki narzędzia i przenosimy zimujące tam szałwie i warkocznice do tunelu foliowego, przygotowując się na jedno z największych wydarzeń ogrodniczego roku. Ale aby wziąć udział w tym niezwykłym przedsięwzięciu, nie musisz dysponować szklarnią. Moja mama realizowała ów rytuał w kuchni i na ganku, więc chyba mam go we krwi. A może to jedynie ludzka potrzeba wybiegania w przyszłość i przygotowywania się na nadchodzący rok?

Dlaczego właśnie teraz? Dni są coraz dłuższe i choć luty potrafi być przeraźliwie zimny, temperatura otoczenia stopniowo rośnie. Aby móc się rozwijać, nasiona potrzebują światła, ciepła, wody i gleby, a my możemy im je zapewnić, chroniąc przed najgorszymi warunkami pogodowymi w szklarni, na ganku, bądź na parapecie.

W naszym klimacie większość nasion nie wykiełkuje w ogrodzie zimą – wyjątkiem są tacy twardziele jak nagietki, orliki i czarnuszka. Większość roślin wieloletnich, dwuletnich i jednorocznych, a zwłaszcza słabo odpornych na mróz roślin jednorocznych, potrzebuje ochrony i opieki. Naśladujemy naturalne warunki, jakich potrzebują nasiona, ale zapewniamy je szybciej niż natura, dając im dobry start.

„Aby móc się rozwijać, nasiona potrzebują światła, ciepła, wody i gleby, a my możemy im je zapewnić”

Siejemy w odpowiednich odstępach, na właściwą głębokość, w sterylnym podłożu bez grzybów i chorób, zapewniając niezbędne światło i idealną ilość wody w stosownym momencie. Kiedy siewki są już gotowe do dalszych zabiegów, delikatnie je rozsadzamy, aby miały wszystko, czego potrzebują, by wyrosnąć na silne, zdrowe rośliny.

Sianie to świetna zabawa

Z nasion możemy uprawiać całe mnóstwo roślin i dzięki temu nie trzeba ograniczać się do oferty centrów ogrodniczych ani katalogów z roślinami. Nasiona pozwalają nam pozyskać materiał na bujne nasadzenia – dzięki nim nie musimy ograniczać się do kilku roślin i czekać, aż się rozrosną.

Jeszcze atrakcyjniejsza od szerszego wyboru i finansowych oszczędności jest satysfakcja, czy wręcz ekscytacja płynąca

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/CORA NIELE; JASON INGRAM

6 gwiazd lata – posiej je już teraz

Dalie

Ponieważ doniczkowane dalie i ich kłącza są tak łatwo dostępne, nietrudno zapomnieć, że można je pozyskać z nasion. Choć większość szczepów nasion ma konkretną nazwę, nie można przewidzieć, jak będą wyglądały kwiaty. Ta nieprzewidywalność daje dreszczyk emocji, a często rozwiązanie uzyskujemy szybko, bo wiele dalii zakwita już w pierwszym roku. Te, które się nam najbardziej spodobają, możemy potem rozmnożyć z sadzonek pobranych z podstawy pędów.

Wysokość x Szerokość 30-100 cm x 30-50 cm
Kwiaty Od lipca do pierwszych mrozów

Świerzbnica macedońska (*Knautia macedonica*)

Świerzbnica, atrakcyjna i dla ogrodników, i dla zapylaczy, przez kilka miesięcy produkuje karmazynowe pompony na rozgałęziających się pędach i żyje przez wiele lat. W przeciwieństwie do dalii, kosmosów i innych roślin, którym trzeba jak najszybciej usuwać przekwitłe kwiaty, świerzbnice, produkujące drobne, kuliste owocostany, można zostawić samym sobie. Nie tylko wygląda to naturalniej, ale też zapewnia ptakom pyszne nasiona – można je też zebrać, aby pozyskać więcej roślin!

W x S 80 cm x 45 cm
Kwiaty VI-IX

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Mikołajek

Jeśli wcześniej nie uprawiałeś mikołajka z nasion, tak proste pozyskanie tej niezwykłej rośliny może wydawać się cudem. Jeśli rozsadzisz sadzonki do doniczek, kiedy tylko osiągną odpowiednią wielkość, mogą nawet zakwitnąć w pierwszym roku. Ponieważ mają korzenie palowe, pamiętaj, aby jak najszybciej je rozsadzić. Nasz mikołajek iberyjski (*Eryngium bourgatii*), pozyskany z nasion zebranych z własnych roślin, rośnie w kępach w przepuszczalnej glebie na podwyższonej rabacie od co najmniej 10 lat.

W x S 60 cm x 30 cm
Kwiaty VII-VIII

Jeżówka (*Echinacea*)

Jeżówki stały się niezwykle popularne – zwłaszcza wśród ogrodników hołdujących współczesnemu stylowi nasadzeń łąkowych czy preriowych. Najlepiej rosną w lekkiej, przepuszczalnej glebie, na słonecznym stanowisku. Jeśli zapewnisz im właściwe warunki, w zamian będą fantastycznie kwitnąć przez kilka miesięcy – rok po roku. Mają mnóstwo pyłku i nektaru, stąd są wręcz uwielbiane przez pszczoły i inne owady zapylające.

W x S 50-120 cm x 25-50 cm
Kwiaty VII-IX

Wilec klapowany (*Ipomoea lobata*)

Uprawa pnączy z nasion to świetna zabawa – czy mamy do czynienia z groszkiem pachnącym, kobeą, tunbergią czy wilcem (*Ipomoea*). Ten niezwykle wyglądający wilec klapowany, zwany po angielsku „hiszpańską flagą" ze względu na żółto-czerwone kwiaty, jest bardzo prosty w uprawie. Namocz nasiona na noc, po czym posiej je pojedynczo do modułowych doniczek. Gdy młode rośliny podrosną, przesadź je do większych doniczek, wbijając w podłoże gałązkę, aby zachęcić je do wspinaczki. Zasadź w ogrodzie przy podpórkach, po ostatnich wiosennych przymrozkach.

W x S 5 m x 1 m
Kwiaty VII-X

Pięciornik Thurbera (*Potentilla thurberi*)

Jeśli szukasz bylin, które są absolutnie wytrzymałe oraz kwitną niezawodnie i długo, postaw na pięciorniki bylinowe. Kwitną na biało, żółto, brzoskwiniowo, czerwono lub karmazynowo. Większość z nich to gatunki botaniczne, choć wybranym formom nadano wyszukane nazwy; prawie każdy pięciornik można pozyskać z nasion. Trudno jest wybrać tylko jeden, ale polecam wyjątkowy pięciornik Thurbera (*Potentilla thurberi*) 'Monarch's Velvet' o intensywnie czerwonych kwiatach.

W x S 60 cm x 50 cm
Kwiaty VI-VIII

eprasa.pl 1a6f36bbdc

z uprawy roślin z nasion. Chyba nic nie daje w ogrodnictwie większej radości, niż widok pierwszej zieleni na powierzchni podłoża i obserwacja, jak rozwijają się dwa pierwsze liścienie i jak stopniowo wyrasta z nich roślina. Jest to dla mnie nadal równie emocjonujące jak wówczas, gdy lata temu pojawiliśmy się w Glebe Cottage i zrobiłam to po raz pierwszy.

Prowadzimy szkółkę od trzydziestu lat i uprawiamy samodzielnie prawie wszystkie rośliny, ale często grzeszymy, siejąc ich za dużo, choć, gdy już są posiane, mamy obowiązek o nie dbać – nie tylko, gdy są siewkami, ale też, gdy osiągną dojrzałość. Warto (i sama biorę sobie do serca tę poradę!) ograniczyć zarówno asortyment, jak i ilość roślin, które siejemy, aby ostatecznie dla wszystkich znalazło się miejsce w ogrodzie. Można też naturalnie posiać ich nieco więcej, aby zabezpieczyć się i mieć czym się wymieniać z przyjaciółmi.

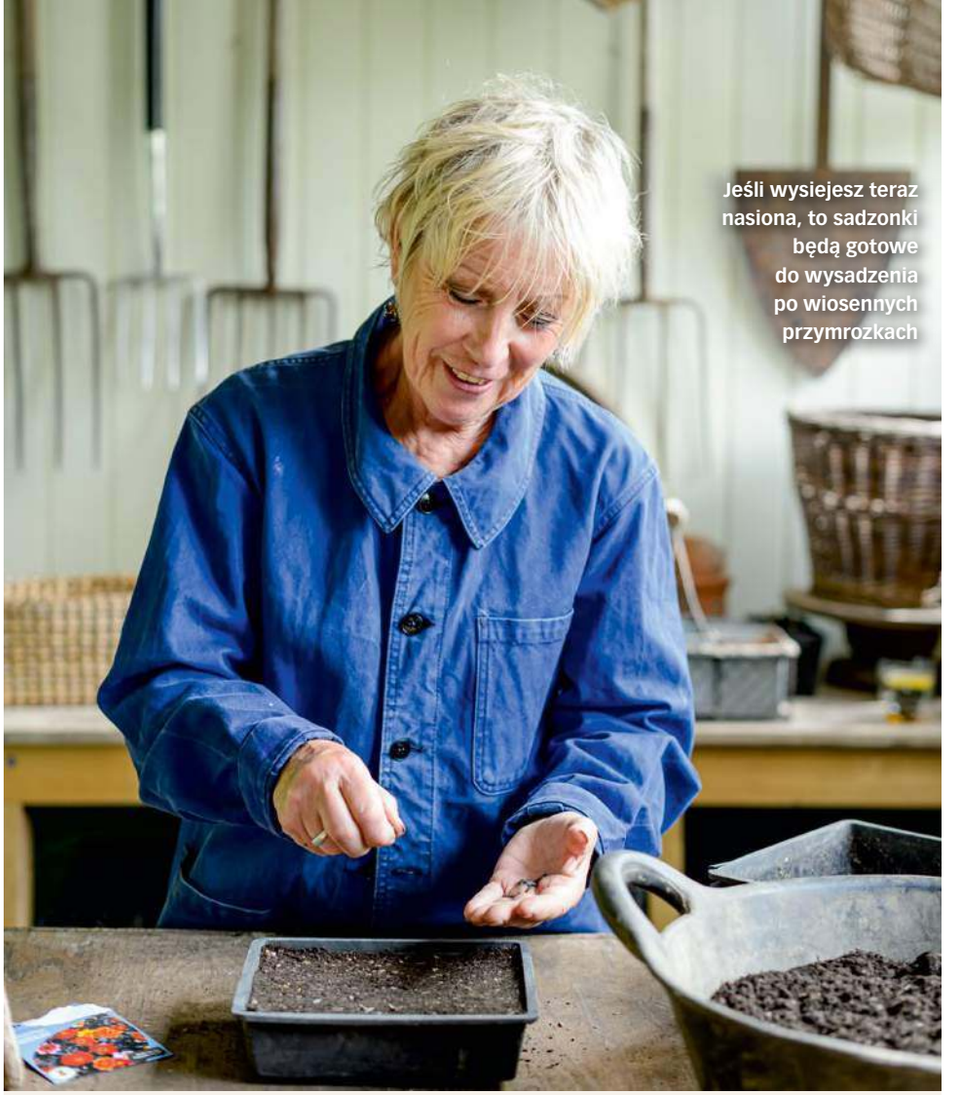
Ulubione jednoroczne

Mamy idealną porę, aby posiać rośliny jednoroczne słabo odporne na mróz – np. kosmosy, titonie, aksamitki rozpierzchłe, rącznik czy tytoń. Siejąc je w marcu i pozwalając im rosnąć pod osłoną, uzyskasz mocne rośliny, które zaczną wcześnie kwitnąć i zapewnią mnóstwo barw na długie miesiące.

Wczesny siew dobrze też robi mrozoodpornym roślinom jednorocznym – chabrom, nagietkom i wspaniałym baldaszkowatym: aminkowi i orlai. Te dwa ostatnie gatunki to cudowne rośliny zapewniające obłoki kołyszących się białych kwiatów, które łagodzą letnie nasadzenia, ale luty to dobry czas, aby posiać też baldaszkowate rośliny wieloletnie.

Niekwestionowaną królową tych ostatnich jest olszewnik kminkolistny (*Selinum wallichianum*) – okazała bylina, która, wyhodowana z nasion, jesienią będzie już silną rośliną, choć w pierwszym roku może nie zakwitnąć. Ale nie uprawiamy jej dla natychmiastowej gratyfikacji. Wiele bylin wyhodowanych z nasion potrzebuje co najmniej roku, żeby dojrzeć, ale stopniowo nabiera ciała i wynagradza wysiłek, jaki włożyliśmy w ich pielęgnację, gdy były oseskami.

U nas olszewnik wyhodowany z nasion rośnie obok kęp białych floksów od mojej mamy i jarzmianek – również pozyskanych z nasion. To stali mieszkańcy tej rabaty – co roku daję im do towarzystwa nowych kompanów, np. aminka większego (*Ammi majus*), jego brata aminka egipskiego (*Ammi visnaga*), orlaję wielkokwiatową (*Orlaya grandiflora*) o koronkowych kwiatach, czy elegancki biały kosmos 'Purity'. Świetnie do siebie pasują i mają ze sobą jeszcze coś wspólnego – wszystkie zostały posiane w marcu.

Jeśli wysiejesz teraz nasiona, to sadzonki będą gotowe do wysadzenia po wiosennych przymrozkach

Jak siać

Pozyskiwanie bylin z nasion jest proste – nie ma tu żadnej wiedzy tajemnej, w końcu po prostu naśladujemy naturę. Mamy jednak tę przewagę, że możemy zapewnić nasionom najlepsze warunki do kiełkowania, podczas gdy w naturze jest to kwestia szczęścia.

✔ **Zamiast** samodzielnie wyprodukowanego kompostu ogrodowego zastosuj gotowe podłoże do wysiewu. Kompost sprawdza się świetnie jako ściółka, ale zawiera grzyby i inne patogeny, które mogą sprawić, że nasiona i delikatne siewki szybko zgniją.

✔ **Bądź twórczy**, jeśli chodzi o pojemniki – siej nasiona w plastikowych pojemnikach po warzywach, starych doniczkach lub kuwetkach (dokładnie umytych); nie kupuj nowych.

✔ **Nie siej za gęsto** – siew wielu nasion „na wszelki wypadek" jest kuszący, ale spróbuj zwyciężyć pokusę. Nasiona mogą dobrze wykiełkować, ale gdy młodziutkie, zielone siewki rozrosną się, powstanie z nich gęsta dżungla – idealne warunki do rozwoju grzybów. Może to skutkować zgorzelą siewek, czyli szybkim obumarciem całej zawartości kuwetki czy donicy. Siewki potrzebują powietrza i światła, dlatego trzeba im zapewnić odpowiednio dużo przestrzeni.

✔ **Rozsadź siewki**, gdy tylko pojawią się pierwsze liście (nie liścienie). Większość siewek produkuje najpierw dwa liścienie (rośliny jednoliścienne, np. trawy i irysy, tylko jeden). Ta pierwsza para liści umożliwia młodziutkiej roślinie prowadzenie fotosyntezy. Pierwsze liście pojawiają się wkrótce po liścieniach. To moment, gdy siewki należy rozsadzić, aby miały więcej miejsca – do pojedynczej komórki w palecie, małej doniczki lub większej kuwetki. Najpierw delikatnie podważ korzenie pałeczką i zawsze łap roślinę za liścienie, które nie są jej niezbędne – w przeciwieństwie do pędu.

✔ **Dobrze podlewaj** i zapewnij warunki podobne do tych, jakie miały siewki.

✔ **Przesadź rośliny** do ogrodu, gdy ich korzenie wypełnią doniczki, a na pędach będzie sporo silnych przyrostów. Najlepiej poczekać, aż minie ryzyko przymrozków – w przypadku roślin wrażliwych na mróz jest to niezbędne.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Widok na piękny ogród – modelowanie przestrzeni światłem.

Czy świat za oknem musi zniknąć po zapadnięciu zmroku albo prezentować się bezbarwnie i ponuro o zmierzchu? Stworzona w USA technologia dekoracyjnego oświetlenia oparta o sterownik Luxor® od FX Luminaire pozwala po raz pierwszy na przeniesienie efektów oświetlenia teatralnego do ogrodu i cieszenie się mnogością niepowtarzalnych scenografii, gry światła i cienia oraz zmiany intensywności.

W zależności od naszego nastroju, okoliczności, pory dnia lub pory roku nasz ogród może prezentować się zupełnie inaczej, dopasowując swój wygląd do naszych aktualnych potrzeb i wymagań. Każda z czterdziestu zaprogramowanych indywidualnie scenerii świetlnych pojawia się za dotknięciem ekranu smartfona lub po wydaniu komendy głosowej za pośrednictwem Amazon Alexa ™. Użytkownik dysponuje nie tylko możliwością modulacji temperatury światła (od ciepłożółtej do zimnej bieli), co w sposób istotny wpływa na eksponowanie bogactwa odcieni i barw roślin czy małej architektury, ale także, celebrując specjalne wydarzenia lub poszukując nowych doznań estetycznych, może aktywować jeden z 30 000 dostępnych kolorów światła i to w każdej lampie oraz scenie oddzielnie.
Luxor® pozwala podzielić system nawet na 250 indywidualnie sterowanych grup. Prestiż i unikalność systemu podkreśla możliwość dopasowania koloru obudów projektorków w taki sposób, aby doskonale komponowały się z otoczeniem, niezależnie, czy będzie to kamień, jak granit lub piaskowiec, brązowa kora, zielony trawnik czy po prostu minimalistyczne otoczenie, akceptujące tylko czerń lub biel. Również wykończenia w szlachetnie patynującym się mosiądzu i miedzi są dostępne w standardzie i doskonale pasują do ogrodów w stylu retro.
Zainstalowanie oświetlenia w ogrodzie przyczynia się też do podniesienia bezpieczeństwa po zmroku, dzięki wyraźnemu oznaczeniu stref komunikacji, jak również miejsc niebezpiecznych, takich jak basen czy sadzawka.
Rozwiązanie proponowane przez FX Luminaire skutecznie odstraszy nieproszonego gościa, a instalacja na napięcie 15V eliminuje niebezpieczeństwo przypadkowego porażenia prądem dzieci, zwierząt domowych i innych użytkowników. Wykorzystywana w Luxor® technologia powerline pozwala na doprowadzenie światła nawet na odległość 1000 m, co w przypadku rozległych posesji jest niezwykle istotne.
Możliwości automatycznego ściemniania lamp oraz zastosowanie ultranowoczesnych diod LED renomowanego amerykańskiego producenta zapewnia wysoką energooszczędność, a 10-letnia gwarancja udzielana na wszystkie elementy systemu potwierdza niezrównaną trwałość i zapewnia długą bezobsługową eksploatację. Jako jedyne w swojej klasie projektorki od FX Luminaire mogą być wyposażane w wiele akcesoriów optycznych, umożliwiających łatwą modyfikację wiązki światła (szeroki – wąski) i mocy, przez co system może „rosnąć" wraz z ogrodem. Warto też wspomnieć o przemyślanej konstrukcji lamp, która miała na względzie dbałość o wysoki komfort poprzez ograniczenie efektu nieprzyjemnego olśniewania. Osobom wrażliwym na ograniczenie ingerencji człowieka w dziką naturę polecamy zastosowanie specjalnych diod LED, których światło nie odstrasza dzikich zwierząt (wildlife-friendly certified).
Nowoczesne wnętrze to często element inteligentnego domu, którego ideą jest zintegrowanie wszystkich instalacji domowych w celu podniesienia wygody użytkowników. System Luxor® jako jedyny sterownik zewnętrznych instalacji oświetlenia ogrodowego pracujących na bezpiecznym napięciu 15V umożliwia integrację oświetlenia ogrodu z wybranymi platformami SMART HOME.

Zobacz więcej

Wszystkich z Państwa zainteresowanych współpracą lub poznaniem większej ilości szczegółów na temat niezwykłych możliwości wykorzystania nowoczesnych i przyjaznych środowisku oraz człowiekowi rozwiązań oświetleniowych w swoim ogrodzie zapraszamy do kontaktu:

FXLuminaire®

www.fxl.com, fxluminaire.europe@gmail.com

Amazon, Alexa i wszystkie powiązane logo są znakami towarowymi Amazon.com, Inc. lub jej firm stowarzyszonych

PO PIERWSZE: ZAPYLACZE

Ratujmy owady zapylające

Nasza redaktorka do spraw dzikiej przyrody, **Kate Bradbury**, bada, dlaczego musimy pilnie pomóc zapylaczom

Kiedy ostatnio widzieliście motyla? Nie mam na myśli bielinka składającego jaja na kapuście. Mówię o cytrynkach czy rusałkach pokrzywnikach, pawikach lub ceikach. Pojawił się więcej niż jeden? Czy jesteście tymi szczęściarzami, którzy u schyłku lata widują ich chmary nad budleją? Ile czasu upłynęło od ostatniego pikniku zakłóconego przez osy? Kiedy ostatnio widzieliście w ogrodzie gniazdo trzmieli? Czy rozpoznalibyście włochatą gąsienicę niedźwiedziówki? A chrząszcza – zaleszczycę lśniącą? Ma piękny, opalizujący, zielony pancerzyk, nie większy niż żółty środek kwiatu truskawki. Samce mają zgrubiałe odnóża, jakby nosiły pantalony. Zaleszczyca wyjada pyłek z otwartych pojedynczych kwiatów i składa jaja w ich łodygach. Niedźwiedziówka również jest zapylaczem, w każdym razie jej dorosła postać – ćma niedźwiedziówka kaja. Na Wyspach Brytyjskich była niegdyś pospolita, ale wymarło już 94% jej populacji na południowym wschodzie. W innych miejscach ginie w mniej zawrotnym tempie, ale wciąż jest to powód do zmartwień.

> *„Musimy zapewnić pożywienie i schronienie cennym owadom w naszych ogrodach”*

Owady odchodzą w ciszy

Wszystkie wymienione owady są zapylaczami. Wszystkie są piękne, a większość z nich należy docenić (wiem, że niektórym trudno kochać osy, ale spróbujcie). Wszystkie grają istotną rolę w zapylaniu kwiatów i upraw. A jednak mają kłopoty. Od 15 lat – przez połowę istnienia tego pisma – piszę o ginięciu zapylaczy: jak, dlaczego i co możemy z tym zrobić. W kółko. A ich liczba wciąż spada. Bezcenne owady giną w ciszy, a większość z nas jest zbyt zajęta, by to zauważyć. Czy naprawdę jest tak źle? Tak! Od początku rewolucji przemysłowej wyginęły trzy z 27 gatunków brytyjskich trzmieli. Dwa z pozostałych są drastycznie zagrożone wymarciem, a sześć jest rzadkich. Równie źle jest z motylami. Przez 40 ostatnich lat 76% ich gatunków zmniejszyła swoją liczebność lub obszar występowania (lub jedno i drugie). Spadła również liczba motyli nocnych – o prawie 30% od późnych lat 60. Najbardziej na południowym wschodzie. Bzygowatych nie poddawano wielu obserwacjom, ale raport z 2019 r. sugeruje, że w latach 1980-2013 ubyła ich 1/3.

Czy to ważne, że owady wymierają, skoro właściwie się tego nie zauważa? Czy wymieranie w ogóle jest istotne? My tak uważamy. Z okazji 30. rocznicy swojego istnienia, *Gardeners' World* w 2021 roku prowadził siedmiomiesięczną kampanię „Po pierwsze: zapylacze”. Nasz panel złożony z wybitnych naukowców i ekspertów od zapylaczy dzielił się najnowszymi wiadomościami o tym, jak ogrodnicy mogą pomóc pszczołom.

Chcemy pomóc zatrzymać wymieranie zapylaczy, ogród po ogrodzie. Marzymy, aby wszyscy poznali i pokochali zaleszczycę lśniącą, mieli obfitość motyli na budlejach oraz gniazda trzmieli pod ogrodową szopą. Można łatwo pomóc drogocennym zapylaczom. Trzeba zapewnić im pożywienie i schronienie, uprawiać kwiaty i rośliny żywicielskie dla gąsienic oraz zostawiać w ogrodzie nieuprzątnięte zakamarki, aby owady miały się gdzie ukryć. Trzeba rzadziej kosić trawnik, nie stosować pestycydów i przywrócić do łask otwarte pryzmy kompostowe na końcu ogrodu. Trzeba dzielić się roślinami i uczyć młodzież, dlaczego to ma znaczenie. Pokażemy wam, co można zrobić. Razem z nami podejmijcie postanowienie o wspieraniu owadów, choćby jednym działaniem.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

OGRÓD PRZYJAZNY ZWIERZĘTOM JEST PRZYJAZNY TOBIE

DR AMIR KHAN MÓWI:
Ogrodnictwo przynosi wiele korzyści zdrowotnych. Przebywając na powietrzu, jesteśmy bardziej aktywni i uważni. Słońce podnosi poziom witaminy D. Udowodniono, że przebywanie wśród zieleni i obserwowanie owadów oblatujących kwiaty poprawia stan zdrowia.

Ogrodnictwo to świetna gimnastyka. Uruchamia wiele grup mięśni i spala kalorie, co jest dobre dla serca i reguluje ciśnienie krwi. Pielęgnacja roślin przyczynia się do poprawy nastroju, obniżenia poziomu hormonów stresu i zwiększenia wydzielania substancji, dzięki którym czujemy się lepiej. Najwyższy czas wyjść do ogrodów lub zająć się skrzynkami balkonowymi. Jest to korzystne i dla zapylaczy, i dla naszych ciał i umysłów.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

„Udowodniono, że przebywanie wśród zieleni i obserwowanie owadów oblatujących kwiaty poprawia stan zdrowia”

DR AMIR KHAN

SŁUCHAJ podcastów o ogrodach przyjaznych zwierzętom z Alanem Titchmarshem, Kate Bradbury i Montym Donem na **www.gardenersworld.com/podcast**

Poznaj naszych ekspertów od zapylaczy

Zebraliśmy grupę ekspertów w dziedzinie ogrodnictwa i owadów. Wszyscy pasjonują się zapylaczami i są zaangażowani w pomaganie im. W najbliższych miesiącach będziemy czerpać z ich wiedzy. Pomogą nam nadążyć za najświeższymi informacjami naukowymi. Poprosimy ich również o złożenie deklaracji pomocy zapylaczom.

Kate Bradbury

Nasza redaktorka jest wielokrotnie nagradzaną pisarką i ogrodniczką przyjazną przyrodzie. Napisała cztery książki o „dzikim ogrodnictwie”. Niedawno przekształciła swój ogród dzięki kampanii *Garden Watch* dla BBC *Springwatch* i *Gardeners’ World*. Mówi: „Uprawianie ogrodów dla pszczół i innych zapylaczy nie tylko podnosi bioróżnorodność. Czyni je też bardziej interesującymi”.

Dr Trevor Dines

Botanik organizacji *Plantlife*. Popularyzuje wiedzę o dzikich roślinach kwitnących, które są kluczowe dla zapylaczy. Dąży do zwiększania liczby polnych kwiatów bogatych w nektar i pyłek, zabiega o ukwiecanie poboczy dróg i prowadzi kampanię „Coronation Meadows”, aby w każdym hrabstwie powstała łąka. Aby uczynić nasze ogrody lepszymi dla owadów, stworzył ankietę pt. „Every Flower Counts” i bada, ile nektaru produkują trawniki bogate w kwiaty.

Dr Amir Khan

Lekarz rodzinny ze śródmieścia Bradford. Jest pasjonatem przyrody oraz ambasadorem Towarzystw: Ochrony Motyli i Ochrony Dzikich Zwierząt. Szerzy wiedzę o tym, że przebywanie na łonie natury jest zdrowe. Żyje według tej zasady – jest zapalonym ogrodnikiem. Zachęca wszystkich do uprawy roślin przyjaznych dla owadów także w imieniu Towarzystwa Ochrony Trzmieli i oczywiście naszej kampanii „Po pierwsze: zapylacze”.

Profesor Dave Goulson

Dave specjalizuje się w ekologii pszczół na Uniwersytecie Sussex. W 2006 r. w trosce o trzmiele założył *Bumblebee Conservation Trust* (Towarzystwo Ochrony Trzmieli), które ma teraz tysiące członków. Jest także członkiem *Pesticide Action Network UK* i ambasadorem *Wildlife Trusts*. Jego bestseller „Żądła rządzą. Moje przygody z trzmielami” i inne prace dotyczące owadów zapylających sprawiły, że *BBC Wildlife Magazine* uznał go za jednego z najważniejszych promotorów ochrony przyrody.

Brigit Strawbridge Howard

Brigit uważa: „Znaczenie zapylaczy jest nie do przecenienia. Każde z tych niezwykłych, pięknych stworzeń zasługuje na troskę i pomoc”. Brigit jest ogrodniczką szanującą przyrodę i orędowniczką pszczół. Prowadzi kampanie na rzecz ochrony rodzimych dzikich pszczół i innych zapylaczy. Jest autorką książki *Dancing with Bees*.

Adrian Thomas

Od 20 lat pracuje w Królewskim Towarzystwie Ochrony Ptaków i promuje ogrodnictwo przyjazne zwierzętom. Jako wolontariusz *Wildlife Gardening Forum* [Forum Ogrodów dla Natury – red.] badał, które rośliny ogrodowe działają na owady zapylające najlepiej. Jest zapalonym ogrodnikiem przyjaznym naturze. Wykorzystuje swoją działkę do eksperymentów, mających na celu ulepszenie ogrodów dla dzikich zwierząt. Jego motto brzmi: „Ogrodnictwo naturalne można zgrać ze wszystkim, czego oczekujesz od swojego ogrodu”.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

„Różnorodność jest kluczowa. Różne owady potrzebują kwiatów w różnych rozmiarach i kształtach”

Wysiej własną łąkę

Tworząc łąkę, nawet bardzo małą, wydasz dla owadów bankiet, który pomoże im się rozwijać – wyjaśnia ekspert ds. łąk i botanik organizacji *Plantlife*, **dr Trevor Dines.**

Łąki kwietne są oszałamiające. Żadna inna tworzona przez nas formacja nie kwitnie tak obficie, ani nie niesie tylu korzyści dla przyrody. Ale czym właściwie jest łąka?

Jestem synem rolnika, więc dla mnie zawsze będzie to duży teren porośnięty i trawą, i wielką liczbą rodzimych dzikich kwiatów. Radosna, jaskrawa paleta kolorów polnych kwiatów łagodzona jest tam przytłumioną zielenią traw.

Dziś jednak termin „łąka” w ogrodnictwie jest bardziej wieloznaczny. To wszelkie gęste formacje różnorodnych kwiatów, także jednorocznych lub pochodzących z zagranicy. To też łąki, chociaż bez traw lub bez dzikich odmian roślin. Jednoroczne zagonki „jak z obrazka” są zwartymi kępami kwiatów we wszystkich kolorach tęczy.

Ważna jest właśnie koncentracja kwiatów na łące. Od lat 30. XX w. zniszczono ponad 97% powierzchni brytyjskich łąk z dzikimi kwiatami. To ponad 3 miliony hektarów. Biorąc pod uwagę, że na ok. 2,5 ha łąki można znaleźć w szczycie lata 2,3 mln pojedynczych kwiatów, które wytwarzają tyle nektaru, że mogłyby wyżywić 83 tys. pszczół dziennie, łatwo zrozumieć, dlaczego nasze dzikie zapylacze mają wielkie kłopoty.

Moc kwiatów

Różnorodność kwiatów również jest kluczowa. Różne owady potrzebują kwiatów w różnych rozmiarach i kształtach. Istnieją pszczoły długo- i krótkojęzyczkowe, motyle i ćmy ze zwiniętą ssawką, bzygi z dzióbkiem czy chrząszcze z gryzącym aparatem gębowym. Im większa różnorodność kwiatów i im dłuższy całkowity czas kwitnienia formacji, tym więcej zapylaczy się pożywi.

ILOŚĆ I RÓŻNORODNOŚĆ SĄ KLUCZOWE

Zapylacze zbierają z kwiatów dwa rodzaje pokarmu. Nektar to praktycznie sam cukier. Daje energię do działania na co dzień. W przypadku pszczół miodnych jest zachowywany na zimę w postaci miodu. Za to pyłek jest źródłem białka i jest szczególnie ważny dla owadów odchowujących młode.

Różne kwiaty wytwarzają różne ilości nektaru i pyłku. Niektóre, takie jak mniszek lekarski i złocienie, dają duże ilości jednego i drugiego. Inne, w tym koniczyna łąkowa i żmijowiec, produkują dużo nektaru, ale bardzo mało pyłku. Mak polny jest mocno obciążony pyłkiem, ale produkuje bardzo mało nektaru. Znowu: im większa różnorodność, tym lepiej!

Na niepokojącym tle zanikania łąk widać dobrze, że każdy pomocny gest, który uczynimy jako ogrodnicy, ma duże znaczenie. Rzucamy zapylaczom niezbędne koło ratunkowe.

Dzięki przewodnikowi Trevora dobierzesz łąkę do swoich potrzeb. Zobacz, które 10 roślin uważa za najlepsze dla zapylaczy na ***www.gardenersworld.com/pollinator-plants***

ZDJĘCIA: GETTY/JACKY PARKER PHOTOGRAPHY

eprasa.pl 1a6f36bbdc

KIEDY DOM WIRTUALNY STAJE SIĘ REALNY

Dzięki wirtualnej rzeczywistości uczestnicy programu mogą zobaczyć, jak będą wyglądać ich domy po renowacji. Wnętrza, zaprojektowane przez wybitnych architektów, wykraczają poza ich najśmielsze oczekiwania!

Nowy wymiar remontu – sezon 3

Wtorki 20:55, premiera 29 marca

BBC lifestyle

bbc.com/bbclifestyle

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Jak stworzyć własną łąkę

Te cztery łatwe w uprawie łąki można założyć w każdej skali – od ubytków w rabatach po całe ogrody. Dlaczego by nie spróbować kilku dla jeszcze lepszego efektu?

ŁATWA NA POCZĄTEK

Zrób miniłąkę w doniczce

Sprawdzi się nawet tam, gdzie brak przestrzeni. Wiele polnych kwiatów świetnie radzi sobie w doniczce. Mała kępka z pierwiosnkami, bukwicą, koniczyną łąkową, dzwonkiem i bodziszkiem stworzy sympatyczną kompozycję. Mieszankę nasion roślin jednorocznych, takich jak maki, chabry i złocienie polne można wysiewać bezpośrednio do dużych doniczek, aby obficie kwitły latem.

- **Kiedy zacząć** Wiosna
- **Dowiedz się więcej** www.gardenersworld.com/meadow-pot

SZYBKIE I ŁATWE SUKCESY

Siej co roku

Jednoroczne, ozdobne łąki należy siać każdej wiosny od nowa. Wysiewamy specjalnie skomponowaną mieszankę nasion na gołą ziemię. Rośliny są łatwe w wysianiu i szybko rosną, tworząc bardzo kolorową kompozycję. Wiele zapewnia mniej różnorodną gamę kwiatów, zaczyna kwitnąć później w sezonie i nie zawiera rodzimych roślin żywiących owady – daje jednak bardziej imponujący efekt i zaczyna wyglądać świetnie w parę miesięcy po wysianiu.

- **Kiedy zacząć** Wiosna
- **Dowiedz się więcej** www.pictorialmeadows.co.uk

10 roślin dla zapylaczy

Wieloletnie rośliny łąkowe

❶ Komonica zwyczajna (*Lotus corniculatus*)

nektar ★★ **pyłek** ★

Atrakcyjna dla wielu gatunków pszczół. Jest też w menu większej liczby owadów niż jakakolwiek inna roślina – ponad 1400 gatunków żywi się jej liśćmi i pędami.

❷ Chaber ciemny (*Centaurea nigra*)

nektar ★★★★

pyłek ★★★

Jeden z najbogatszych w nektar kwiatów łąkowych. Zakwita późnym latem i zapewnia ucztę dla pszczół, motyli, ciem i muchówek, zanim przejdą w stan hibernacji.

❸ Świerzbnica polna (*Knautia arvensis*)

nektar ★★★★★

pyłek ★★

Jej kwiaty przypominają poduszeczki, są niezwykle bogate w nektar i przyciągają owady zapylające, zwłaszcza pszczoły i bzygi, ale także motyle i ćmy.

❹ Ślaz piżmowy (*Malva moschata*)

nektar ★★★★★

pyłek ★★★

Te płaskie, otwarte kwiaty przyciągają większych zapylaczy, zwłaszcza trzmiele, a także wiele bzygów.

❺ Złocień właściwy (*Leucanthemum vulgare*)

nektar ★★★★

pyłek ★★★★

Duże, otwarte kwiaty, niezwykle bogate w nektar i pyłek, żywią ogromną liczbę pszczół, motyli dziennych i nocnych, bzygów i chrząszczy.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

POZWÓL NATURZE DZIAŁAĆ

Schowaj kosiarkę

Trawniki bez koszenia to prosty sposób na uzyskanie „łąki". Kampania *Plantlife No Mow May* [„Maj bez koszenia" – red.] zachęca do powstrzymania się od tej czynności na miesiąc, aby dać zakwitnąć kwiatom. Sprawdź, ile pszczół może wyżywić twój trawnik, biorąc udział w ankiecie *Every Flower Counts* [„Liczy się każdy kwiat" – red.]. Wykazano, że trawniki koszone raz w miesiącu dają najwięcej kwiatów i nektaru. Zupełnie niekoszone pozwalają kwitnąć liczniejszym gatunkom. Spróbuj obu metod.

- **Kiedy zacząć** Maj
- **Dowiedz się więcej** www.plantlife.org.uk/everyflowercounts i www.gardenersworld.com/long-grass

DLA DŁUGIEGO KWITNIENIA

Nie spiesz się

Wieloletnie łąki kwietne wymagają siewu tylko raz. Najlepiej zrobić to jesienią, używając mieszanki nasion roślin wieloletnich. W następnych latach koś łąkę późnym latem i jeszcze kilka razy do końca roku. Taka łąka każdego roku będzie coraz bardziej ukwiecona. Przez cały wydłużony sezon będzie służyć wielu gatunkom zapylaczy, a także żywić inne owady.

- **Kiedy zacząć** Jesień
- **Dowiedz się więcej** www.gardenersworld.com/minimeadow; dostawcy mieszanek nasion to www.johnchamberswildflowers.co.uk, www.wildseed.co.uk

Jednoroczne kwiaty polne

⑥ Koniczyna łąkowa (*Trifolium pratense*)

nektar ★★★★★
pyłek ★

Obfitość nektaru w wąskich, rurkowatych kwiatach przyciąga długojęzyczkowe owady pszczołowate, takie jak trzmiel ziemny czy rudy.

⑦ Żmijowiec zwyczajny (*Echium vulgare*)

nektar ★★★★ **pyłek** ★

Jedno z najlepszych źródeł nektaru. Roślina ta może wyżywić mnóstwo trzmieli, pszczół miodnych, motyli i muchówek.

⑧ Chaber bławatek (*Centaurea cyanus*)

nektar ★★★★★
pyłek ★★★

Jest bogaty w nektar i pyłek. Kwiaty przyciągają wiele gatunków pszczołowatych, zwłaszcza trzmieli i pszczół samotnic, a także motyli i bzygów.

⑨ Złocień polny (*Glebionis segetum*)

nektar ★★★★
pyłek ★★★★

Te spore, otwarte kwiaty są zapylane przez pszczoły, motyle, ćmy, muchy i chrząszcze, dzięki wytwarzaniu dużej ilości nektaru oraz pyłku.

⑩ Mak polny (*Papaver rhoeas*)

nektar ★
pyłek ★★★★★

Jeden z najbardziej obciążonych pyłkiem kwiatów. Duże, otwarte kielichy są atrakcyjne dla krótko- i długojęzyczkowych trzmieli oraz pszczół samotnic.

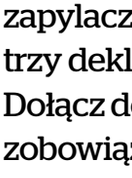
eprasa.pl 1a6f36bbdc

„Aby naprawdę coś zmienić i pomóc zapylaczom, potrzebujemy waszej pomocy!”

Podaj rękę zapylaczom

Rozpoczynając kampanię „Po pierwsze: zapylacze”, **Emma Crawforth** prezentuje trzy deklaracje naszych ekspertów. Dołącz do nich i podejmij własne zobowiązanie do pomocy.

Z radością prezentuję czytelnikom naszą kampanię z okazji trzydziestolecia czasopisma. Nie ma lepszego sposobu na uczczenie tego jubileuszu, niż zachęcenie do opieki nad ginącymi zapylaczami. O tym, jak pomóc owadom, będziemy pisać w kolejnych wydaniach magazynu tej wiosny i lata. Jednak, aby naprawdę coś zmienić i przysłużyć się zapylaczom, potrzebujemy waszej pomocy.

Wszyscy będziemy pomagać zapylaczom również tutaj, w redakcji. Podjęliśmy indywidualne zobowiązania, podobnie jak eksperci z panelu. Będziemy przedstawiać niektóre z nich, by zainspirować was do współpracy. W tym miesiącu deklaracje pochodzą od dwojga panelistów: doktora Trevora Dinesa i Kate Bradbury – a także ode mnie.

Dołącz do naszych przyrzeczeń

1 Wysieję nasiona łąki dla zapylaczy

Wyglądają świetnie i łatwo je uprawiać: siać w lukach na rabatach lub w pobliżu upraw, aby ułatwić ich zapylanie.

Emma Crawforth, redaktorka ds. ogrodnictwa

Dowiedz się więcej na **www.gardenersworld.com/six-months-of-seeds**

2 Stworzę siedliska dla motyli, ciem i gąsienic

Posadzę więcej roślin, którymi żywią się gąsienice. Może wy też zechcecie to zrobić? Ostrokrzew i bluszcz to świetne przykłady. Zostawcie jeszcze kilka pokrzyw. Motyle i ćmy składają na tych roślinach jaja, ponieważ ich gąsienice się nimi żywią.

Kate Bradbury, redaktorka ds. przyrody

Dowiedz się więcej na stronie **www.gardenersworld.com/caterpillar-plants**

3 Stworzę pas polnych kwiatów

Wysieję pas kwietny dający nektar pszczołom, motylom i bzygom. Mam nadzieję, że wy też! Wybierzcie słoneczne miejsce i rozsypcie nasiona maku, bławatka, rumianku i złocienia polnego.

Dr Trevor Dines, botanik, *Plantlife*

Dowiedz się więcej na **www.gardenersworld.com/poppy**

Dowiedz się więcej o zapylaczach, wejdź na **www.gardenersworld.com/pollinator-plants**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/R BIEDERMANN; NEIL HEPWORTH

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Zbuduj piętrowy domek dla trzmieli w ustronnym miejscu, gdzie nic nie będzie niepokoić gniazda

Zrób to sam

Piętrowe gniazdo dla trzmieli

Trzmiele zwykle gnieżdżą się w starych norach myszy i pryzmach kompostowych, ale ten dwupoziomowy domek pomieści dwa gniazda na małej przestrzeni. Gniazda trzmieli są jednoroczne, więc zbuduj domek teraz i wypatruj królowych szukających schronienia w nadchodzących tygodniach. Aktywność trzmieli osiąga szczyt latem, a później spada. Jesienią gniazda obumierają. Trzmiele nie są agresywne, więc ryzyko użądlenia jest niewielkie.

BĘDZIESZ POTRZEBOWAĆ

- Szpadla
- 6 cegieł, w tym dwóch przełamanych na pół
- Materiału izolacyjnego (użyliśmy izolacji z wełny)
- 2-centymetrowych płyt lub czegoś podobnego
- Starej ściółki dla myszy lub chomika (opcjonalnie)

1 **Znajdź zacienione miejsce** (trzmiele nie lubią gniazdować w słońcu) i wykop otwór głęboki na wysokość dwóch cegieł i dwóch płyt.

2 **Ułóż cegły** w kształt czworokąta, tworząc w środku komorę z prowadzącym do niej kanałem.

3 **Wypełnij komorę** materiałem izolacyjnym i ściółką, wygładzając je w kształt kołyski, na której królowa będzie mogła usiąść.

4 **Połóż płytę** na cegłach, a następnie ułóż na niej w ten sam sposób kolejną warstwę z cegieł, aby dobudować drugi poziom.

PROJEKT: KATE BRADBURY ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Domek umieszczony w pobliżu dzikich roślin szybko zwabi gości

Zrób to sam

Domek dla dzikich zwierząt

Domek dla dzikich zwierząt zapewni wiele różnorodnych siedlisk dla szerokiej gamy gatunków. Stworzenia takie jak stonogi, królowe trzmieli i chrząszcze potrzebują chłodnego i suchego schronienia na zimę, więc wnęki i zakamarki w wiązce patyków lub w szyszkach sosnowych zapewnią im odpowiednią ostoję. Płazy mogą odpoczywać wśród kamieni i dachówek, podczas gdy dziury wywiercone w kłodach i słupkach teraz będą wabić pająki, a wiosną i latem będą gniazdować w nich pszczoły samotnice.

BĘDZIESZ POTRZEBOWAĆ

- 3 drewnianych palet
- Glinianych doniczek
- Szyszek sosnowych
- Cegieł i kamieni
- Kłód drewna
- Dachówek i papy
- Pinezek
- Patyków/tyczek bambusowych
- Pustych łodyg roślin, np. słonecznika lub fenkułu włoskiego

1 **Wybierz** lokalizację, która jest oddalona od drogi i ułóż pierwszą paletę na ziemi, upewniając się, że leży poziomo.

2 **Poukładaj** odwrócone do góry dnem doniczki i pozostałe materiały w środku i na górze palety. Powtórz ten krok z dwiema pozostałymi paletami.

3 **Przymocuj** pinezkami warstwę papy do ostatniej, górnej palety. Papa wystająca poza brzegi palety zapobiegnie dostawaniu się wody do środka.

4 **Na końcu** udekoruj wierzch domku szyszkami, kłodami drewna i dachówkami. Upakuj tak dużo elementów, jak to tylko możliwe.

TEKST: KATE BRADBURY. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Kalinowe przeboje

Rodzaj kalina (*Viburnum*) obejmuje około 120 gatunków krzewów lub niewielkich drzew występujących na półkuli północnej. W Polsce dziko rosną dwa gatunki, ale w ogrodach można uprawiać wiele odmian o dekoracyjnych liściach, kwiatach i owocach. **Paweł Kudelski** ze Związku Szkółkarzy Polskich prezentuje te najciekawsze.

ZDJĘCIA: R79OLEG/DEPOSITPHOTOS, GRZEGORZ FALKOWSKI (ZSZP)

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Kalina koralowa

Kalina koralowa 'Compactum' – owoce

Krajowe szlagiery

Gatunkiem kaliny, który naturalnie występuje na terenie Polski jest **kalina koralowa** (*V. opulus*) – w naturze najczęściej porasta wilgotne łęgi wzdłuż rzek, jezior i strumieni. Roślina ta często pojawia się w literaturze – w wierszach, pieśniach lub opowiadaniach ludowych, symbolizuje młodość i niewinność. Od dawna była wykorzystywana jako roślina lecznicza.

Współcześnie szkółki oferują odmiany ozdobne kaliny koralowej, wśród których najpopularniejszą, obficie kwitnącą i owocującą jest odmiana 'Compactum'. Roślina ta tworzy zwarte, kuliste krzewy wysokości 1,5-2 m. Jasnozielone, z wierzchu błyszczące liście są dosyć drobne, mają 5-7 cm długości. Krzewy zakwitają na przełomie maja i czerwca. Kwiaty są zebrane w płaskie, talerzykowate kwiatostany. Na brzegach kwiatostanów rozmieszczone są większe kwiaty płonne, zbudowane z pięciu okrągłych, zrośniętych u podstawy płatków korony. Otaczają one liczne, drobne, kremowe kwiaty płodne, odwiedzane w czasie kwitnienia przez owady zapylające. Kuliste owoce dojrzewają w sierpniu, są jasnoczerwone, szkliste, zdobią krzewy do później jesieni, często utrzymują się na gałązkach aż do wiosny. Jesienią krzewy wyróżniają się intensywnym, purpurowo-czerwonym wybarwieniem liści.

Kalina koralowa 'Compactum' w czasie kwitnienia w towarzystwie fioletowego różanecznika

Znane melodie

Kultywarem polecanym do zadarniania jest niska i wolno rosnąca odmiana 'Nanum', która nie kwitnie i nie zawiązuje owoców, ale posadzona w grupie tworzy zwartą okrywę. Kalinami okrywowymi są też mało u nas znane i rzadko spotykane w uprawie, kompaktowe odmiany **kaliny amerykańskiej** (*V. trilobata*): 'Spring Green' o soczyście zielonych liściach oraz 'Spring Red' o czerwonych, wiosennych przyrostach. Do tworzenia jasnych, wyrazistych akcentów kolorystycznych świetnie nadaje się odmiana 'Harvest Gold' o żółtych liściach. Wymaga sadzenia w półcieniu,

Kalina koralowa 'Roseum'

najlepiej na glebach stale wilgotnych, bo jasne liście mogą być uszkadzane przez słońce.

Znaną w kraju ogrodów rustykalnych jest kalina koralowa 'Roseum', nazywana także z języka francuskiego *boule de neige* (śnieżna kula). Roślina ta tworzy kuliste kwiatostany zbudowane wyłącznie z kwiatów płonnych, które rzeczywiście przypominają śnieżne kule. Odmiana 'Roseum' była uprawiana już pod koniec XVI w. Niestety krzew jest wyjątkowo chętnie atakowany przez mszyce, powodujące deformację młodych pędów i liści, dlatego roślina znajduje zastosowanie głównie w ogrodach przydomowych.

Kalina koralowa i jej odmiany są mało wymagające w uprawie i odporne na mróz. Preferują gleby wilgotne i stanowiska od słonecznych do półcienistych.

Interesującym mieszańcem, pochodzącym od kaliny koralowej, jest **kalina Sargenta** (*V. sargentii*) 'Onondaga'. Swoim pokrojem i budową kwiatostanów odmiana ta przypomina kalinę koralową 'Compactum', różni się natomiast barwą kwiatów płodnych, które są czerwonawe.

Kalina Sargenta 'Onondaga'

Kalina hordowina 'Aureovariegata'

Hej, te nase góry!

Drugi gatunek krajowy to **kalina hordowina** (*V. lantana*), w naturze spotykana u nas jedynie w Tatrach, ale za to popularnie uprawiana w ogrodach. Jest to krzew dorastający do 3 m wysokości, dający odrosty korzeniowe. Liście ma duże, jajowate, do 15 cm długości, pomarszczone, ciemnozielone, od spodu owłosione. Kwiaty są drobne, kremowe, płodne, zebrane w płaskie kwiatostany, nieprzyjemnie pachną. Nie są zbyt ozdobne – w przeciwieństwie do owoców, które dojrzewając, zmieniają kolor z białego przez czerwony do czarnych. Owoce tej odmiany są kuliste, drobne, błyszczące, dojrzewają nierównomiernie od sierpnia do końca września, są chętnie zjadane przez ptaki.

Szkółki oferują zarówno sam gatunek kaliny hordowiny, jak i jej odmiany o barwnych liściach: 'Aureum' o żółtym ulistnieniu, 'Aureovariegata' o nakrapianych, żółto-zielonych liściach oraz 'Variegatum' z charakterystycznymi, białymi smugami na liściach. Wszystkie nadają się do sadzenia w zieleni publicznej, są odporne na mróz, mało wymagające w stosunku do gleby. Preferują miejsca słoneczne.

Kalina japońska 'Watanabe'

Kaliny z kraju kwitnącej wiśni

Kalina japońska forma płodna (*V. plicatum* f. *tomentosum*) pochodzi z Chin, Japonii i Tajwanu. Uwagę zwraca ciekawym, pagodowym ułożeniem gałęzi, efektownie udekorowanych kwiatami w okresie kwitnienia. Jest to szeroki krzew o wzniesionym pokroju, dorasta do 2-3 m wysokości. Jej gałęzie są ułożone jedna nad drugą, tworzą wyraźne piętra. Liście są ciemnozielone, odwrotnie jajowate, jesienią przebarwiają się na kolor brunatno-czerwony lub brązowy. W maju i czerwcu na krzewach pojawiają się białe kwiaty zebrane w płaskie kwiatostany średnicy 6-10 cm. Kwiatostany

Kalina japońska 'Mariesii'

eprasa.pl 1a6f36bbdc

wyrastają na sztywnych osadkach wynoszących je ponad liście, są ułożone w dwóch szeregach wzdłuż pędów, tworząc niezwykle efektowny obraz w trakcie kwitnienia. Równie ozdobne są owoce, przed dojrzeniem czerwone, a po uzyskaniu dojrzałości granatowoczarne.

Kalina japońska jest rośliną mało wymagającą, aczkolwiek najlepiej rośnie i kwitnie sadzona na glebach żyznych, świeżych i lekko wilgotnych. Nie lubi suszy. Preferuje miejsca osłonięte, najlepiej rośnie i zimuje sadzona w półcieniu, nie jest bowiem w pełni odporna na mróz. Podczas surowych zim przemarza (na wschodzie kraju), ale ponieważ te występują coraz rzadziej w Polsce, a klimat się ociepla, warto ją sadzić.

Do odmian polecanych do uprawy i oferowanych przez polskie szkółki należą: 'Cascade', 'Kilimandjaro', 'Lenarth', 'Mariesii', 'Popcorn', 'Rosaceae' i 'Watanabe'. Podwyższoną odpornością mrozową charakteryzują się odmiany 'St Keverne' oraz 'Pink Beauty'.

Gdy z kopyta kulig rwie

Kalina bodnanteńska (*V. ×bodnantense*), zwana także bodnantską, to jeden z najwcześniej zakwitających w naszych klimacie krzewów liściastych, tworzących silnie pachnące kwiaty. W sprzedaży najczęściej oferowane są dwie podobne do siebie odmiany 'Dawn' oraz 'Charles Lemont'. Obie dorastają do około 2 m wysokości i podobnej szerokości. Początkowo krzewy rosną wyprostowane, ale z wiekiem stają się coraz szersze, a u odmiany 'Dawn' gałęzie wyginają się łukowato i malowniczo rozkładają. Liczne, drobne, różowe, rurkowate kwiaty są skupione w główkowatych kwiatostanach. Pachną przyjemnie i zaskakująco intensywnie. W zależności od temperatury krzewy kwitną od marca do kwietnia. Liście ukazują się dopiero po kwitnieniu, w kształcie są jajowate, brzegiem piłkowane, początkowo brązowawe, później zielone, a jesienią przebarwiają się na czerwono i fioletowo.

Kalina 'Pragense'

Kalina koreańska

Kalina bodnateńska 'Charles Lamont'

Gatunkiem tworzącym równie pachnące kwiaty, od którego pochodzi kalina bodnanteńska, jest **kalina wonna** (*V. ferreri*). W stanie naturalnym występuje w północnych Chinach, gdzie dorasta do 3-4 m wysokości. U nas jest półkulistym krzewem o wyprostowanych pędach, osiągającym 2-2,5 m wysokości oraz podobną szerokość. Drobne, rurkowate, różowe kwiaty są zebrane w niewielkich kwiatostanach. Krzewy kwitną bardzo wcześnie, przed rozwojem liści, najczęściej w marcu, czasami jednak krzewy mogą zakwitnąć w lutym, a nawet w grudniu i styczniu. Eliptyczne, ciemnozielone liście rozwijają się po kwitnieniu, jesienią przebarwiają się na czerwono i brązowo.

Kalina bodnanteńska i kalina wonna są krzewami o przeciętnych wymaganiach glebowych, dobrze rosną na stanowiskach słonecznych do półcienistych. Na wschodzie kraju rośliny mogą czasami przemarzać, ale w centrum i na zachodzie zimują dobrze. Gatunkiem o równie pachnących kwiatach, ale o wyższej odporności na mróz, jest **kalina koreańska** (*V. carlesii*), tworząca krzewy 1,5-2 m wysokości i podobnej szerokości. Roślina ma jajowate, zielone liście, jesienią atrakcyjnie przebarwiające się w ciepłych kolorach pomarańczowym i czerwonym. Jej kwiaty są drobne, zebrane w kuliste kwiatostany, w pąkach są różowe, po rozwinięciu jasnoróżowe i bardzo silnie, przyjemnie pachnące.

Kultywarem szczególnie polecanym do sadzenia w ogrodach jest wyhodowana w USA odmiana 'Juddii'. Jej kwiaty po rozwinięciu z różowych pąków są czysto białe, a krzew jest w pełni odporny na mróz w klimacie Polski.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Najszczęśliwszy maj

Jedną z najpiękniejszych kalin o dużych, kulistych, białych kwiatostanach, silnie i przyjemnie pachnących, jest **kalina angielska** (*V. carcephalum*). Krzew ten kwitnie obficie w maju, dorasta do 2-2,5 m wysokości, jest odporny na mróz. W sprzedaży bywa oferowany także w atrakcyjnej formie piennej – w postaci miniaturowych drzewek – uzyskanych przez zaszczepienie na wysokiej podkładce.

W cieplejszych rejonach kraju, na Dolnym Śląsku, Pomorzu i w województwach zachodnich, można uprawiać kaliny o trwałym, zimozielonym ulistnieniu. Gatunki te, ze względu na niższą odporność mrozową, mogą być uszkadzane podczas surowych bezśnieżnych zim. Spośród gatunków z tej grupy kalin, oferowanych przez szkółki, wymienić należy **kalinę Burkwooda** (*V ×burkwoodii*), o zdobnych liściach i pachnących kwiatach oraz jej odmiany: 'Anne Russell', 'Chenaultii', 'Mohawk', a także **kalinę sztywnolistną** (*V. rhitydophyllum*) o dużych, wydłużonych, skórzastych i pomarszczonych liściach, pokrytych wełnistym, brązowym kutnerem od spodu. Cenną odmianą mieszańcową, uzyskaną z udziałem kaliny sztywnolistnej, jest odmiana 'Pragense' o lśniących liściach. Krzew ten obficie zakwita w maju.

Z niskich, okrywowych kalin warto zwrócić uwagę na **kalinę Dawida** (*V. davidii*) o owalnych, skórzastych, ciemnozielonych liściach jesienią i zimą nabierających czerwonych rumieńców.

Kalina sztywnolistna

Kalina Dawida

Kalina angielska

Artykuł powstał we współpracy ze Związkiem Szkółkarzy Polskich. Więcej informacji o roślinach i ich producentach uzyskać można na: www.e-katalogroslin.pl lub: www.zszp.pl i pod numerem telefonu: 22 435 47 22.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

„Nie każda roślina musi być rozśpiewaną, roztańczoną gwiazdą. Nienarzucające się gatunki stanowią przeciwwagę dla ekstrawagancji i pomagają stworzyć wspaniały spektakl”

Kwiaty na dłużej

Zapełnij ogród roślinami, które dostarczą kolorowych kwiatów na całe miesiące – **Carol Klein** podpowiada, jakie gatunki kwitną najdłużej i czego potrzebują, aby robiły to niezawodnie

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl/1a6f36bbdc

Carol palikuje rosnący między kamasjami wilczomlecz błotny (*Euphorbia palustris*), aby móc dłużej cieszyć się jego limonkowymi kwiatostanami

Dni są coraz dłuższe, a gleba coraz cieplejsza – wiosna to idealna pora na wprowadzenie do ogrodu nowych roślin i zapewnienie sobie czegoś świeżego, na co będziemy czekać w 2022 r. Jeśli rośliny, które wybierzemy, będą atrakcyjne przez maksymalnie długi czas – a szczególnie, jeśli będą kwitnąć całymi tygodniami – będą miały dodatkową wartość. Im mniejsza przestrzeń do nasadzeń, tym jest ważniejsze, aby rośliny jak najdłużej produkowały kwiaty. Większy ogród pomieści takie gwiazdy jak piwonie czy irysy, które kwitną wręcz spektakularnie, lecz niestety zaledwie przez kilka dni. W szczytowym momencie nic się z nimi nie równa, ale gdy kwiaty przekwitną, to już koniec. Nie chodzi tu o pomniejszenie ich wkładu, bo bez tych fajerwerków ekscytacji i barw ogród byłby znacznie smutniejszy, ale jeśli postawisz wyłącznie na szybko przemijające piękności, będą długie okresy, gdy na niczym nie będziesz mógł zawiesić oka. Unikniesz tego, sadząc wiele roślin, które kwitną całymi miesiącami, uatrakcyjniając przestrzeń przez większą część roku.

Kwiaty bez końca

Gdzie więc znajdziemy rośliny, które zapewnią nam najdłuższe przedstawienie i co można zrobić, aby pomóc im kwitnąć? Wydaje się oczywiste, że rośliny, które zapewnią barwy i urodę przez dłuższy czas, budzą się wcześnie. I choć są gatunki, które rzeczywiście wcześnie budzą się do życia i kwitną miesiącami – np. wilczomlecze – jest też mnóstwo roślin, które wchodzą na scenę później, jesienią, i nie schodzą z niej od września po pierwsze mrozy.

Najwięcej atrakcji pod koniec roku zapewnia aster, którego przodkowie wywodzą się z północnoamerykańskich prerii. Ponieważ sygnałem do kwitnienia jest dla niego skracanie się dnia i/lub spadające temperatury, nie ma sensu pobudzać go do tego wcześniej, ale warto na astry czekać – produkują kwiaty jeszcze długo po tym, jak większość bylin wejdzie w zimowy odpoczynek.

W niektórych przypadkach za długowieczność kwiatów roślin możemy winić ludzi – choć raczej trzeba im za to dziękować! Wiele mieszańców stworzonych przez hodowców to rośliny niezdolne do produkcji nasion. Podobnie, jak inne formy życia, rośliny dążą do rozmnożenia się, zapewnienia kolejnego pokolenia i, co za tym idzie, przetrwania gatunku. Dla roślin kwitnących, z których jakieś 90 % zapylają owady, oznacza to produkcję nasion. Po zapyleniu i zawiązaniu nasion presja znika i choć może jeszcze dojść do kolejnego kwitnienia i zawiązania kolejnych nasion, większość roślin skupia się na tym, żeby nasiona dojrzały i zostały rozsiane, a nie na przedłużaniu produkcji kwiatów. Roślina, która jest płonna, nie ma interesu w kończeniu kwitnienia. Na przykład wielosił błękitny

> “Posadź wiele roślin, które kwitną całymi miesiącami, a uatrakcyjnisz przestrzeń na większą część roku”

1 **Osteospermum**

2 **Bodziszek (*Geranium*) ‘Patricia’**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 1a6f36bbdc

10 roślin, które zapewnią kolory na całe miesiące

3 Dalie

1 Osteospermum

Jeśli dysponujesz jedynie podwyższonymi rabatami, donicami lub skrzynkami na oknach, przydadzą ci się rośliny, które długo kwitną – idealne będą południowoafrykańskie felicje, gazanie czy osteospermum. Są bezproblemowe, rzadko atakują je szkodniki i choroby, a do tego wymagają jedynie okazjonalnego podlewania i regularnego ogławiania.

Wysokość x Szerokość
20-50 cm x 70-90 cm
Kwiaty VI-XI

2 Bodziszek (*Geranium*) 'Patricia'

Jest kilka gatunków bodziszka, które zawiązują nasiona i sporadycznie kontynuują kwitnienie przez kilka miesięcy, np. bodziszek czerwony (*Geranium sanguineum*), ale to płonne mieszańce zapewniają kwiaty całymi miesiącami – od końca czerwca aż po pierwsze mrozy. Świetnym przykładem jest 'Patricia' – odmiana, która produkuje jasnofioletowe kwiaty o fascynujących ciemnych środkach.

W x S 60 cm x 60 cm
K VI-VIII

3 Dalie

W ostatnich dekadach dalie przeżyły zawrotny wzrost popularności i obecnie większość ogrodników uprawia je w ogrodach, choć wcześniej skazywali je na życie w warzywniku. Podobają się nam nie tylko żywe barwy kwiatów dalii i ogromna różnorodność ich wielkości, form oraz kolorów, ale też fakt, że kwitną całymi miesiącami – nasze w ubiegłym roku produkowały kwiaty aż do grudnia. Regularnie ogławiaj i zasilaj co dwa tygodnie.

W x S 30-130 cm x 30-80 cm
K VII-X

4 Powojnik tangucki (*Clematis tangutica*)

Jest nie do przebicia, jeśli chodzi o długość kwitnienia – ostatnim kwiatom towarzyszą jedwabiste owocostany. Co niezwykłe, powojniki te mają żółte działki kielicha – nie są to płatki – a dzięki ich mięsistej strukturze, są w krajach anglojęzycznych potocznie nazywane „powojnikami ze skórki pomarańczowej". Ich kwiaty utrzymują się na roślinie całe wieki. Jednym z najpiękniejszych tego typu powojników jest *C.* 'Bill MacKenzie'.

W x S 4,5 x 3 m
K VII-X

4 Powojnik tangucki (*Clematis tangutica*)

5 Hortensja

5 Hortensje

Hortensje – zarówno ogrodowe (o kwiatostanach talerzykowatych i kulistych), bukietowe, jak i dzikie gatunki – słyną z urodziwych kwiatów. Kwiaty płodne są malutkie i niezbyt wyjątkowe, natomiast spektakularne wrażenie robią kwiaty płonne, które przyciągają też owady zapylające. Te „fałszywe" kwiaty mają nie tylko piękne kolory, ale też długo utrzymują się na roślinie. Wrażenie robią nawet wtedy, gdy już wyblakną, nabierając miękkich odcieni tkanin obiciowych i, na końcu, barwy morskiej zieleni.

W x S 80 cm-4 m x 80 cm-4 m
K VII-IX

eprasa.pl 1a6f36bbdc

(*Polemonium caeruleum*) to łatwa w uprawie roślina z ogrodów wiejskich, która zakwita bez ostrzeżenia w czerwcu i jeszcze szybciej zawiązuje nasiona, zanim nastanie lipiec. Jest też kilka płonnych odmian wielosiłu (np. 'Northern Lights'), które przy delikatnej zachęcie w postaci dodatkowej porcji płynnego organicznego nawozu i usuwania przekwitniętych łodyg produkują kwiaty zdecydowanie dłużej.

Właśnie dlatego usuwanie przekwitniętych płodnych kwiatów, zanim zawiążą się nasiona, pobudza rośliny do dalszego kwitnienia. Może się to wydawać nieco przykre, ale jest skuteczne. Wystarczy usuwać przekwitnięte kwiaty, aby urocze rośliny jednoroczne takie jak nagietki, kosmosy, aksamitki, titonie i cynie, nie wspominając już o całej masie bylin – od bodziszka po floksy – dalej kwitły i cieszyły oko.

Ale ogławianie i wybieranie roślin o płonnych kwiatach to nie jedyne możliwości przedłużania kwiatowego przedstawienia. U wielu roślin to, co uważamy za kwiaty, to tak naprawdę działki kielicha, podsadki bądź cyjacjum. Są one solidniejsze od kwiatów zbudowanych z płatków i, pozostawione samym sobie, wyglądają cudownie przez całe miesiące.

Idealne warunki

Aby roślina naprawdę długo świetnie wyglądała, musi być zdrowa i dobrze się czuć tam, gdzie rośnie. Zawsze stawiaj na rośliny, które lubią warunki, jakie panują w twoim ogrodzie – i przyjmij to jako nadrzędne kryterium wyboru.

Utrzymanie zdrowia gleby ma kluczowe znaczenie dla długości kwitnienia roślin. Bez względu na jej rodzaj, zawsze dobrze jej zrobi dodatek materii organicznej podczas sadzenia – najlepszy jest własny kompost – oraz ściółkowanie, które zatrzymuje wodę i tłumi chwasty. Jeśli uprawiasz rośliny w trudnych warunkach, np. stłoczone w pojemniku, a chcesz, żeby dobrze kwitły, zapewnij im dodatkową pielęgnację i zasilanie. Podlewanie to absolutna podstawa, ale regularne zasilanie pomaga roślinom produkować więcej kwiatów, dlatego stosuj organiczny nawóz w płynie z wysoką zawartością potasu.

Aby rośliny były naprawdę promienne, weź pod uwagę ich towarzystwo. Nie każda roślina musi być krzykliwą gwiazdą, stale zwracającą na siebie uwagę. Nienarzucające się gatunki stanowią przeciwwagę dla ekstrawagancji i pomagają stworzyć wspaniały spektakl. Rośliny powinny rosnąć w towarzystwie, w którym czują się dobrze, nie starając się przejąć całej rabaty.

Łączenie roślin ze sobą to jeden z najradośniejszych i twórczych aspektów ogrodnictwa. To również jedno z największych – a zatem i bardziej emocjonujących – wyzwań.

6 Kocimiętka (*Nepeta*) 'Six Hills Giant'

7 Fuksja

8 Wilczomlecz (*Euphorbia* × *martini*)

ZDJĘCIA: TORIE CHUGG; SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS

eprasa.pl 1a6f36bbdc

9 Penstemon

9 Penstemon

Penstemony, które są jednymi z najdłużej kwitnących bylin, oferują iście kalejdoskopową wielość barw – penstemony alpejskie bywają nawet żółte. Najbardziej przydatne w ogrodach są odmiany mieszańcowe – to odporne, zimozielone rośliny [w Polsce rzadko zimują – red.] produkujące dzwonkowate kwiaty, po kilka na pędzie. Ogławiaj je, aby przedłużyć kwitnienie, przycinając pędy do następnego liścia lub pędu bocznego.

W x S 50-100 cm x 30-45 cm
K VI-X

10 Tytoń (*Nicotiana mutabilis*)

Tytoń to jednoroczna roślina słabo odporna na mróz, lubiana przede wszystkim za swój piękny zapach. Ponieważ pachnie wieczorem, bo zapylają ją ćmy, często omijamy kwiaty tytoniu w ciągu dnia. Tymczasem tytoń *N. mutabilis* nie tylko świetnie wygląda przez cały dzień, ale jego zwiewne, rozgałęzione pędy całymi miesiącami zdobi mnóstwo maleńkich kwiatów.

W x S 1,5 m x 75 cm
K VI-IX

10 Tytoń (*Nicotiana mutabilis*)

6 Kocimiętka (*Nepeta*) 'Six Hills Giant'

Gdy myślimy o roślinach niezbędnych do ogrodu wiejskiego, kocimiętka z pewnością znajduje się na jednym z czołowych miejsc. Nie tylko tworzy plamy miękkich barw i jest idealną rośliną na obrzeża rabat i ścieżek, ale też – co najważniejsze – kwitnie non-stop. Po przycięciu w ciągu kilku tygodni wypuszcza nowe pędy i na nich kwitnie. Kochają ją pszczoły i koty – choć jeśli przesadzą ze spożyciem, może się to skończyć kłopotami z trawieniem.

W x S 90 cm x 60 cm
K VI-IX

7 Fuksja

Bez względu na to, co ci się podoba, na pewno znajdzie się fuksja odpowiadająca twojemu gustowi – a ponadto, czy będzie to spektakularna hybryda o dużych kwiatach, czy któraś z bardziej mi bliskich odmian fuksji magellańskiej (*F. magellanica*), świetnie pasującej do nasadzeń w Glebe Cottage, będzie kwitnąć od czerwca po pierwsze mrozy. Aby maksymalnie poprawić efektowność bardziej delikatnych, robiących wrażenie odmian, uszczykuj końcówki pędów, dzięki czemu bardziej się rozkrzewią, ogławiaj je i zasilaj co dwa tygodnie płynnym nawozem o wysokiej zawartości potasu.

W x S 50 cm-3 m x 50 cm-2 m
K VI-X

8 Wilczomlecz (*Euphorbia* × *martini*)

Większość wilczomleczy najciekawiej prezentuje się w ostatnich miesiącach wiosny. Ich żółte i intensywnie limonkowe kwiatostany są jak sygnały świetlne ogłaszające sezon rozkwitu. Utrzymują się niekiedy przez całe miesiąc, z czasem tracąc jaskrawość. Poza typowymi cechami wilczomleczy, *E.* × *martini* ma czerwonawo podbarwione zimozielone liście i pasujące do nich czerwone środki!

W x S 75 cm x 75 cm
K III-VII

eprasa.pl 1a6f36bbdc

„To wyjątkowe uczucie, gdy wszystko, co cię otacza, jest wynikiem twojej ciężkiej pracy”

W tym miesiącu odkrywamy niepowtarzalną działkę w Warwickshire – jeden z ogrodów, który znalazł się w finale brytyjskiego konkursu „2020 Gardens of the Year” [“Ogrody Roku 2020 - red.]. Swoją miłością do roślin dzieli się Andy Gladman

ZDJĘCIA JASON INGRAM **TEKST** ADAM DUXBURY

Andy Gladman, Warwickshire

Problematyczna działka, niegdyś pełna śmieci i chwastów, teraz jest pełna kwiatów

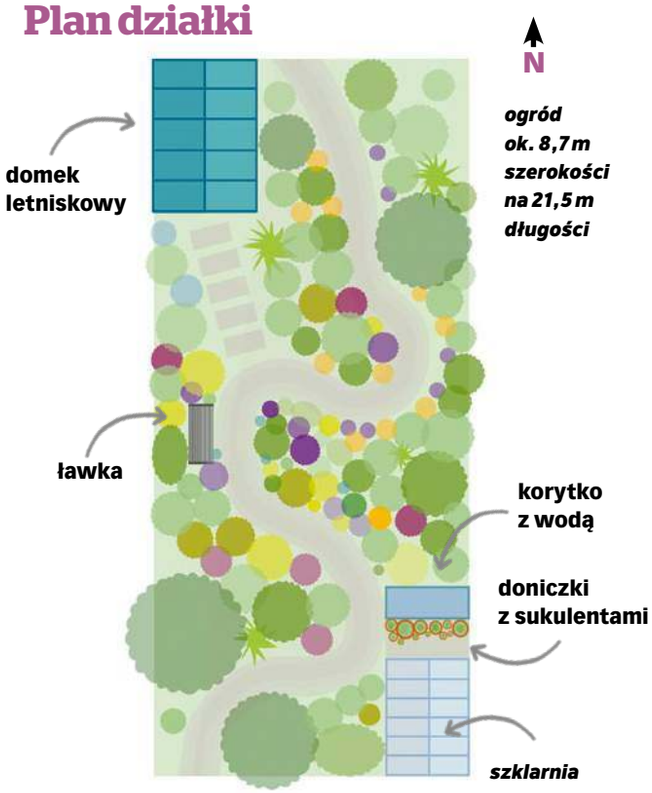

Doktorant Andy Gladman zajmuje się badaniem mszyc atakujących rośliny z rodziny kapustowatych. Kiedy więc miał okazję zająć się dużą działką w Leamington Spa, wiedział, że chce odpocząć od kapusty i uprawiać jak najwięcej roślin ozdobnych. W 2018 roku zaopiekował się zarośniętym terenem. Szybko stworzył niezwykle kolorowy i odporny na suszę ogród, który rozkwita dzięki jego ogrodniczej pasji.

Andy i jego partner Alec mieszkają w mieszkaniu na najwyższym piętrze, więc działka jest dla nich również miejscem, gdzie mogą się zrelaksować, eksperymentować i kompletować kolekcję roślin. Wszystko zostało tu stworzone przy ograniczonym budżecie. Kluczowe były samodzielny siew i recykling. Osiągnięcia Andy'ego cieszą innych działkowców, a w ogrodzie roi się od zapylaczy.

Jak wyglądała działka, kiedy zacząłeś się nią zajmować?
Było to w zasadzie pole perzu i powoju. Na części terenu śmieci sięgały mi do pasa. Zanim mogłem zacząć sadzić, sprzątałem przez dwa miesiące. Jestem bardzo wdzięczny, że sąsiad pomógł mi zrobić tak wiele kursów do wspólnego śmietnika. Potem naszkicowałem kilka pomysłów na urządzenie ogrodu. Wiedziałem, że chcę mieć głównie ozdobne rabaty, bo zależało mi na jak największej liczbie kwiatów – co chyba udało mi się osiągnąć!

Plan działki

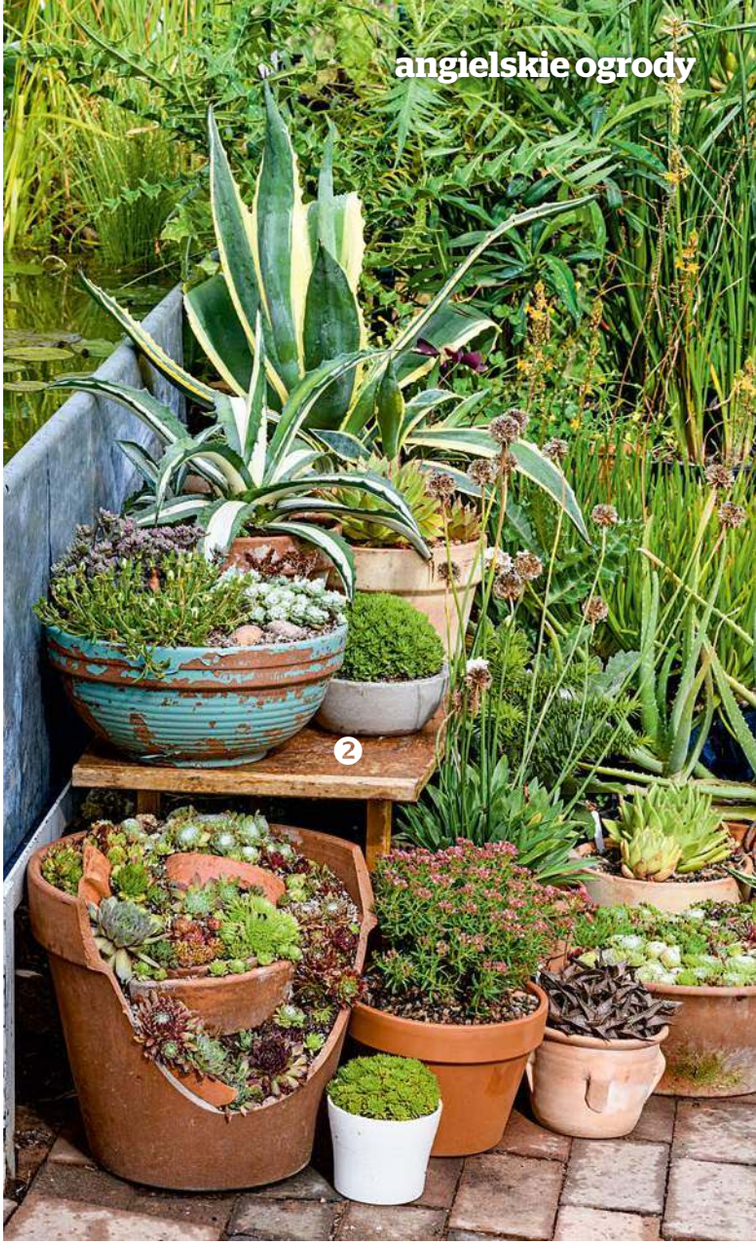

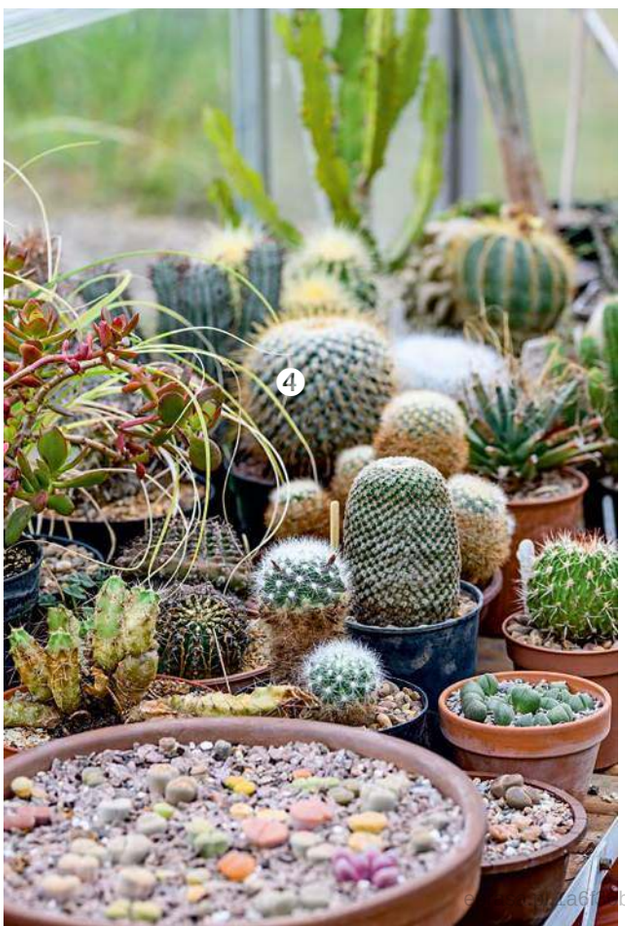

„Bardzo chciałbym mieć taką działkę! Potrzeba starannego rozplanowania, aby taka aranżacja się udała, a kręta ścieżka na działce jest po prostu genialna!”

Alan Titchmarsh, juror konkursu

Co inni działkowcy myślą o twojej działce?

Chyba miałem szczęście, że była zaniedbana – zarząd pozwolił mi robić, co chciałem, byle znów dobrze wyglądała. Ogród jest na widoku i znajduje się w pobliżu budynku administracji, więc myślę, że doceniają tam moje wysiłki. Podczas pracy słychać komentarze, bo ludzie przechodzą tuż obok. To nie jest dyskretne miejsce, ogród jest wyeksponowany, a inni działkowcy cały czas go mijają. Często mówią mi, że ładnie wygląda, a ja zapraszam ich, żeby się rozejrzeli. Mogę w nieskończoność rozmawiać o roślinach, bo naprawdę mnie interesują. Chyba nigdy nie widziałem działki, która wyglądałaby podobnie do mojej.

Jak decydujesz, które rośliny uprawiać?

Są rośliny, które lubiłem już jako chłopiec albo znałem z ogrodu taty. Spisałem listę około 10-12 rodzajów, które chciałem uprawiać – takich jak trytomy, przegorzany czy budleje.

❶ **Andy wybrał szereg odpornych na suszę bylin, takich jak wilczomlecz, trytoma, mikołajek czy przegorzan**

❷ **Kolekcja sukulentów w starych glinianych doniczkach to sposób na uprawę w ogrodzie pierwszych roślin, które Andy pokochał jako dziecko**

❸ **Stara ławka pośrodku działki jest jednym z nielicznych przedmiotów pozostawionych przy sprzątaniu. Można tam siedzieć i podziwiać niezwykle bujne rabaty**

❹ **Andy uprawia kaktusy i sukulenty w swojej pierwszej szklarni, która zimą chroni także inne delikatne rośliny**

❶ Kolekcja roślin obejmuje gatunki i odmiany roślin, które Andy uwielbia, takie jak trytomy. Zamierza ubiegać się o status posiadacza tzw. Kolekcji Narodowej trytom i przegorzanów

❷ Krętą ścieżkę Andy wykonał ze starych cegieł podarowanych przez innego działkowca. Zabiera odwiedzających w podróż pośród uroczych, kolorowych rabat

❸ Korytko to sprytnie zaadaptowany przedmiot znaleziony przez Andy'ego. Jest zarówno praktyczne, jak i estetyczne

Zamiast iść do centrum ogrodniczego i kupić hurtem 50 sztuk, postanowiłem stopniowo zbierać różne odmiany. Jest około 100 odmian trytom, które staram się zgromadzić. Zresztą interesuje mnie sama różnorodność roślin. Bardzo lubię te niezbyt ładne lub takie, których nikt nie chce uprawiać.

Około połowę widocznych tu okazów wyhodowałem z nasion. Dużo radości sprawia mi siew, obserwowanie młodych roślin, przesadzanie. Tylko te, których nie udało mi się wyhodować z nasion, kupuję w szkółkach. Lubię rozmawiać z ich pracownikami, żeby widzieć, co mają. Rodzina mojego partnera mieszka w Kent i zawsze wracamy z odwiedzin z bagażnikiem pełnym roślin!

Jak oszczędzałeś przy tworzeniu ogrodu?

W trakcie całego procesu bardzo ważne było dla mnie, aby pozyskać i wykorzystać materiały, które inaczej by się zmarnowały. Ścieżka jest zrobiona z fragmentów starego podjazdu z innej działki. Szklarnie kupiłem używane. Wszystkie meble w drugiej szklarni przekształconej w domek letniskowy pochodzą ze sklepów charytatywnych. Nawet korytko na wodę jest z drugiej ręki. Studiuję, a mój budżet jest bardzo ograniczony. Po prostu nie byłoby mnie stać na nowe wyposażenie. Samodzielne urządzanie ogrodu naprawdę pomaga mi docenić to, co stworzyłem i być z tego dumnym. To wyjątkowe uczucie, gdy wszystko co cię otacza jest wynikiem twojej ciężkiej pracy.

Czy działka jest dla ciebie miejscem relaksu?

Tak. Trudno się mieszka na ostatnim piętrze, z oknami na północ, gdy jesteś zapalonym ogrodnikiem. Odczuwałem brak otwartej

eprasa.pl 1a6f36bbdc

przestrzeni i możliwości uprawiania działki. Najważniejszym, co nam ona daje, to szansa na relaks. Druga szklarnia jest przystosowana właśnie do wypoczynku. Cierpię na „syndrom ogrodnika", który sprawia, że nie jestem w stanie długo usiedzieć w miejscu. Mój partner jest znacznie lepszy w kontemplacji ogrodu. Dobrze mieć kogoś, kto powie: „Jest naprawdę fajnie – po prostu usiądź i się ciesz!" Zarówno odpoczywając na tyłach działki, jak i pracując, czujemy się jak we własnym małym świecie.

Widać u ciebie dużo owadów. Czy sprowadzenie zapylaczy było twoim celem?

Szczerze mówiąc, kiedy zaczynałem, nie myślałem o dzikich zwierzętach. Po prostu tak się składa, że wiele roślin, które lubię – budleje, werbeny, przegorzany – jest także uwielbiane przez owady. Pszczoły są tu zawsze i wszędzie. W jednej z rabat jest gniazdo trzmieli, więc trzeba uważać, żeby na nie nie nadepnąć! Uczestniczyłem w Wielkim Liczeniu Motyli 2020. One też są tu bardzo różnorodne. Myślę, że inni działkowcy są zadowoleni z liczby zapylaczy, które przyciąga moja działka.

❶ **Druga szklarnia, używana jako domek letniskowy, jest spokojnym zakątkiem, gdzie Andy i jego partner mogą zrelaksować się w weekend**

❷ **Andy podjął niepopularną decyzję i uprawia tylko rośliny ozdobne. Zachęca innych ogrodników do łączenia z uprawą warzyw większej liczby kwiatów**

❸ **Domek letniskowy wyposażono meblami z drugiej ręki. Powstało przytulne miejsce, z którego można podziwiać wyniki ciężkiej pracy Andy'ego**

"To miejsce sprawia, że zmieniamy podejście do uprawiania działki"

Lucy Hall, redaktorka i juror konkursu

Zobacz więcej bajecznych ogrodów z poprzednich konkursów na **www.gardenersworld.com/garden-competition**

epra

Esencja angielskiego ogrodu

Są takie ogrody, które przetrwają próbę czasu i zawsze będę wyglądać pięknie, niezależnie od zmieniających się czasów i sezonowych nowinek. To zaprojektowane w klasycznych stylach miejsca, bazujące na wykorzystaniu tradycyjnych materiałów i wypełnione roślinami, które nigdy nie wychodzą z mody – tak jak ogród pokazowy „A Very English Garden", który został zaprezentowany na wystawie RHS Chelsea Flower Show w 2018 roku.

TEKST I ZDJĘCIA Łukasz Skop

„Dzięki klasycznemu stylowi tego projektu i niewymuszonej elegancji nasadzeń udało się zamknąć esencję angielskiego ogrodu na bardzo ograniczonej przestrzeni”

Projekt: Janine Crimmin
Wykonawca: Andrew Loudon
Sponsor: The Claims Guys

Kamienna misa zamiast wodą, została wypełniona zielenią

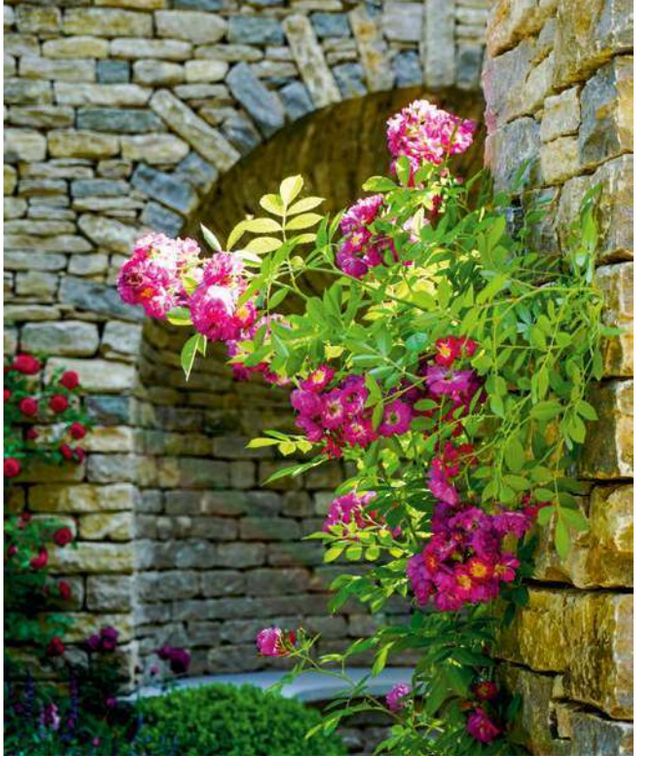
W ogrodzie...

Silnym punktem tego niewielkiego projektu jest półkolista nisza z ławeczką, której echo stanowi centralnie ustawiona kamienna misa i przycinane do kształtu kuli bukszpany zatopione wśród kwiatów. Niszy strzegą obustronnie uformowane skrupulatnym cięciem głogowniki Frasera (*Photinia × fraseri*) 'Red Robin'. Stąd rozciąga się doskonały widok na rozmieszczone przy granicy ogrodu rabaty. Chociaż ogród emanuje precyzyjną symetrią, to radośnie kolorowe kwiaty na rabatach wprowadzają miły rozgardiasz, utrzymywany w ryzach przez bukszpanowe obwódki.

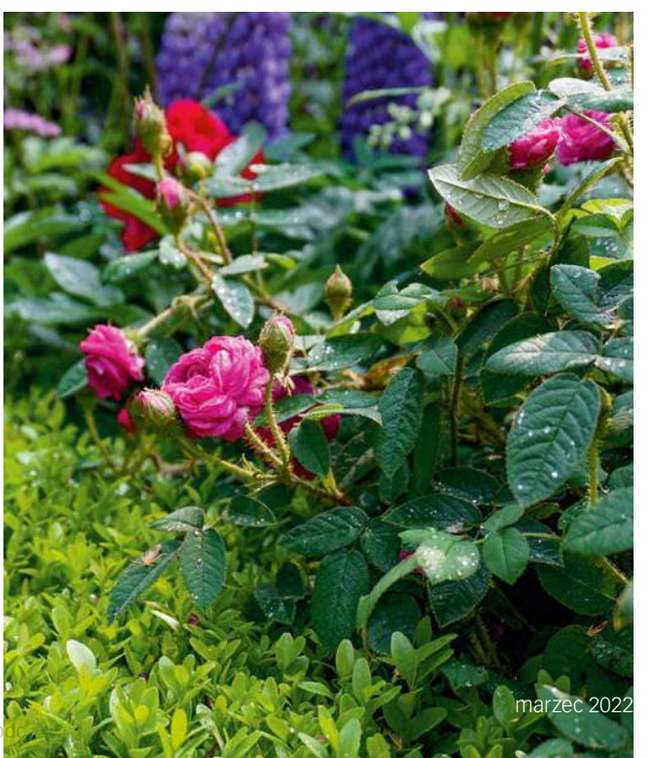
Jak w każdym angielskim ogrodzie, także tutaj nie zabrakło różanych krzewów w intensywnie pachnących odmianach. Fioletowo-różowe róże pnące 'Perennial Blue' wspinają się po kamiennych słupkach przy metalowej bramce, a czerwone 'Chevy Chase' perfumują powietrze przy ławeczce. Niższe odmiany o burgundowych kwiatach: 'Tuscany Superb', 'Capitaine John Ingram', 'Nuits de Young' i 'Cardinal de Richelieu' współgrają z różowymi odmianami: 'Reine Des Violettes', 'Rose de Rescht' i 'Frilly Cuff'.

Różom towarzyszy cała plejada bylin o kwiatach we wszystkich odcieniach błękitu, fioletu i różu, m.in.: bodziszki, chabry, czosnki, dziewanny, farbowniki, irysy, jarzmianki, kocimiętki, łubiny, naparstnice, orliki, ostrożenie, ostróżki, przymiotna, szałwie i wieczorniki.

PO PRAWEJ NA GÓRZE Róża 'Perennial Blue' pachnącymi kwiatami zaprasza do ogrodu

PO PRAWEJ W ŚRODKU Fosę po obu stronach schodków wypełniają róże i kocimiętki

POWYŻEJ Wieczorniki damskie i szałwie zapewniają solidną dawkę fioletów

PO PRAWEJ Bukszpanowe obwódki utrzymują kwiatowe rabaty w ryzach

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Zapraszamy na stronę **sklep.wisan.pl**

Fabryka Firanek Wisan S.A. , ul. Włókniarzy 7 39-451 Skopanie , Telefon: +48 15 812 22 53

WISAN SA
www.wisan.pl

eprasa.pl 1a6f36bbdc

“Przede wszystkim pamiętaj o tym, że rośliny chcą rosnąć – naszym zadaniem jest im tego nie utrudniać”

Jak być lepszym ogrodnikiem

Alan Titchmarsh dzieli się najważniejszymi wnioskami z ogrodniczego doświadczenia, abyście wykorzystali jak najwięcej z nich

prasa.pl.zabi3obbcc

Uprawiaj ogród dostosowany do istniejących warunków. I rośliny, i ty będziecie szczęśliwsi, jeśli dobierzesz gatunki do rodzaju gleby oraz nasłonecznienia

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Z daniem niektórych rzuciłem szkołę w wieku 15 lat, aby zostać ogrodnikiem, ponieważ nie byłem zbyt bystry. Cóż, może i rozwijałem się ciut wolniej, ale powodem, dla którego zrezygnowałem z nauki na rzecz ogrodnictwa, było to, że opieka nad skrawkiem ziemi jawiła mi się najbardziej radosną i najważniejszą rzecz, jaką można robić. W ciągu minionego półwiecza (a nawet dłużej) dzięki praktykom w szkółkach, stażom i pracy w Kew Gardens, tworzeniu ogrodów, książek i programów o tej wszechogarniającej pasji – nigdy nie przestałem się uczyć.

Teraz dzielę się najważniejszymi rzeczami, których nauczyłem się o tym, co działa, a co nie działa w ogrodzie. **Przede wszystkim pamiętaj, że rośliny chcą rosnąć** – naszym zadaniem jest im tego nie utrudniać. Umiejętne sadzenie jest ważne, ale jeśli widzisz, że roślina nie lubi rosnąć tam, gdzie została posadzona, przenieś ją. Zastąp ją taką, która da sobie radę na twoim zasadowym/podmokłym/zacienionym/spalonym słońcem podłożu. I tobie, i jej będzie lepiej. Innymi słowy, **uprawiaj ogród dostosowany do posiadanych warunków** – nie walcz z nimi. Gdy się nad tym zastanowić, jest to oczywiste. Ogrodnictwo w ogóle opiera się na zdrowym rozsądku.

Najważniejszą rzeczą w twoim ogrodzie jest gleba. Okaż jej życzliwość, szanuj ją i często wzbogacaj, a rośliny będą rosły. Zignoruj ją, a będą się dąsać. Gleba jest jak dziecko – po pierwsze daj jej jeść i pić.

Żegnamy chemikalia, witamy kompost

Od ponad 40 lat uprawiam ogród organicznie i zapewniam, że to ma sens. Niedługo cała ogrodowa chemia zostanie zakazana. Jednak gdy tylko damy szansę naturalnym drapieżnikom, pomogą nam zwalczać szkodniki. Nawozy organiczne wspomagają bakterie glebowe, przyczyniając się do poprawy warunków na twoim skrawku ziemi. Rośliny, dzikie zwierzęta i inne organizmy na pewno zareagują pozytywnie, tylko nie oczekuj zmian z dnia na dzień. Minie parę sezonów, ale ogród odzyska równowagę. Wtedy będziesz się zastanawiać, po co zawracać sobie głowę opryskami. **Zrób zamieszanie** – unikaj sadzenia roślin jednego gatunku w dużych grupach, żeby nie zniszczyły ich choroby.

I na miłość boską, **zrób kompostownik** – z solidnymi ściankami! Kompostuj odpady organiczne. Niech zasilają glebę ponownie każdej wiosny. Kompost można wkopywać lub używać do ściółkowania. To ma dodatkową zaletę, bo utrzymując wilgoć, jednocześnie utrudnia wzrost chwastom.

Zrób kompostownik z solidnymi ściankami. Otwór u dołu ułatwia wybieranie gotowego nawozu.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Doceń zalety ściółkowania – ogranicza wysychanie podłoża i tłumi chwasty

Koś trawnik co tydzień, nie co dwa, aby był gęstszy i bez dziur

„Daj niektórym chwastom rosnąć w trawniku – skończ z drobiazgową kontrolą!"

Dobrym pomysłem jest **zakup lub najem rębaka** do siekania gałęzi, aby szybciej rozłożyły się w pryzmie kompostowej.

A chwasty? Dokładnie wypiel ziemię przed sadzeniem, nawieź ją kompostem i **sadź wybrane rośliny tak** gęsto, aby nie było miejsca na te niepożądane. Nawet przymiotno kanadyjskie czy powój nie wytrzymają gracowania i ścinania. Bo czy widuje się je na niskich trawnikach? Kosiarka wykonuje pracę za ciebie. Aha, między kwietniem a wrześniem **kosimy trawę co tydzień**, nie co dwa, chyba że susza zupełnie zatrzyma jej wzrost. Uzyskujemy tak gęstą i równą zieloną murawę, znacznie bardziej jednolitą niż koszona co dwa lub trzy tygodnie. Nawoź trawnik mączką kostną, rybną lub z krwi w kwietniu i w lipcu, a będzie zielony i lśniący. **Nie ma potrzeby używania chemii do trawnika.** Mech można wygrabić na wiosnę (co i tak trzeba zrobić, gdy używa się zwalczającego go preparatu). Chwasty tworzące rozety, takie jak babka, stokrotka czy mniszek lekarski, wycina się z ziemi ręcznym chwastownikiem. Pozostałym daj rosnąć w trawie – skończ z drobiazgową kontrolą!

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Nie marnuj wody na trawnik podczas suszy. Ten cenny zasób lepiej zachować dla owoców i warzyw, zwłaszcza w pojemnikach, ponieważ potrzebują regularnego i równomiernego nawadniania, aby zakwitnąć i plonować. Brązowy trawnik latem to znak rozpoznawczy odpowiedzialnego ogrodnika. Trawa i tak odbije po pierwszym prysznicu.

Oprzyj się pokusie kupowania gadżetów. Naprawdę nie będziesz ich używać, gdy minie pierwsza fascynacja. Szopa na narzędzia powinna zawierać tylko to, co niezbędne, chyba że zamierzasz być Jamesem Bondem wśród ogrodników i dysponować wszelkiego rodzaju ustrojstwami. Które narzędzia są najbardziej przydatne? Solidny szpadel i widły. Jeśli nie masz atletycznej sylwetki, wybierz mniejsze modele przeznaczone do rabat. Najlepiej mieć wszystkie cztery. Motyka holenderska, motyczka ręczna, łopatka ogrodowa, ręczne widełki, sadzak, sznurek do wyznaczania rzędów, ostry nóż, sekator, nożyce ogrodowe, wiklinowy kosz, taczka, kosiarka (akumulatorowa, jeśli cenisz środowisko i ciszę). Możesz coś dodać do tej listy, ale to wymienione narzędzia będziesz najczęściej zdejmować z wieszaka. Staraj się je czyścić, dzięki temu przyjemniej się z nich korzysta. Stare narzędzia są wygodne w użyciu – opracowywano je przez pokolenia – jednak nowe też zasługują na uwagę. Wygoda, wyważenie i trwałość to najważniejsze atuty, dlatego warto postawić na jakość wykonania.

Postaraj się o szklarnię – to świetne miejsce do uprawy własnych roślin oraz spędzania spokojnych chwil w deszczowe dni. **Niech szklarnia będzie możliwie jak największa.** I tak ją zapełnisz. To samo dotyczy szopy.

Sadzenie, schematy i stawy

Gdy projektujesz ogród, najważniejsze jest to, aby do ciebie przemawiał. **W nowym ogrodzie sprawdź, gdzie i kiedy świeci słońce.** Gdzie najprzyjemniej będzie siedzieć rano i wieczorem – w słońcu czy w cieniu? To ważna decyzja.

Pamiętaj, że przestrzeń jest ważniejsza niż natłok przedmiotów. Podobnie jak pauzy w muzyce ukazuje, co ją otacza. Nie bój się kolorów, ale stwórz kilka zakątków ogrodu, które uspokajają, a nie pobudzają. Patia i tarasy muszą być na tyle duże, aby nikt nie spadł z nich przy odsuwaniu krzesła od stołu.

Na początku posadź drzewa. Zarówno ze względu na cenę, jak i łatwość ukorzeniania się, drzewo w chwili sadzenia nie powinno być wyższe niż ty. Wyższe dają natychmiastowy efekt wizualny, ale są droższe i potrzebują więcej czasu, aby się przyjąć. Posadź resztę roślin wyliczając od największych: po drzewach krzewy i róże, byliny, a na końcu jednoroczne i cebulowe. Odświeżaj grządki i rabaty co pięć lat. Zarówno ty, jak i one, skorzystają z niewielkiego remontu.

Nie ma potrzeby stosowania środków chemicznych – mech można wygrabić z trawnika

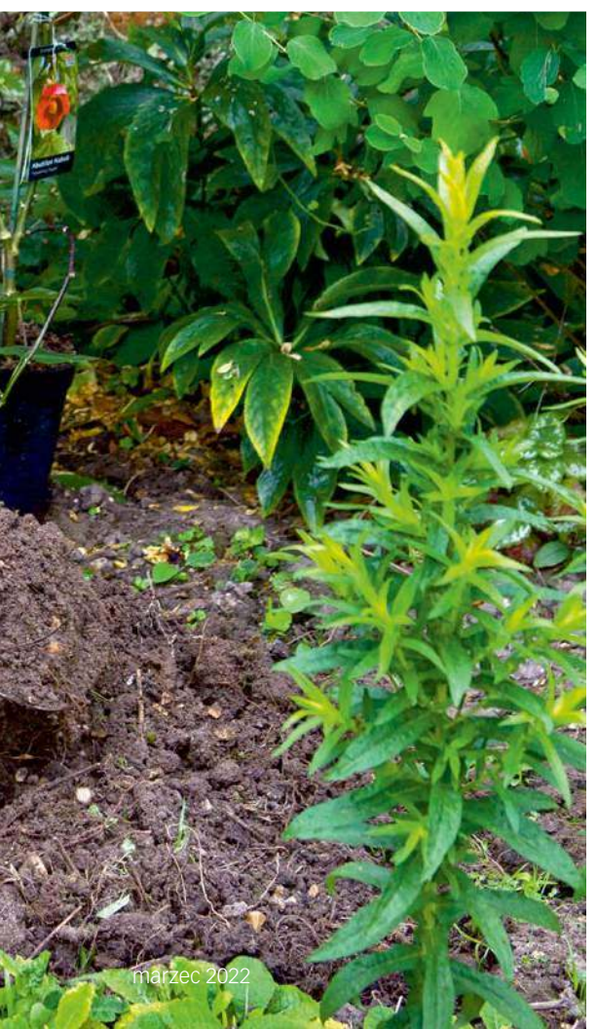

Wybierz i oceń lokalizację, zanim kupisz roślinę – a przynajmniej się postaraj

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Niech szklarnia będzie tak duża, jaką możesz zmieścić w ogrodzie. I tak ją zapełnisz.

Oczka wodne są świetne dla dzikich zwierząt i bardzo ciekawe, ale muszą być dość duże. Małe nagrzeje się i zarośnie glonami, nawet jeśli je natlenisz. Pochyłe krawędzie pozwolą zwierzętom napić się i nie utonąć.

Zawsze waham się, czy radzić: **„Planuj z wyprzedzeniem"**, jednak w ogrodzie musimy zawsze działać z myślą o następnej porze roku. Cebule sadzimy jesienią, aby kwitły wiosną. Rośliny rabatowe wysiewamy wiosną, aby kwitły latem. Róże zamawiamy latem, aby sadzić je jesienią.

Zbytnie zamartwianie się daje efekt przeciwny do zamierzonego, ale dobry plan pozwoli powitać następny sezon z nadzieją i pozytywnym nastawieniem. Długo by opowiadać o odroczonej gratyfikacji (o ile w końcu nadejdzie). Według rządów perspektywa długoterminowa to pięć lat. Dla ogrodników to całe życie, a nawet więcej – dziedzictwo dzieci i wnuków.

Najważniejszą rzeczą jakiej nauczyłem się w tym wspaniałym zawodzie, jest **nieskończona hojność natury**, której doświadczysz nawet na skrawku ziemi za domem. Dzięki sianiu i sadzeniu, karmieniu ptaków i ekologicznej uprawie uczymy się, że da się samemu zrobić coś dla przyszłości ludzi i innych żywych istot zamieszkujących wspólną planetę. Zabawne, że to wszystko można zrozumieć dzięki ogrodnictwu...

Nie zapomnij

Podczas sadzenia...

- **Wybierz i oceń lokalizację**, zanim kupisz roślinę – a przynajmniej się postaraj!
- **Grupuj kwiaty w jednym kolorze**, zamiast wielu różnych. Uzyskasz lepszy efekt.
- **Przed zakupem sprawdź docelową rozłożystość drzewa**. Jest ważniejsza niż wysokość.
- **Sadź kępy narcyzów** – aby uzyskać najlepszy efekt, rozmieść 10 lub 12 cebulek co 4 cm, zamiast w dużych odstępach.
- **Kupuj w lokalnych szkółkach:** zapewnisz im wsparcie, a rośliny uprawiane lokalnie najlepiej sprawdzą się w twoim ogrodzie.

Podczas przycinania...

- **Każdego roku wycinaj** z krzewu kilka starych gałęzi.
- **Unikaj przycinania** klonów japońskich (z wyjątkiem usuwania suchych gałęzi).

W ogrodzie...

- **Zainstaluj beczki** przy wszystkich rynnach. Oszczędzona woda przyda się latem.
- **Używaj mniejszej liczby,** ale większych donic tarasowych. Wyglądają bardziej efektownie niż małe i wolniej wysychają.
- **Myj karmniki** raz na dwa tygodnie, aby uniknąć szerzenia się chorób wśród ptaków.
- **Doceń** zalety ściółkowania.

Grupa jednokolorowych tulipanów robi większe wrażenie niż mieszanka odcieni

POSŁUCHAJ rad Alana na temat uprawy warzyw w naszych podcastach. Znajdź całą serię na **www.gardenersworld.com/podcast**

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Połączenie bratków, cyklamenów, ciemiernika i bluszczu zapewni kolor aż do wiosny

“Sadzenie roślin w donicach to świetna okazja do eksperymentowania z różnymi kombinacjami roślin, kolorami i teksturami”

Ciepłe powitanie

Ożyw swój próg lub patio na wiele miesięcy dzięki tej zachwycającej, choć prostej kompozycji w donicy. Wystarczy, że zastosujesz się do kroków z przewodnika Arit Anderson.

ZDJĘCIA SARAH CUTTLE

Przedwiośnie to czas, kiedy w ogrodzie przyda się dodatkowa dawka koloru, dlatego ta łatwa do obsadzenia donica idealnie sprawdzi się przy wejściu do domu lub w innym widocznym miejscu [w Polsce taką kompozycję można stworzyć w marcu – red.].

Umieszczona w osłoniętym miejscu w słońcu lub półcieniu, powinna kwitnąć obficie przez sześć do ośmiu tygodni. Bratki to rośliny długo kwitnące, zwłaszcza jeśli na bieżąco usuwamy ich przekwitnięte kwiaty, a i cyklamen perski będzie dobrze się prezentować przez dłuższy czas. Ciemiernik i bluszcz są zimozielone, więc zapewnią solidną strukturę na nadchodzące miesiące.

Zdecydowałam się na bladoszary pojemnik, ponieważ ten odcień idealnie uzupełnia zieleń liści oraz dobrze komponuje się ze srebrzystymi liśćmi ciemiernika, nie przytłaczając jednocześnie delikatnego różu kwiatów. Zwężający się kształt donicy pasuje również do odmian nisko rosnących. Obsadzenie pojemnika takiego, jak ten to świetna okazja do eksperymentowania z różnymi kombinacjami roślin, kolorami i teksturami. Jeśli rozsądnie dobierzesz swoje rośliny, zapewnią one również cenny nektar dla wczesnych zapylaczy poszukujących pokarmu w cieplejsze dni.

Jeśli chcesz później wykorzystać pojemnik do wiosennych kompozycji, wystarczy, że przesadzisz ciemiernik i bluszcz – jeśli nie będą potrzebne – do ogrodu.

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/creative w poszukiwaniu projektów i pomysłów na sadzenie roślin

Projekt Arit

❶ Ciemiernik Sterna (*Helleborus* × *sternii*) 'Silver Dollar'
❷ Bratek (*Viola*) 'Pineapple Crush'
❸ Cyklamen perski
❹ Bluszcz pospolity
❺ Donica, ok. 30 cm średnicy

Oglądaj Arit w iPlayer

Zainspiruj się pomysłami Arit w odcinkach **Gardeners' World**, które mogłeś przegapić. Archiwalne serie są dostępne na iPlayer.

1 SPRAWDŹ, czy pojemnik ma otwory drenażowe, aby woda mogła odpływać. Jeśli ich nie posiada, wywierć je. Następnie wypełnij donicę podłożem bez torfu, mniej więcej do połowy.

2 WYBIERZ swoją główną roślinną atrakcję – w tym przypadku ciemiernik – i wyciągnij ją z doniczki. Rozluźnij korzenie, jeśli są splątane, a następnie umieść w donicy.

3 ZDECYDUJ, gdzie będzie przód kompozycji i ułóż rośliny tak, aby wyglądały jak najlepiej z tej strony. Niech bluszcz zwisa kaskadowo z krawędzi donicy.

4 WYPEŁNIJ luki między roślinami podłożem i delikatnie dociśnij, aby pozbyć się wszelkich kieszeni powietrznych. Dokładnie podlej, a następnie ustaw donicę w docelowym miejscu i rozkoszuj się jej widokiem!

1
2
3
4
5

Kencja

Wprowadź filmowy styl do swojego domu dzięki tej tropikalnej, ale niewymagającej palmie

Była egzotyczną ulubienicą królowej Wiktorii i jest znana również pod nazwą „palmy z Hollywood" ze względu na jej częste zastosowanie w filmowych scenografiach. Ty również możesz wprowadzić do swojego domu powiew tropików dzięki kencji (*Howea forsteriana*) – pomimo jej efektownego wyglądu jest zaskakująco łatwa w utrzymaniu. Nie będzie miała ci za złe, jeśli od czasu do czasu przegapisz podlewanie i rośnie powoli, więc nie wymaga dużo uwagi i pielęgnacji.

Łukowate, pierzaste liście mają dobrze znany palmowy wygląd. Kencja dorasta do 2-3 m wysokości w domu, zatem doskonale nadaje się do stworzenia silnego punktu przykuwającego uwagę przy ścianie lub w rogu pomieszczenia.

TEKST MIRANDA JANATKA
ZDJĘCIA SARAH CUTTLE I JASON INGRAM

ODWIEDŹ
www.gardenersworld.com/houseplant po więcej wskazówek dotyczących roślin doniczkowych

eprasa.pl 1a6f36bbdc

DOBRA RADA
Rozplącz grube korzenie podczas rozsadzania roślin, aby nie uległy zniszczeniu.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Palmy kencje, pochodzące z wyspy Lord Howe u wschodniego wybrzeża Australii, są sprzedawane jako grupa roślin posadzonych razem w jednej doniczce, ponieważ każda roślina ma pojedynczą, wolno rosnącą łodygę. W grupie szybciej dają efekt bujnej zieleni, ale oznacza to również, że łatwo możesz je rozsadzić, jak tutaj pokazujemy, aby otrzymać kilka roślin w cenie jednej.

Przesadzaj kencję co dwa-trzy lata, gdy korzenie mają już ciasno w doniczce i zaczynają wyrastać przez otwory odpływowe. Chociaż jest to dobra okazja do rozdzielenia roślin, możesz również delikatnie rozczesać korzenie i przesadzić całość do nieco większego pojemnika.

Korzenie są podatne na gnicie, więc chociaż liście skorzystają na cotygodniowym zraszaniu w celu usunięcia wilgoci i kurzu, uważaj, aby nie przelać podłoża i nie zostawiać rośliny w wodzie. Aby poprawić drenaż i zmniejszyć ryzyko gnicia korzeni, dodaj kilka garści żwirku do podłoża na bazie ziemi za każdym razem, gdy dzielisz lub przesadzasz roślinę.

- **Stanowisko**
Najlepiej rośnie przy dobrym oświetleniu, ale z dala od bezpośredniego słońca. Jeśli nie wypuszcza nowych liści, przenieś ją w jaśniejsze i umiarkowanie wilgotne miejsce.
- **Pielęgnacja**
Utrzymuj lekko wilgotne podłoże od wiosny do jesieni, ale nigdy go nie przelewaj. Podlej, gdy górne 2 cm ziemi wyschnie. Zimą ogranicz podlewanie.
- **Szczegóły**
Latem stosuj wieloskładnikowy nawóz dla pobudzenia wzrostu.

Jak uzyskać więcej roślin

1 **Wyjmij** roślinę z doniczki i delikatnie rozdziel łodygi na mniejsze kępy. Potrząsanie roślinami podczas dzielenia pomoże rozluźnić zbite podłoże.

2 **Wypełnij** częściowo doniczkę podłożem na bazie ziemi i piaskiem zmieszanych w proporcji 3:1. Rozłóż korzenie i ustaw roślinę tak, aby była na tej samej wysokości, co w poprzedniej doniczce.

3 **Dodaj** więcej przepuszczalnego podłoża i mocno je uciśnij, aby nie było żadnych pustych przestrzeni. Podobnie posadź pozostałe kępy. Obficie podlej i pozostaw do odsączenia.

Gdzie kupić

ROŚLINY
- www.hortology.co.uk
- www.palmcentre.co.uk
- www.thenunheadgardener.com

POLSKIE SKLEPY Z TĄ ROŚLINĄ:
- www.cocaflora.com
- www.kwiatydonice.pl
- www.oaza-palmy.pl (nasiona)

AKCESORIA
- Podobne doniczki znajdziesz w centrach ogrodniczych

REKLAMA

LW® TORAF

Zasiej zdrowie dla najbliższych i stwórz swoje RODOS na nowo z nasionami TORAF

www.toraf.pl

Przedsiębiorstwo Nasienne TORAF
Leszek, Tomasz, Rafał Węgrzynowscy sp. z o.o.
Maciejów 34 | 46-211 Kujakowice Górne
toraf@toraf.pl

\toraf_pl
\pntoraf

eprasa.pl 1a6f36bbdc

“Użyj wyższych roślin, gatunków pnących oraz całej gamy kolorów i kształtów liści”

Kombinacja kolorów, kształtów i tekstur tworzy przyciągającą wzrok dekorację

Bądź kreatywny

Wykorzystaj smykałkę do ogrodnictwa i rozjaśnij swój dom prostą dekoracją z roślin domowych w pojemniku, która będzie świetnie wyglądać przez cały rok.

TEKST I PROJEKT ADAM DUXBURY **ZDJĘCIA** PAUL DEBOIS

Do 5* wydań gratis

Zaprenumeruj magazyn Gardeners'World. Edycja Polska, a zawsze dostaniesz najnowszy numer wprost do Twojej skrzynki!

* Cena prenumeraty rocznej wynosi 161,10 zł. Przy zamówieniu prenumeraty dwuletniej w cenie 268,50 zł oszczędność wynosi równowartość pięciu wydań Gardeners'World.

Wszystkie opcje prenumeraty i e-prenumeraty znajdziesz na stronie

www.UlubionyKiosk.pl

prenumerata@avt.pl
AVT-Korporacja sp. z o.o., ul. Leszczynowa 11, 03-197 Warszawa,
konto 18 1050 1012 1000 0024 3173 1013

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Sadzenie roślin w donicach to cudowny sposób na wniesienie radości do twojego ogrodu, ale te same zasady można zastosować w domu w doniczkach pełnych interesujących roślin. Dzięki nieprzewidywalnej wczesnowiosennej pogodzie na zewnątrz, teraz jest idealny czas na wykazanie się kreatywnością wewnątrz. Wybierz ciekawy pojemnik i użyj wyższych roślin, gatunków pnących oraz całej gamy kolorów i kształtów liści. Taka donica będzie wyglądać świetnie przez cały rok.

Kiedy roślinom zrobi się już zbyt ciasno, możesz przesadzić je do większych pojemników. Wybierz rośliny domowe, które lubią te same warunki uprawy – nie ma sensu sadzić kochających słońce i tolerancyjnych na suszę kaktusów razem z uwielbiającą wilgoć i cień paprocią. Rośliny w tym pojemniku docenią jasne, rozproszone światło oraz podłoże, które jest stale wilgotne, ale nie mokre.

Będziesz potrzebować

1. Zielistki (*Chlorophytum comosum*)
2. Pilei sinej (*Pilea glauca*)
3. Trzykrotki pasiastej (*Tradescantia zebrina*)
4. Krotona pstrego (*Codiaeum variegatum*)
5. Scindapsusa pstrego (*Scindapsus pictus*)
6. Donicy, 35 cm x 18 cm

Plus

- Podłoża do roślin domowych lub beztorfowego podłoża uniwersalnego
- Żwirku
- Keramzytu (wedle potrzeb)
- Wskaźnika poziomu nawodnienia (opcjonalnie)

1 ZAPOBIEGAJ przemoczeniu podłoża – zwłaszcza, jeśli twoja doniczka nie ma otworów drenażowych – wsypując na dno 3-4 cm warstwę keramzytu. Napełnij pojemnik do połowy kompostem.

2 POSADŹ wybrane rośliny, uprzednio dobrze je nawadniając i rozplątując korzenie. Rozmieść wyższe rośliny z tyłu, a pnące po bokach. Puste przestrzenie wypełnij podłożem, delikatniej dociśnij.

3 USYP warstwę żwirku na powierzchni, aby zapobiec wysychaniu podłoża. Możesz także dodać wskaźnik poziomu nawodnienia, który pomoże ci rozpoznać, kiedy kompozycja będzie wymagała podlania.

4 PODLEJ kompozycję (najlepiej deszczówką) i umieść ją w jasnym miejscu o rozproszonym świetle, z dala od przeciągów. Utrzymuj temperaturę między 15 a 24 °C. W trakcie sezonu wegetacyjnego, raz w miesiącu stosuj nawóz o zbilansowanym składzie.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Dobra rada

Jeśli używasz pojemnika bez otworów drenażowych, co kilka tygodni delikatnie wbij drewniane pałeczki w ziemię w kilku miejscach w okolicy korzeni roślin, aby napowietrzyć podłoże.

Gdzie kupić

- **Beards & Daisies** www.beardsanddaisies.co.uk
- **Crocus** www.crocus.co.uk
- **Leaf Envy** www.leafenvy.co.uk
- **Patch Plants** www.patchplants.com
- **The Nunhead Gardener** www.thenunheadgardener.com

- Spróbuj także w sklepach z antykami lub na eBay'u w poszukiwaniu miedzianej donicy takiej jak ta

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/houseplant po więcej informacji o roślinach domowych

Warzywnik Kasi Bellingham

Chociaż nie zawsze wiemy, jak się do tego zabrać, to chyba każdy, kto pragnie założyć swój własny warzywnik liczy przede wszystkim na zdrowe, smaczne i dorodne plony bez grama chemii. To marzenie jest jak najbardziej osiągalne i to nawet w przeciągu jednego sezonu! Na waszej działce może powstać szereg zagonów pełnych główek kapust, chrupiących sałat czy karminowych buraczków, a wszystko to w dość łatwy i całkowicie przyjazny dla natury sposób. Ale od samego początku warto znać kilka najważniejszych zasad, aby potem nie borykać się z problemami i niepowodzeniami, które mogą was zniechęcić, a w skrajnych przypadkach nawet skusić do zastosowania chemicznych oprysków lub sztucznych nawozów.

Tekst i zdjęcia: Kasia Bellingham

Zamknij oczy i wyobraź sobie ciepły letni dzień w twoim wymarzonym kolorowym warzywniku pełnym bzyczących owadów, śpiewających ptaków, obłędnych zapachów. Jednak aby tam faktycznie się znaleźć, musisz bardzo realnie podejść do sprawy. Myślę, że należałoby zacząć od założenia sobie prostego celu: całkowitej rezygnacji ze sztucznych nawozów i środków ochrony roślin. Nawet najbardziej niewinne pryśnięcie środkiem grzybobójczym tu, czy posypanie nawozem sztucznym tam, odbije się na zdrowiu roślin i nie pozwoli stworzyć prawdziwie naturalnego siedliska.

Wymarzona lokalizacja

Aby warzywa rosły zdrowo musimy zapewnić im jak najlepsze warunki wzrostu, a to oznacza przede wszystkim odpowiednią ilość światła słonecznego. Dla większości warzyw jest to około 8 godzin dziennie w sezonie letnim, w przeciwnym razie nasiona oraz siewki będą gniły, sadzonki – wyciągały się ku światłu, a ich rachityczne pędy staną się łatwym kąskiem dla szkodników. Kolejny czynnik to wiatr – żadne rośliny go nie lubią, a szczególnie warzywa. Wystawione na wiatr rośliny szybko tracą wilgoć, a kołysanie się na wietrze powoduje uszkodzenia przy nasadzie korzenia. Wczesną wiosną zimne wiatry są bardziej wyniszczające niż przymrozki. Grządki warto osłonić szczególnie od zachodniej, północnej i wschodniej strony liściastym żywopłotem z buka, grabu lub głogu, który w odróżnieniu od żywopłotu iglastego pozwoli na lekki przepływ powietrza potrzebnego dla utrzymania zdrowego mikroklimatu w warzywniku. Warto też korzystać z naturalnych wiatrochronów i zakładać warzywniki od południowej strony lasu i na terenie płaskim, lecz delikatnie opadającym w stronę południową dla maksymalnego nasłonecznienia. Dla naszej wygody warzywnik powinien być też łatwo dostępny z kuchni, dlatego warto, aby był blisko domu i prowadziły do niego wygodne ścieżki.

Warzywnik blisko domu to wielkie udogodnienie dla kucharza

“ Własne warzywa są zdrowe, ale przede wszystkim niesamowicie aromatyczne, gdyż z zagonów trafiają wprost do garnka lub na talerz ”

W zdrowej glebie zdrowe rośliny

Chociaż ze względów praktycznych i estetycznych warto oddzielić warzywnik od reszty ogrodu, na przykład wiklinowym płotkiem lub żywopłotem, to pamiętajcie, że jest on nadal nierozerwalną częścią większego ekosystemu. Ziemia, na której go założycie jest tą samą ziemią w której rosną pozostałe rośliny waszego ogrodu, żywopłoty otaczające działkę, sady, zarośla, lasy i łąki znajdujące się nieopodal. Im większa jest bioróżnorodność otaczających warzywnik nasadzeń, tym bardziej różnorodne i bogate życie w glebie pod nimi. Miliony organizmów takich jak grzyby, bakterie, pierwotniaki, nicienie, a także widoczne gołym okiem owady czy dżdżownice żyją w sąsiedztwie i chętnie przyjdą pomóc wam utrzymać zdrową glebę, a to pomoże w uprawie zdrowych warzyw w warzywniku. Tak więc zadbajcie o to, żeby nie zakładać warzywnika na środku pustego pola.

W zasobnej w życie glebie o dobrej strukturze i świetnych warunkach powietrzno-wodnych wszystko będzie zdrowo rosło i do tego właśnie trzeba dążyć. Ale nie martwcie się na zapas - uwierzcie mi, że każdy początkujący ogrodnik myśli, że ma najgorszą

Kompost z miejskich kompostowników z mokrych odpadków jest wartościową ściółką dla warzywnika

Rośliny, bez których nie wyobrażam sobie mojego warzywnika

Każdej jesieni staram się zebrać jak najwięcej własnych nasion z roślin w warzywniku, ale pokus w katalogach jest dużo i trudno im się oprzeć. Jednym z najprzyjemniejszych momentów w życiu ogrodnika jest właśnie wybór i zakup nasion na nowy sezon. Najlepiej to zrobić już zimą. Oto warzywa, bez których nie wyobrażam sobie mojego warzywnika.

1 **Jarmuż** w różnych odmianach: rosyjski, włoski, szkarłatny, kędzierzawy – wszystkie bardzo lubię, gdyż nie mają zbyt dużych wymagań i znoszą mrozy nawet do -10°C, a dodatkowo są to bardzo atrakcyjne rośliny, które pięknie zdobią mój warzywnik przez większość roku i świetnie nadają się do bukietów! Moja ulubiona odmiana to Nero di Toscana.

2 **Fasolka szparagowa karłowa**, najlepiej zielona – to chyba wspomnienie z dzieciństwa, ale latem, gdy przychodzi czas na jej zbiory mogłabym ją jeść z bułką tartą i masłem od rana do wieczora. Fasola kocha ciepło, a więc nie należy wysiewać jej zbyt wcześnie. Można siać ją przynajmniej 2 razy w sezonie dla przedłużenia okresu plonowania.

3 **Karczochy** są pyszne, piękne i pożyteczne dla owadów, a co najważniejsze wbrew pozorom ich uprawa jest bardzo łatwa i udaje się w naszym klimacie. Jest to warzywo wieloletnie, które z powodzeniem możecie wprowadzić do ogrodu

W naszym tunelu uprawiamy około 40 odmian pomidorów

przez wysiew nasion na rozsadę na parapecie lub w szklarni wiosną. Jeśli zapewnicie im zasobną, przepuszczalna glebę, to będą rosły na jednym stanowisku latami.

4 **Sałaty** są smaczne, zdrowe, niezwykle łatwe w uprawie, znoszą przymrozki do około -5°C i też mogą być pięknym dodatkiem do ogrodu warzywnego. Staram się uprawiać je przez okrągły rok (zimą w szklarni lub tunelu pod agrowłókniną), a więc wysiewam je sukcesywnie co 6 tygodni. Najbardziej lubię przepiękną odmianę sałaty masłowej 'Quattro Stagioni' oraz chrupką i pełną smaku sałatę rzymską 'Little Gem'. W moim warzywniku zawsze są też sałaty liściowe odmiany 'Lollo Rossa' i 'Lollo Blonda' oraz 'Red Salad Bowl' i 'Green Salad Bowl'.

5 Czy mogłabym nie wspomnieć o **pomidorach**? Oczywiście, że nie! Uwielbiam je siać, pikować, sadzić, pielęgnować i na koniec zbierać plony. Ich owoce są tak pachnące i tak piękne, że jest to pożywienie nie tylko dla ciała, ale i duszy. Uprawiam pomidory tylko pod osłonami w szklarni i tunelu wśród innych ciepłolubnych roślin, takich jak papryki, bakłażany i różne odmiany bazylii. Każdego roku uprawiam swoje własne odmiany z nasion zebranych w zeszłym roku oraz odmiany szczepione, które charakteryzują się bardzo silnym wzrostem, odpornością na choroby i oczywiście bardzo obfitymi plonami.

6 Nad zagonami musi obowiązkowo górować jedna lub kilka struktur wykonanych z gałęzi wierzby lub leszczyny. Te stożki i tunele latem zawsze porośnięte są **dyniami** o małych owocach np. 'Uchi Kuri' czy 'Sweet Dumpling' zmieszanymi z pnącymi się pomiędzy nimi pędami **fasoli tycznej** odmiany 'Borlotti' o krwiście nakrapianych strąkach czy też ciemnofioletowej odmiany 'Blauhilde'.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

glebę na świecie. Na szczęście to jest łatwe do naprawienia. Zarówno gleba zbyt piaszczysta, gliniasta czy wyjałowiona po latach niszczenia jej środkami chemicznymi, a nawet pyliste podłoża charakterystyczne dla warunków miejskich mogą być znowu pełne życia – wystarczy je zaszczepić przez regularne dodawanie ogrodowego kompostu, przekompostowanych liści, zrębków lub kory, czy też każdej innej materii organicznej. Poprawa gleby polega na wprowadzeniu do niej różnych przyjaznych dla korzeni roślin grzybów, bakterii oraz setek gatunków innych mikroorganizmów. Ważne, aby później to życie w niej utrzymywać, dokarmiając mikroorganizmy kolejnymi dawkami materii organicznej poprzez ściółkowanie i odstawienie jakiejkolwiek chemii. Plastikowe maty, agrotkaninę czy agrowłókninę stosujmy tylko na ścieżkach lub w walce z chwastami – chyba nie jest trudno sobie wyobrazić, że pod takimi barierami nie rozkwitnie życie.

Kopać czy nie kopać?

Badania gleby, prowadzone od lat 70. XX w. przez naukowców na całym świecie, dowodzą, jak bogate jest życie w ziemi. Kompleksowo powiązane ze sobą mikroorganizmy dbają wspólnie o zdrowie i odżywienie roślin. Ilościowo organizmów żyjących w glebie jest więcej, niż tych żyjących nad nią – a więc nic dziwnego, że coraz więcej ogrodników dokłada szczególnych starań o utrzymanie gleby w dobrej kondycji. Wiemy już jak bardzo wyniszczające są nawozy sztuczne czy opryski grzybobójcze, ale teraz przyszedł czas na uświadomienie sobie również tego, że tradycyjna kultywacja gleby polegająca na corocznym jej przekopywaniu szpadlem to katastrofa dla żyjących w niej mikroorganizmów i co za tym idzie jej budowy (struktury), zasobności i w rezultacie – dla naszego warzywnika. Przekopywanie gleby szpadlem nadmiernie ją wysusza i pobudza wzrost jednorocznych oraz wieloletnich chwastów. Dlatego polecam odejść od tej tradycji i stworzyć nową, lepszą dla nas i naszej planety.

Sposób bez przekopywania (ang. no-dig) bazuje na korzystaniu z dużych ilości naturalnej ściółki, czyli materii organicznej w postaci kompostu (własnego lub miejskiego, zakupionego z lokalnego zakładu utylizacji śmieci) lub dobrze przekompostowanego obornika, ziemi liściowej lub bardzo dobrze przekompostowanej (kilka lat) kory czy zrębków. Każdego roku jesienią nie przekopujemy gleby, lecz ją ściółkujemy, a dzięki temu nie zaburzamy jej życia mikrobiologicznego – nie przecinamy ciągów grzybni naturalnie występujących w glebie, dzięki czemu wspomagamy mikoryzę i swobodne rozrastanie się korzeni, nie wyrzucamy na jej powierzchnię nasion chwastów, nie przesuszamy jej i nie wystawiamy na erozję. Nie niszczymy też jej struktury, dzięki czemu zachowujemy dobre warunki wodno-powietrzne.

Warzywnik osłonięty od wschodnich wiatrów żywopłotem z grabu, a od wiatru od strony zachodniej niskim płotem z leszczyny, który nie zacienia zagonów

Od czego zacząć?

Pamiętajmy, że w warzywniku (w odróżnieniu od rabat ozdobnych) właściwie cały czas coś się dzieje – przy dobrym planowaniu na jednym zagonie można w jednym sezonie mieć po sobie aż 3 plony! To właśnie zbieranie plonów latem i jesienią jest najważniejszym zadaniem ogrodnika, zatem jednym z pierwszych kroków jest oszacowanie, iloma zagonami będziemy w stanie się zająć – polecam zacząć od mniejszej liczby i w razie potrzeby ją zwiększyć, niż działać na odwrót.

Po wybraniu miejsca i rozrysowaniu na planie wymiarów oraz kształtu warzywnika (polecam kwadrat lub prostokąt) rysunek trzeba przenieść w teren. Do tego celu mogą posłużyć drewniane kołki i sznurek, dzięki którym wyznaczycie w terenie granice warzywnika, miejsce na zagony, kompostownik, czy szklarnię. Na tym etapie należy też oczyścić teren ze śmieci oraz uciążliwych chwastów wieloletnich, takich jak perz czy podagrycznik. W ogrodzie naturalnym będzie to oznaczało wykopanie korzeni chwastów widłami i wygrabienie ich lub okrycie zachwaszczonej ziemi na rok lub dwa (w przypadku podagrycznika) czarną folią, zamiast zwalczania środkami chwastobójczymi.

Jeśli teren, na którym zakładacie warzywnik jest równy i porasta go trawa oraz mniej uciążliwe chwasty, to po wyznaczeniu granic wystarczy całą jego powierzchnię wykosić przy samej ziemi podkaszarką i całość przykryć grubą czarną agrotkaniną. Na tak przygotowanej powierzchni za pomocą sznurka i palików zaznaczamy wszystkie części warzywnika według wcześniej przygotowanego planu. Budując rabaty czy szykując miejsce pod szklarnię wycinamy i usuwamy agrotkaninę. Na końcu pozostanie ona tylko na ścieżkach, gdzie pomoże zatrzymać wzrostu chwastów. Ścieżki można ściółkować cienką warstwą naturalnego otoczaka lub tłucznia czy też kory lub zrębków, które po kilku latach rozłożą się i wtedy można je przerzucić na zagony w postaci ściółki, a na ścieżkach rozłożyć nową warstwę.

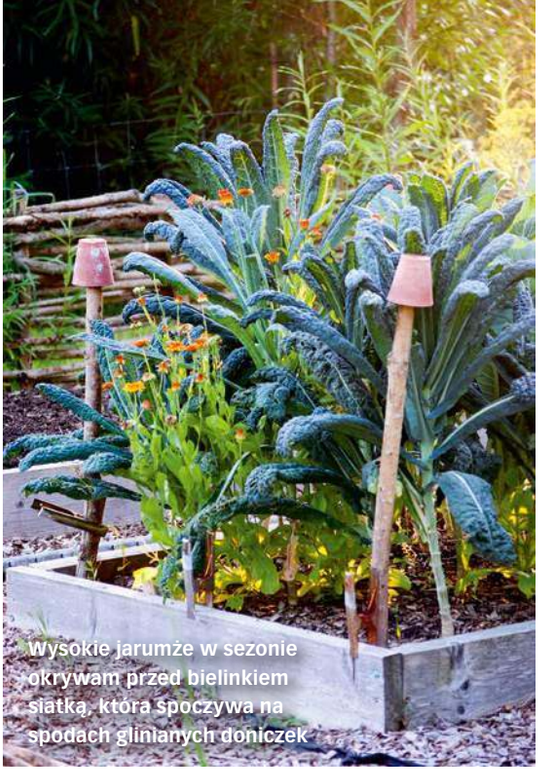

Podwyższone grządki świetnie nadają się dla osób cierpiących na bóle pleców, ale szybciej przesychają

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Kolorowe warzywa, np. sałaty, oraz wiklinowe stożki dodają zagonom uroku

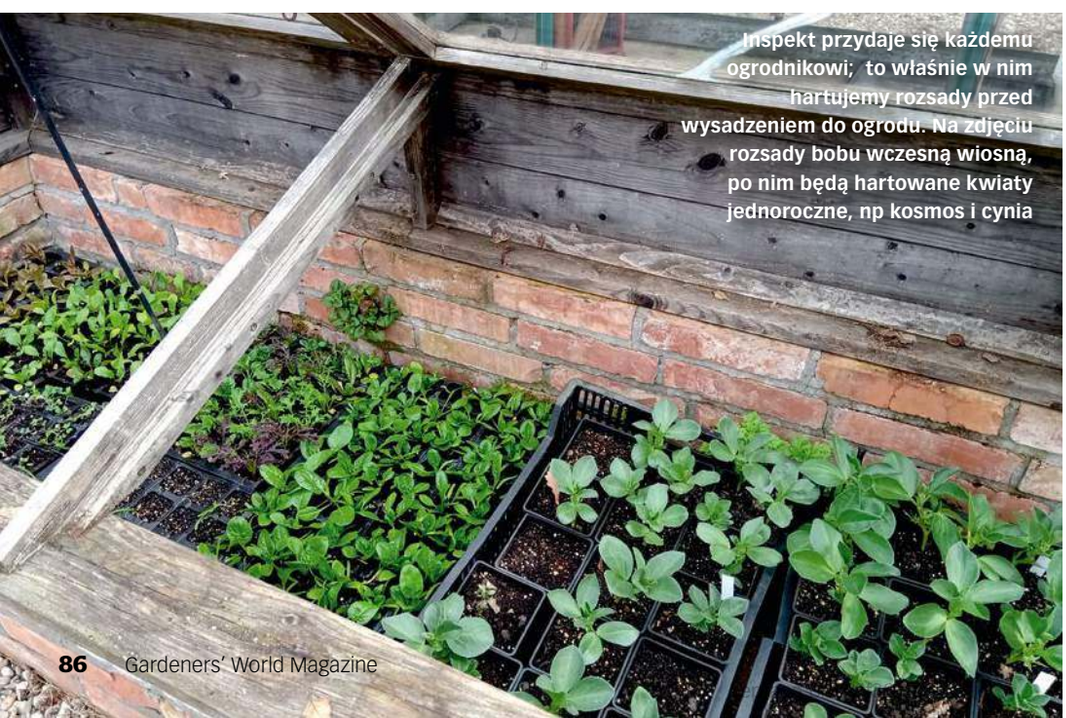
Wysokie jarumże w sezonie okrywam przed bielinkiem siatką, która spoczywa na spodach glinianych doniczek

Rabaty wzniesione czy otwarte zagony?

Wybór sposobu zakładania rabat czy zagonów jest ważny i wpłynie na rozplanowanie całego warzywnika. Praktycznie i ładnie jest zorganizować rabaty symetrycznie po obu stronach centralnie przecinających się ścieżek, które powinny być wystarczająco szerokie, aby z łatwością można było przejechać po nich z taczką. Ścieżki pomiędzy rabatami mogą być już o wiele węższe np. 30-50 cm. Nie warto wymyślać zbyt skomplikowanych wzorów ścieżek – zasada jest jedna: im prościej, tym łatwiej później przy poruszaniu się i pielęgnacji.

W moim ogrodzie są zarówno rabaty wzniesione jak i większe, otwarte zagony – obie opcje są przydatne i dobre. Rabaty wzniesione w drewnianych skrzyniach są przyjazne dla początkujących ogrodników, estetyczne i dają możliwość szybkiego polepszenia gleby (skrzynie można wypełnić kompostem i bezpośrednio w nim uprawiać warzywa), natomiast zagony otwarte świetnie sprawdzają się przy uprawach większych ilości warzyw (nie tracimy miejsca na ścieżki), takich jak np. ziemniaki oraz dynie, które potrzebują dużo miejsca. Oba rodzaje zgonów można uprawiać w sposób 'no-dig'.

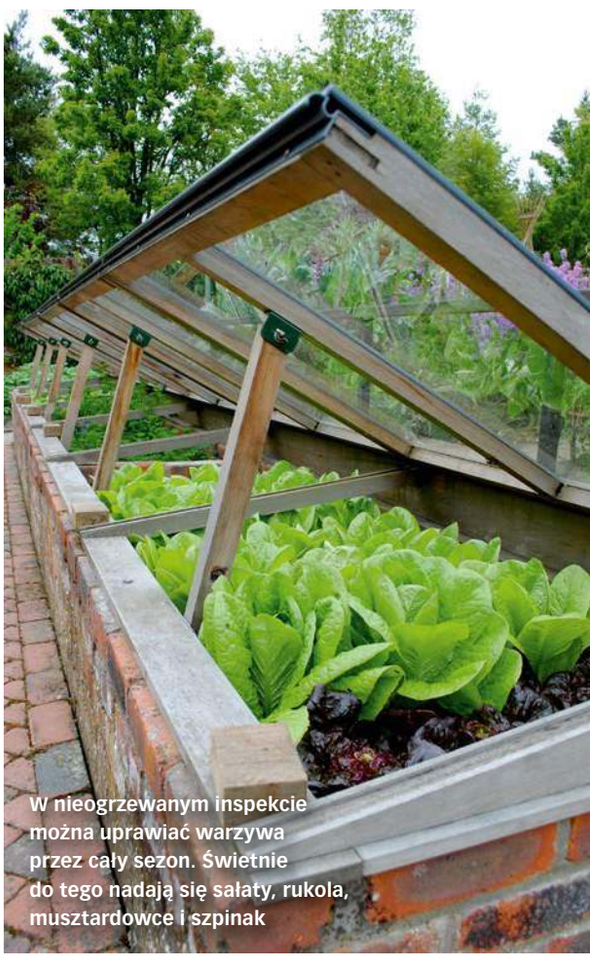
Jeśli zdecydujecie się zorganizować zagony warzywne na rabatach wzniesionych w skrzyniach, to najlepiej jest zbudować je z heblowanych, naturalnych (bez konserwantów) desek z modrzewia lub sosny grubości 5 cm i wysokości 20 cm. Skrzynie powinny mieć 120 cm szerokości, aby zawsze łatwo było sięgnąć do ich środka bez wchodzenia na podłoże. Wyższe rabaty wzniesione w skrzyniach są bardzo wygodne dla osób cierpiących na bóle kręgosłupa lub osób poruszających się na wózku inwalidzkim, ale jeśli nie ma takiej potrzeby, to lepiej trzymać się wysokości 20 cm – wtedy nasze rabaty nie będą szybko wysychać i będą też łatwiejsze w pielęgnacji.

Inspekt przydaje się każdemu ogrodnikowi; to właśnie w nim hartujemy rozsady przed wysadzeniem do ogrodu. Na zdjęciu rozsady bobu wczesną wiosną, po nim będą hartowane kwiaty jednoroczne, np kosmos i cynia

Podstawowe elementy

Przy budowaniu warzywnika warto od razu przygotować w nim miejsce na inne niezbędne elementy. Poza ścieżkami i rabatami zaplanujmy też szklarnię i inspekt (w dobrze nasłonecznionym miejscu), dwu- lub trzykomorowy kompostownik (ulokowany w ciepłym, zacisznym miejscu), beczkę na nawozy płynne (najlepiej w sąsiedztwie szklarni), zagon pod uprawę żywokostu (w sąsiedztwie kompostownika, może być lekko zacieniony) i oczywiście ławeczkę. Bardzo przydaje się również doprowadzenie prądu oraz wody, a w szklarni warto zainstalować nawadnianie. Zakup droższych rzeczy, takich jak szklarnia, inspekt czy ławka można zostawić na później, ale już na etapie planowania warto brać je pod uwagę. Kompostownik najlepiej zbudować samemu z odzyskanych desek lub europalet, natomiast beczki na nawozy płynne dostępne są niedrogo na aukcjach internetowych jako „beczki po spożywce".

W nieogrzewanym inspekcie można uprawiać warzywa przez cały sezon. Świetnie do tego nadają się sałaty, rukola, musztardowce i szpinak

Na początku marca ziemia jest jeszcze zbyt zimna dla nasion większości warzyw, ale można wykorzystać ten czas na zaplanowanie działań i przygotowanie terenu. A kiedy wiosna rozgości się na dobre, będzie można w końcu zabrać się za pierwsze wysiewy, które latem zamienią się w wymarzone, dorodne – a przede wszystkim zdrowe – zbiory.

Najlepsze pomidory
Z własnej działki

CZĘŚĆ PIERWSZA Wybór odmiany

Co roku uprawiasz te same pomidory? Tym razem wybierz takie, które mają lepszy smak i dają większy plon. **Lucy Chamberlain** sprawdziła 21 odmian, aby znaleźć te najlepsze

Są najpopularniejszymi ze wszystkich warzyw, ale jak – przy oszałamiającej gamie dostępnych odmian – wybrać najlepszego pomidora do uprawy w tym roku? To proste: pozwól nam wykonać ciężką pracę, ponieważ przeprowadzimy cię przez gąszcz możliwości, aby znaleźć te odmiany, które dadzą obfite i pyszne zbiory przez całe lato i jesień.

Przetestowaliśmy standardowe odmiany, aby sprawdzić, czy rzeczywiście są najlepsze. Analizowaliśmy smak, plonowanie i łatwość uprawy zarówno tradycyjnych odmian wysoko rosnących, jak i nowszych odmian o krzaczastym pokroju. Sprawdziliśmy również jak uzyskać najwyższe plony z ciasnych przestrzeni, czy to uprawiając rośliny przy płocie, w pojemniku, czy też na parapecie. Takie małe przestrzenie często zapewniają osłonę i słoneczny mikroklimat, w którym kochające ciepło pomidory będą się czuć wyśmienicie.

Zatem, zanim wybierzesz odmiany pomidorów na ten rok, sprawdź które z nich polecamy – każdy znajdzie coś dla siebie!

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Pomidory wysokorosnące

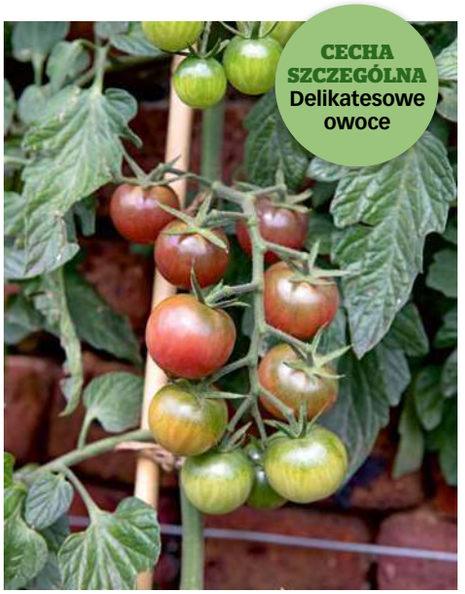
Wyhodowaliśmy po dwie rośliny z każdej odmiany, zanotowaliśmy plon w całym sezonie wegetacyjnym, średnią wagę pojedynczego owocu (w nawiasach) oraz całkowitą liczbę owoców.

Akron

Nasze testy potwierdziły jego obfite i długie plonowanie. To odmiana F1 do krojenia na plasterki, o dobrej trwałości.

- **Smak** Nieco papkowaty, ale przyjemnie słodki, lekko kwaskowaty. Owoce bardzo soczyste, ale trochę mdłe.
- **Plon** 3,9 kg (85,1 g), 46 owoców

Black Cherry

Przyciągająca wzrok odmiana wysokorosnąca, zawiązująca duże owoce typu koktajlowego. Szybko dojrzewa.

Smak Dobra głębia i równowaga między słodyczą a kwasowością. Bardzo soczyste i przyjemne owoce o cienkiej skórce.

Zbiór 2,7 kg (22,7 g), 117 owoców

Black Russian

Dojrzał jako pierwszy z pomidorów befsztykowych, chociaż jednocześnie najsłabiej plonował. Bardzo popularny ze względu na kolor i smak. Starodawna odmiana.

Smak Bardzo soczyste i miękkie owoce, ale nie papkowate. Przyjemnie kwaskowaty. Jeden z najmniej wodnistych pomidorów befsztykowych.

Zbiór 1,7 kg (107,7 g), 16 owoców

Gardener's Delight

Znany i niezawodny pomidor wysokorosnący. Daje umiarkowany lecz stały plony dużych owoców typu cherry.

Smak Łagodna, ale przyjemna równowaga między kwasowością a słodyczą. Soczysty miąższ i gruba skórka.

Plon 1,5 kg (17 g), 90 owoców

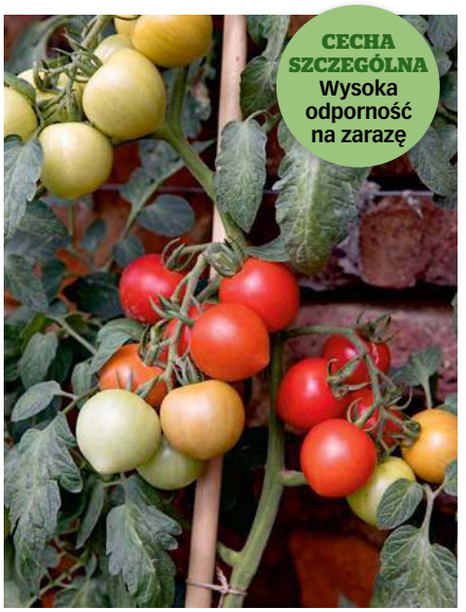

Honeycomb

Nowa odmiana mieszańcowa F1, u której skórka nie pęka tak szybko jak u 'Sungold' (potwierdzone w teście). Długie grona z pomarańczowymi owocami średniej wielkości.

Smak Podobny z wyglądu do 'Sungold', ale o większej kwasowości i mniejszej słodyczy.

Plon 1,8 kg (11,3 g), 162 owoce

Mountain Magic

Owoce typu campari, czyli nieco większe niż pomidorki koktajlowe. Ta wysokorosnąca odmiana F1 jest odporna na zarazę ziemniaka. Daje równomierne plony przez całe lato i jesień.

Smak Dość kwaśny i lekko papkowaty, ale bardzo soczysty.

Plon 2,7 kg (34 g), 79 owoców

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 1a6f36bbdc

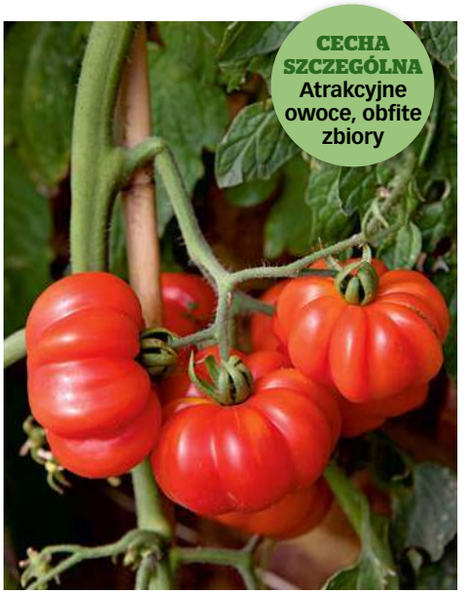

Consuelo

To nowa odmiana jest odporna na zarazę. Wysokorosnąca odmiana mieszańcowa o dużych, lśniąco czerwonych koktajlowych owocach.

Smak Przyjemna równowaga pomiędzy słodyczą a kwasowością. Odpowiednio słodkie, chrupiące i soczyste owoce.

Plon 1,4 kg (14,2 g), 101 owoców

Costoluto Genovese

Ta starodawna włoska odmiana befsztykowa rodzi efektowne, żebrowane owoce. Plonuje równomiernie przez całe lato i jesień.

Smak Przyjemna słodycz, ale o lekko papkowatej konsystencji, z niewielką kwasowością. Wodnisty posmak.

Plon 5,2 kg (116,2 g), 45 owoców

Ferline

Mieszańcowa odmiana F1 o dużych owocach, idealnych do krojenia. Wykazuje odporność na zarazę, ale nie na wszystkie najnowsze warianty. Ceniona za dobry smak.

Smak Przyjemna równowaga między słodyczą a kwasowością. Bardzo soczyste, lekko chrupiące owoce.

Plon 2,4 kg (85,1 g), 28 owoców

Pineapple

Starodawna, wysokorosnąca odmiana pomidora befsztykowego o często ogromnych, jasnopomarańczowych owocach. Plenna, lecz późno dojrzewająca.

Smak Dobra równowaga pomiędzy słodyczą i kwasowością. Miąższ jędrny i chrupiący, lekko papkowaty. Łagodny smak i cienka skórka.

Plon 7,8 kg (311,9 g), 25 owoców

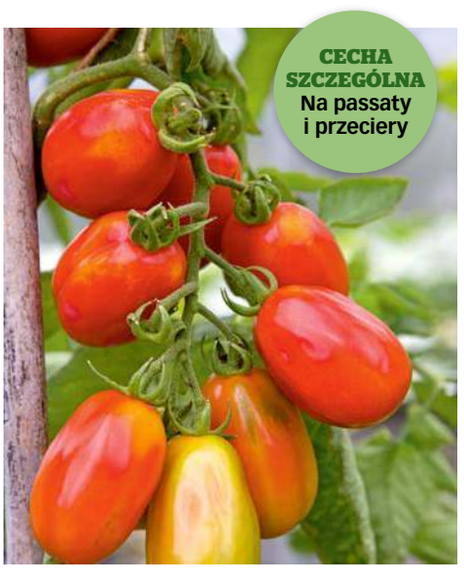

Red Cherry

Owoce tej odmiany dojrzewają powoli, ale jej plony są imponujące. Bujne krzaczki z długimi, atrakcyjnymi gronami owoców.

Smak Owoce mocno kwaskowate, z lekką goryczką i słodyczą, ale ogólnie smaczne.

Plon 1,9 kg (7,1 g), 264 owoców

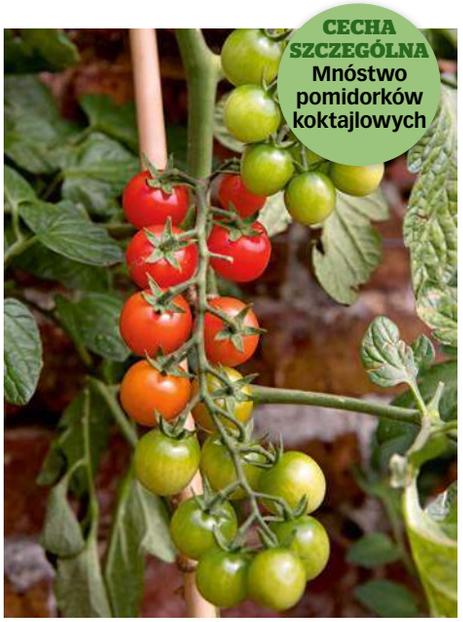
Roma VF

Odmiana typu śliwkowego o dużych owocach, idealna do gotowania ze względu na wysoką zawartość suchej masy. Pokrój krzewiasty, ale do prowadzenia przy palikach. Odporna na *Verticillium* i *Fusarium*. Na niektórych owocach zaobserwowano suchą zgniliznę wierzchołkową.

Smak Zgodnie z oczekiwaniami owoce o papkowatej konsystencji – to cecha tej odmiany. Mdłe i mało soczyste.

Plon 6,6 kg (255,2 g), 26 owoców

eprasa.pl 1a6f36bbdc

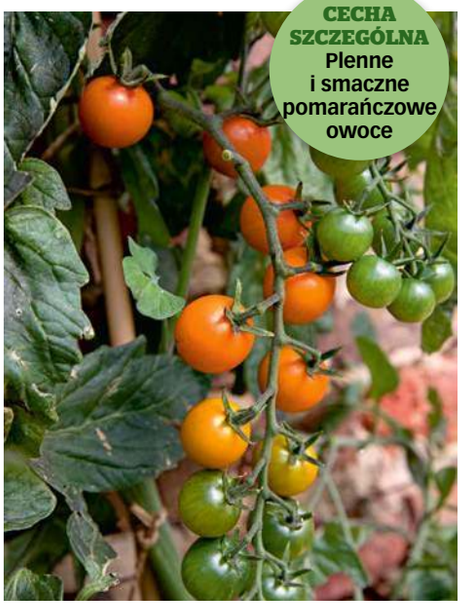

Strillo

Bujnie rosnący mieszaniec F1, który długo wchodzi w okres owocowania, ale później daje obfite plony. Bardzo atrakcyjne długie grona z owocami typu cherry.

Smak Miąższ bardzo jędrny, dość kwaśny, ale też słodki, z dobrą głębią. Jędrne i chrupiące owoce z grubą skórką.

Plon 1,5 kg (11,3 g), 133 owoce

Sungold

Bujnie rosnący i plenny mieszaniec F1. Zdecydowany faworyt pod względem słodkości. Problemem jest pękająca skórka u bardzo dojrzałych owoców (potwierdzone w testach).

Smak Bardzo słodki z odrobiną kwasowości. Soczysta konsystencja.

Plon 3,2 kg (17 g), 189 owoców

Super Marmande

Udoskonalona wersja odmiany 'Marmande' o befsztykowych owocach i krzaczastym pokroju, ale można ją prowadzić przy paliku. Niezbyt wysokie plony.

Smak Bardzo łagodny i delikatny, z przyjemną słodyczą i lekką kwasowością. Przeważnie chrupiące, bardzo soczyste i mało papkowate owoce.

Plon 2,2 kg (116 g), 19 owoców

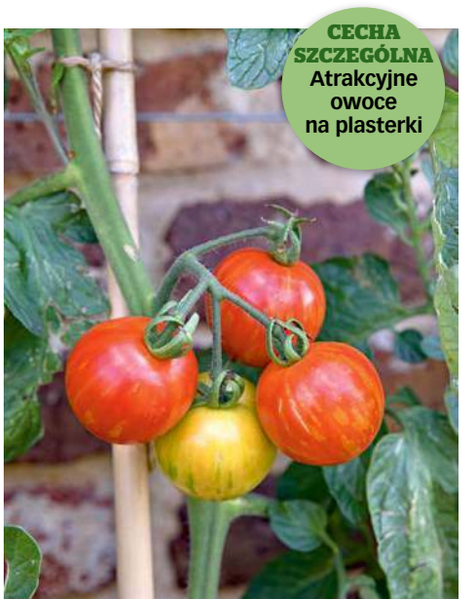

Sweet Aperitif

Krzaczki o cienkich pędach dawały obfite i równomierne plony małych owoców typu cherry. W tym teście dały najwięcej owoców.

Smak Niesamowicie słodki, ale zrównoważony odpowiednią kwasowością i głębią smaku. Bardzo ładne owoce lubiane przez dzieci.

Plon 2,6 kg (7,1 g), 365 owoców

Tigerella

Popularna odmiana ze względu na pasiastą skórkę owoców i smak. Owoce średniej wielkości idealnie nadają się do krojenia. Równomierne plony, ale owoce mają skłonność do pękania.

Smak Odpowiednia równowaga między kwasowością a słodyczą. Miąższ jędrny, bardzo przyjemny.

Plon 2,3 kg (36,9 g), 61 owoców

Tomande

Mieszaniec F1, który jest ulepszeniem odmiany 'Marmande'. Dobre, równomierne plony. Pokrój krzaczasty, ale do uprawy przy paliku. Zebrano trochę bladych owoców.

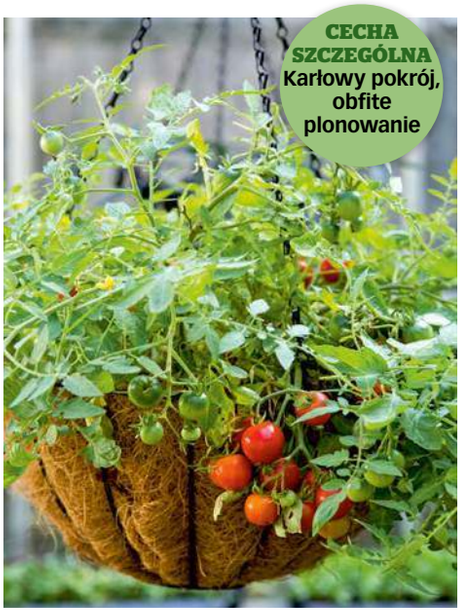
Smak Łagodny, ale ma przyjemną równowagę pomiędzy kwasowością a słodyczą. Miąższ bardzo miękki, soczysty (graniczący z papką) o miękkiej skórce.

Plon 3,8 kg (119,1 g), 32 owoce

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/CARONB, EMER1940

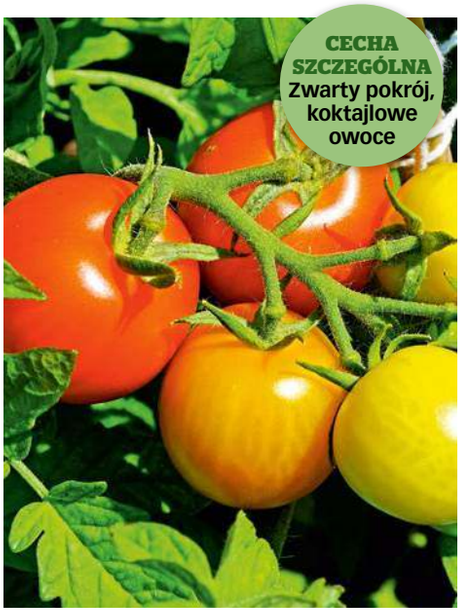
eprasa.pl 1a6f36bbdc

Pomidory krzaczaste

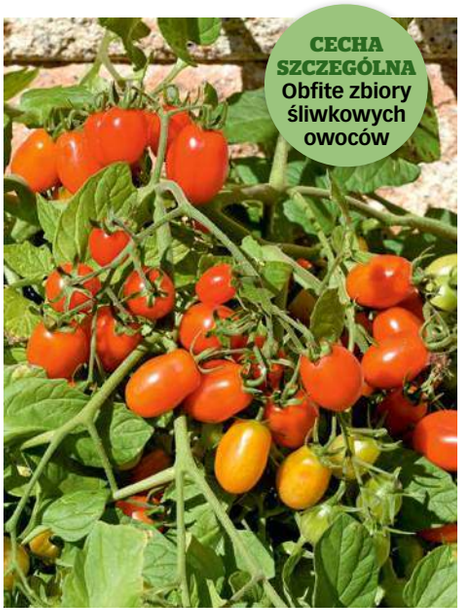
Losetto

Ta wcześnie plonująca i płodna odmiana F1 jest odporna na zarazę. Niewielkie, koktajlowe owoce na zwartych krzaczkach, idealnych do doniczek i koszyczków.
Smak Przyjemny, soczysty, o dobrej równowadze między słodyczą a kwasowością.
Plon 1, 4 kg (5,7 g), 254 owoce

Maskotka

Karłowa, krzaczasta odmiana o lekko przewieszających się pędach, idealna na doniczek i koszy. Owoce duże, czerwone, przypominające wiśnie, wcześnie dojrzewające.
Smak Słabszy niż oczekiwano i wodnisty. Trochę słodyczy i lekkiej kwasowości, ale mało wyraźnej.
Plon 0,98 kg (11,3g) 86 owoców

Romello

Krzaczasta, karłowa odmiana F1, idealna do doniczek i koszy. Dała dużo małych, śliwkowych owoców. Ma silną odporność na zarazę.
Smak Przyjemna równowaga między kwasowością a słodyczą. Łagodne, ale ogólnie smaczne owoce o cienkiej skórce.
Plon 1,1 kg (4,3 g), 252 owoce

Większość odmian uprawianych podczas naszych testów to odmiany wysokorosnące (znane również jako odmiany o niezakończonym wzroście wierzchołkowym, w przeciwieństwie do pomidorów samokończących). Posadzone przy ścianie lub ogrodzeniu zajmą niewiele miejsca, a jednocześnie przyniosą obfite plony.

A jeśli nie możesz uprawiać krzaczków wzwyż? Wówczas krzaczaste pomidory ze stale rosnącej oferty przyniosą ci wspaniałe rezultaty. Przeprowadziliśmy minitest odmian 'Losetto', 'Romello' i 'Maskotki' sadząc po jednej roślinie do 8-litrowej doniczki. Każdy krzaczek urósł do nie więcej niż 60 cm wysokości i 40 cm szerokości, ale zarówno 'Losetto', jak i 'Romello' dały ponad 250 owoców – fenomenalne odmiany! Skrzynka okienna obsadzona dwoma krzaczkami przeplecionymi bazylią przyniesie więcej plonów niż potrzeba dla trzyosobowego gospodarstwa domowego. Owoce wcześnie dojrzewają i są idealne do uprawy w wiszących koszach, szczególnie odmiany kaskadowe z serii Tumbling.

Rozstrzygający argument? Te zwarte, krzaczaste odmiany nie wymagają usuwania kłopotliwych pędów bocznych, co czyni je idealnymi dla początkujących ogrodników.

ZOBACZ nagrania i poznaj wskazówki dotyczące uprawy pomidorów i innych warzyw na **www.gardenersworld.com/fruit-veg**

Gdzie kupić

- **Chiltern Seeds** www.chilternseeds.co.uk
- **DT Brown** www.dtbrownseeds.co.uk
- **Mr Fothergill's** www.mr-fothergills.co.uk
- **Plants of Distinction** www.plantsofdistinction.co.uk
- **Simpson's Seeds** www.simpsonsseeds.co.uk
- **Suttons** www.suttons.co.uk
- **Thompson & Morgan** www.thompson-morgan.com

eprasa.pl 1a6f36bbdc

WARZYWNIK NA WSZYSTKIE PORY ROKU

Owoce na działce

Odkryj, jak zbierać pyszne owoce z nawet najmniejszych przestrzeni – poradnik **Sally Nex** pomoże ci zmieścić więcej upraw w twoim ogrodzie

W uprawie warzyw nie zawsze chodzi tylko o kapustę – każdemu należy się też miseczka słodkich wiśni. Zrób miejsce na owoce na swojej działce, a odkryjesz, że uprawa własnej żywności jest łatwiejsza, niż się wydaje. Nigdy nie lekceważę siły puddingu w przekonywaniu niechętnych dzieci do zjedzenia podwieczorku i nic tak nie rozwesela mnie po ciężkim dniu jak sernik, ociekający domową konfiturą z czarnej porzeczki.

Owoce są tak wszechstronne, że możesz wcisnąć je w najmniejsze przestrzenie, a ich samodzielna uprawa może przynieść spore oszczędności. Kup kilka małych, plastikowych kobiałek malin i borówek amerykańskich z supermarketu, a będzie cię to sporo kosztować. Wydaj kilkanaście złotych na rośliny, a otrzymasz miskę za miską, rok po roku, a ty i twoja rodzina będziecie mogli cieszyć się swoimi pięcioma porcjami owoców dziennie (lub więcej), bez rozbijania banku. Teraz jest najlepszy czas na sadzenie drzew i krzewów owocowych, a wybór jest ogromny – więc śmiało, działaj.

Kiedy masz mało miejsca, może być ciężko usprawiedliwić zmniejszenie upraw warzyw dla czegoś tak błahego jak owoce. Więc nie rób tego! Wypełnij swoje grządki warzywne marchewką, cukinią i jarmużem, a następnie obsadź je na brzegach apetycznymi, słodkimi smakołykami.

Nie ma potrzeby wyznaczania specjalnych zagonów na owoce. Uwielbiam obsadzać brzegi moich warzywnych grządek truskawkami – to ładny i wydajny sposób na zagospodarowanie tego pustego paska między warzywami a brzegami grządki.

Możesz także uprawiać owoce, takie jak agrest czy białą i czerwoną porzeczkę na pniu pośród swoich upraw – krzew jest formowany w kształt lizaka, z krzaczastymi, obłożonymi owocami gałęziami utrzymywanymi wysoko nad warzywami na wysokiej, mocnej łodydze. Możesz kupić gotowe, uformowane krzewy owocowe lub spróbować uformować roślinę samemu. Zwykle korony takich roślin są bardzo ciężkie, więc podeprzyj je solidnym palikiem.

Wpleć więcej owoców do swojego ogrodu dzięki jadalnym żywopłotom z jeżyn, śliw wiśniowych (*Prunus cerasifera*), dzikich gruszek (*Pyrus pyraster*) i rajskich jabłoni. Czarna porzeczka również tworzy fantastyczne osłony przeciwwiatrowe: posadź krzewy w rozstawie co 1 m, aby ochronić swoje uprawy i otrzymać coroczny bonus w postaci dodatkowej porcji jagód. Żeby naprawdę zmaksymalizować zbiory owoców, prowadź rośliny w górę.

Każda ściana i ogrodzenie to okazja do uprawy owoców na bardzo małej powierzchni gruntu. Tam, gdzie brakuje mi podpór wbijam wolnostojące słupki w ziemię w rozstawie co 1,8 m i rozpinam między nimi poziome druty, aby dać wsparcie jeżynom, malinojeżynom i malinom owocującym latem.

Krzewiasty agrest oraz czerwoną i białą porzeczkę także możesz formować płasko przy ścianie lub ogrodzeniu. Przycinaj pędy wrastające i oddalające się od ściany, aby stworzyć szkielet z gałęzi, a następnie każdego lata przycinaj pędy boczne do dwóch lub trzech pąków.

Formowanie drzew owocowych

Formowanie pozwala uprawiać drzewa owocowe w najmniejszych ogrodach, od jabłoni, grusz i śliw po wiśnie, figi i pigwy. Zacznij od młodego drzewa na półkarłowej podkładce, aby nie wyrosło z przydzielonej przestrzeni – lub po prostu kup gotowe, uformowane drzewo.

Szpalery (dla jabłoni i brzoskwiń) i wachlarze (dla owoców pestkowych, łącznie z wiśniami i śliwami) potrzebują co najmniej 3,75 m – około dwóch średniej wielkości paneli ogrodzeniowych – na drzewo. Do naprawdę ciasnych przestrzeni wybierz kordony – formowane drzewka sadzone w odstępach co 75 cm i uprawiane pionowo lub pod kątem 45 stopni. Niech każda roślina

Borówki amerykańskie doskonale nadają się do małych ogrodów, ponieważ pięknie rosną w pojemnikach z kwaśnym podłożem

Aby wyhodować jabłoń w pojemniku wybierz odmianę na karłowatej podkładce

ZDJĘCIA: JASON INGRAM; SARAH CUTTLE

eprasa.pl 1a6f36bbdc

“Owoce są tak wszechstronne, że możesz wcisnąć je w najmniejsze przestrzenie, a ich samodzielna uprawa może przynieść spore oszczędności”

Zagospodaruj niewykorzystaną przestrzeń na ogrodzeniach i ścianach, aby formować drzewa owocowe, takie jak wiśnie i grusze

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Wykorzystaj truskawki do obsadzenia obrzeży – będą stanowić atrakcyjny i smaczny dodatek do twoich warzywnych grządek

Wybierz karłowe odmiany jeżyny do uprawy w pojemnikach, aby łatwo uzyskać plon późnym latem

ZDJĘCIA: JASON INGRAM; SARAH CUTTLE

będzie inną odmianą, a na jednym odcinku ogrodzenia stworzysz cały sad.

Owocowe do pojemników

Jeśli masz miejsce tylko na jedno drzewo, wybieraj samopylne odmiany, takie jak śliwa 'Victoria', wiśnia 'Stella' czy jabłoń 'James Grieve'. Uzyskasz więcej owoców, jeśli będziesz uprawiać dwie odmiany, które zapylają się krzyżowo. Aby znaleźć odpowiedniego partnera do zapylania, dopasuj go do odmiany swojego drzewa, korzystając z internetowego narzędzia do sprawdzania zgodności Orange Pippin (www.orangepippintrees.co.uk/pollination-checker.aspx).

Kiedy wykorzystasz już każdy centymetr na grządkach, przerzuć się na pojemniki. Truskawki kochają uprawę w doniczkach, gdzie są poza zasięgiem ślimaków, a borówkom możesz dać kwaśną glebę w pojemnikach wypełnionych podłożem do wrzosów (bez torfu).

Zwróć uwagę na karłowe odmiany, takie jak jeżyna 'Black Cascade' i malina 'Ruby Beauty', przeznaczone specjalnie do uprawy w doniczkach. Również jabłonie kolumnowe 'Ballerina' rosną naturalnie pionowo. Możesz też po prostu uformować z drzewa owocowego kordon z jednej łodygi i posadzić go w doniczce.

Posadź swój sad doniczkowy w obszernych pojemnikach (o szerokości co najmniej 45 cm) używając podłoża na bazie ziemi – podłoże uniwersalne wysycha zbyt szybko. Podlewaj ostrożnie, aby podłoże było wilgotne, ale nie mokre, a w czasie kwitnienia co dwa tygodnie zasilaj płynnym nawozem do pomidorów o wysokiej zawartości potasu i… oczekuj owoców swojej pracy. *Zobacz na odwrocie wskazówki dotyczące sadzenia drzew owocowych.*

Krzewy owocowe rosnące na pniu, takie jak agrest 'Invicta', podeprzyj słupkami

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Jak to zrobić: sadzenie drzew owocowych z gołym korzeniem

Jeśli możesz, kupuj drzewa owocowe z gołym korzeniem zamiast w donicach: są tańsze i ukorzeniają się lepiej, ponieważ są kopane bezpośrednio z pola podczas okresu spoczynku, zimą – więc kiedy przesadzisz je do swojego ogrodu, nawet nie zauważą, że zmieniły miejsce. Będziesz również mieć o jedną plastikową doniczkę mniej oraz będziesz wiedział, że drzewo nie rosło w podłożu z dodatkiem torfu. Możesz kupować i sadzić drzewa z gołym korzeniem od listopada do marca. [w Polsce listopad/grudzień i marzec/kwiecień – red.]

1 **MOCZ** korzenie swojego drzewa w wiadrze wody przez godzinę, od razu po zakupie. Jeśli nie możesz posadzić go od razu, tymczasowo zakop korzenie w luźnej ziemi, dopóki nie będziesz gotowy.

2 **WYKOP** płytki otwór, szeroki na tyle, by móc swobodnie rozłożyć w nim korzenie. Drzewo powinno zostać posadzone na taką głębokość, na jakiej rosło w szkółce – wykorzystaj ślad po ziemi na łodydze jako wskazówkę. Jeśli ślad nie jest czytelny, ustaw je tak, aby miejsce, w którym korzenie wyrastały z łodygi, znajdowało się dokładnie na poziomie gruntu: połóż palik na otworze, aby to sprawdzić.

3 **WZRUSZ** ziemię na dnie otworu widłami, a następnie rozłóż korzenie równomiernie i przytrzymaj drzewo w miejscu, jednocześnie wypełniając otwór ziemią i delikatnie ubijając ją wokół drzewa.

4 **WBIJ** palik pod kątem 45 stopni do pnia, tak aby sięgał jednej trzeciej wysokości drzewa.

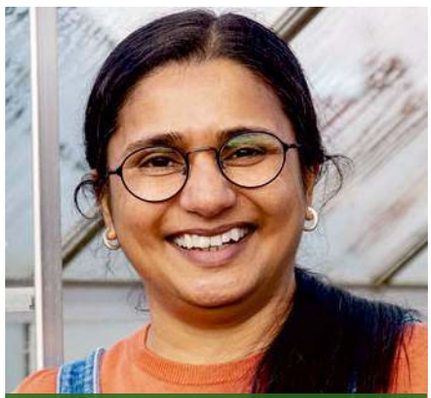
5 **UŻYJ** gumowej opaski do drzewa, aby przymocować je do palika i obficie podlej.

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/fruit-veg po więcej wskazówek ekspertów na temat sadzenia i uprawy owoców w ciągu roku

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Rekha Mistry z zapałem uprawia warzywa. Nie boi się próbować egzotycznych odmian i eksperymentować z nimi w kuchni. W 2015 roku wystąpiła w BBC 2 w *The Big Allotment Challenge* [„Wielkie Wyzwanie Ogrodnicze" – przyp. tłum.]

Zbierz teraz

Pasternak już się kończy i wkrótce kolejna część działki zostanie przygotowana do wysiewu następnej partii nasion. Chociaż je lubię, teraz jestem (bardzo) zmęczona zbieraniem **kapust galicyjskich**. Ale to uprawa pora jest moim zbiorem numer jeden od listopada; świeże, pikantne i pachnące, blanszowane łodygi zawsze pobudzają moje kubki smakowe. Delikatne łodygi purpurowych **brokułów** z gałązkami świeżo zebranego rozmarynu to mile widziany widok na stole obiadowym.

Kapusty galicyjskie zapewniają pożywne zbiory przez całą zimę

Prosto z grządki

To najspokojniejszy miesiąc na działce Rekhy, ale w domu można już rozpocząć wysiewy i przygotować niebanalne danie z jarmużu

Przeszywające wiatry mogą ogłosić nadejście najzimniejszego miesiąca w roku na mojej działce, ale to nie powstrzymuje mnie, dobrze otulonej warstwami ubrań i gotowej do wykonywania moich prac ogrodniczych, przed wyruszeniem na zewnątrz. Mogę tolerować zimną pogodę, przygotowując grządki z warzywami, o ile nie pada deszcz!

Zerknij na zewnątrz – na działce jest jeszcze niewiele oznak życia, ale w szklarni to inna historia. W wannie z recyklingu wykiełkował już groch, który zasiałam zaledwie kilka tygodni temu. Wyeksmitowałam też sadzonki cebuli z domu do szklarni, żeby zapewnić sadzonkom grochu towarzystwo.

Jednak najwięcej oznak nowego życia jest w domu na zapasowym stole, który przykryłam zwijaną matą grzewczą. Stół jest pełen tac na nasiona, w których rosną, przezierające przez podłoże do wysiewu, siewki bakłażana, chili i słodkiej papryki.

Na moim chłodnym parapecie kuchennym stoją tekturowe wytłoczki po jajkach, które również wykazują oznaki życia, gdyż kiełkują w nich pierwsze wczesne sadzeniaki. Następnie skrzynia z nasionami jest gotowa do marcowego siewu. Na dworze może być zimno, ale w moim ogrodniczym świecie wciąż jest mnóstwo pracy.

Zbieraj pojedyncze liście jarmużu, pozostawiając główną łodygę, aby mogły rosnąć nowe liście

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Smak miesiąca

Jarmuż Cavolo Nero jest jednym z najodporniejszych warzyw i będzie przyrastał nawet podczas srogiej zimy. Sadzę go głęboko po to, aby rósł stabilnie. Wysoki, rosły i przyjemny dla oka, jarmuż jest idealnym warzywem na monotonne zimowe dni, łącząc w sobie architektoniczny wygląd i przepyszne liście. To, co czyni to warzywo wszechstronnym, to możliwość wykorzystania go w wielu daniach z całego świata, nie tylko tych inspirowanych kuchnią włoską.

Jarmuż bhajiya

NA 15 OBFITYCH PORCJI PIKANTNYCH PANIEROWANYCH KULEK

SKŁADNIKI

- 1 szklanka mąki z ciecierzycy
- ¼ łyżeczki sproszkowanej kurkumy
- 1 łyżeczka nasion kminku (roztartych)
- ½ łyżeczki nasion kopru włoskiego (roztartych)
- ½ łyżeczki przyprawy garam masala
- 1 łyżeczka suszonych liści kolendry
- 1 łyżka startego imbiru
- 1 łyżeczka drobno posiekanej papryczki chili, zielonej lub czerwonej
- 1 łyżka oleju roślinnego, plus dodatkowa porcja do smażenia
- 1 łyżeczka gruboziarnistej soli morskiej
- Woda do połączenia
- 6-7 liści jarmużu, bez łodyg, grubo pokrojonego
- 1 średnia cebula, obrana i pokrojona w plasterki
- 1 łyżeczka sody oczyszczonej

PRZEPIS

1 Wsyp mąkę z ciecierzycy do dużej miski i dodaj przyprawy, chili, olej i sól, wcierając je w mąkę.
2 Dodaj trochę wody do mąki, aż utworzy się gęste ciasto.
3 Zostaw ciasto na godzinę, aby odpoczęło.
4 Rozgrzej frytkownicę lub 5 cm oleju na głębokiej patelni. Kawałek ciasta będzie skwierczeć, gdy olej będzie wystarczająco gorący.
5 Do ciasta dodaj jarmuż, cebulę i sodę oczyszczoną i dobrze wymieszaj.
6 Ostrożnie wyłóż łyżkę ciasta z jarmużem do oleju i smaż, aż kulki ciasta staną się złocisto-brązowe.
7 Podawaj na ciepło lub na zimno z pikantnym chutney'em z pomidorów.

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; REKHA MISTRY

Rekha wysiewa nasiona papryki chili do krążków do wysiewu, które następnie stawia na macie grzewczej, aby nasiona szybciej wystartowały

Prace na działce

Plan na ten miesiąc zakłada przygotowanie obszaru upraw do siewu i sadzenia w przyszłym miesiącu (jeśli pozwoli na to pogoda). Mam trochę domowej roboty dobrze rozłożonego kompostu, który będę wybierać z komory kompostownika i rozrzucać na grządki, na których planuję uprawy. Pędy moich malin owocujących jesienią są gotowe do przycięcia do ziemi, a ja rozłożę wokół ich podstawy ściółkę z dobrze rozłożonego kompostu. Rabarbar się budzi, a ja przykryję jedną trzecią jego koron odwróconymi wiadrami, aby zmusić rośliny do wytworzenia soczystych czerwonych łodyg pełnych smaku. W zeszłym miesiącu zasiałam nasiona bakłażana, chili i papryki, ale jeśli jeszcze nie zasiałeś swoich, to wciąż masz na to czas.

3 warzywa do wysiania

Pomidor 'Costoluto Fiorentino'
Włoska befsztykowa odmiana pomidora o niezakończonym wzroście, dająca duże i smaczne owoce, z maksymalnie czterema owocami na gronie. Uzyskała nagrodę Award of Garden Merit od Królewskiego Towarzystwa Ogrodniczego (Royal Horticultural Society – RHS), która wskazuje, że odmiana jest niezawodna.
Uprawa: Wysiej, używając krążków do wysiewu lub na tacy do wysiewu na głębokości 0,5 cm i zapewniając ciepło od spodu. Przepikuj do doniczek, gdy siewki będą potrzebowały więcej miejsca i pielęgnuj je pod lampami do doświetlania lub umieść w ciepłym, nasłonecznionym miejscu.

Bazylia 'Classic Italian' Ulubione zioło niezbędne w śródziemnomorskich sałatkach z pomidorami. Dodaj do gotowanego jedzenia na kilka minut przed podaniem, aby zachować silny aromat tej smacznej bazylii.
Uprawa: Siej rzadko na wilgotnym podłożu w tackach na nasiona i przykryj cienką warstwą wermikulitu. Po wykiełkowaniu przepikuj siewki do pojedynczych, 7 cm doniczek i zabezpiecz je przed mrozem, aż będą gotowe do posadzenia w szklarni.

Kalafior 'All the Year Round'
Ta niezawodna odmiana już w lipcu produkuje dobrze zabezpieczone, smaczne, duże białe „róże". Wysiewaj sukcesywnie, aby zapewnić sobie zaopatrzenie w plony przez cały rok.
Uprawa: Wysiej w szklarni, na rozsadniku lub na parapecie, do wielodoniczek wypełnionych podłożem do wysiewu. Siewki przepikuj do osobnych doniczek w miarę wzrostu i wysadź na zewnątrz wiosną.

ZDJĘCIA: GETTY/MAXSOL7, GETTY/FCAFOTODIGITAL; PAUL DEBOIS

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Małgorzata Kalemba-Drożdż – dr biochemii, autorka kulinarnego bloga „Trochę Inna Cukiernia". Laureatka AIG Prix Międzynarodowej Akademii Gastronomicznej. Autorka kulinarno-botanicznych książek: „Jadalne kwiaty", „Pyszne chwasty", „Skarby ogrodu".

Frymuśne stokrotki

„Nie jedzcie stokrotek" to powiedzenie z książki Jean Kerr, które miało być przestrogą, żeby nie robić czegoś kompletnie głupiego. Tylko że jedzenie stokrotek wcale nie jest głupie! Jadalne są kwiaty, liście i korzenie stokrotek, zarówno tych dzikich, jak i ogrodowych – na surowo lub po obróbce termicznej. Ponadto stokrotki mają działanie wzmacniające, przeciwgorączkowe, wykrztuśne, przeciwmiażdżycowe i moczopędne. A poza tym ich zjadanie jest po prostu przyjemne! Choć nie mają zdecydowanego smaku, to lekki aromat rumianku i koniczyny oraz niepodważalny urok sprawiają, że ich jędrne koszyczki można wykorzystać na wiele sposobów, na przykład do urozmaicenia sałatek, omletów, potrawek, naparów, a także dekorowania tortów i deserów.

Łacińska nazwa *Bellis perenis* oznacza „trwałe piękno". Chociaż kwiat stokrotki kwitnie tylko kilka dni, to kępa stokrotek może wypuszczać nowe kwiaty od marca do listopada. Stokrotki w wazoniku można przechowywać do dwóch dni, potem przekwitają. W lodówce wytrzymają do trzech dni, ale w chłodzie dzikie stokrotki zazwyczaj się zamykają i po wyciągnięciu z lodówki trzeba poczekać, aż ponownie się otworzą.

ZDJĘCIA: MAŁGORZATA KALEMBA DRÓŻDŻ, DEPOSITPHOTOS/SERKUCHER

Kiszone stokrotki

SKŁADNIKI

- świeżo rozkwitłe stokrotki lub dojrzałe, gotowe do rozkwitu pąki
- sól niejodowana
- twarda woda
- przyprawy: łodygi koperku, czosnek, kawałek korzenia chrzanu, pieprz, gorczyca

PRZEPIS

Rozpuść 1 łyżkę soli w 1 litrze wody, albo 1 płaską łyżeczkę soli w 1 szklance wody. Do słoika wrzuć wybrane przyprawy (ale równie dobrze można kisić bez ich dodatku), ułóż umyte stokrotki i zalej solanką. Zakręć słoik i odstaw przynajmniej na tydzień.

Frymuśne tartinki

SKŁADNIKI

- krakersy
- kozi twarożek
- szczypiorek
- stokrotki
- sól, pieprz

PRZEPIS

Stokrotki umyj delikatnie i osusz. Żeby kwiaty zachowały pełnię walorów dekoracyjnych, możesz umyć je, trzymając cały bukiecik za łodyżki, delikatnie zanurzając go w miseczce z zimną wodą. Ostrożnie otrząśnij, a potem odstaw na chwilę do wazonika, żeby obeschły. Twarożek dopraw i dodaj zioła (według uznania), posmaruj nim krakersy i udekoruj obficie stokrotkami.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Zdziczała sałatka siłaczki

SKŁADNIKI

- garść liści rukwi wodnej
- kilka liści czosnku niedźwiedziego
- kilka pędów świerku
- mały pęczek pędów chmielu
- 1 szklanka ugotowanej zielonej soczewicy
- 1 awokado
- 1 marchewka
- garść rukoli
- garść kiełków słonecznika
- 2-3 łyżki pestek dyni
- 2 łyżki orzechów włoskich
- stokrotki

Sos:

- 2-4 łyżki oliwy
- 1 łyżeczka soku z cytryny
- 1 łyżeczka miodu
- szczypta soli
- chili

PRZEPIS

Wszystkie liście umyj i osusz. Pędy chmielu podsmaż na oliwie (kilkadziesiąt sekund) lub gotuj kilka minut na parze. Marchewkę zetnij obieraczką na cienkie paski. Awokado obierz i pokrój na kawałki. Czosnek niedźwiedzi posiekaj. Zmieszaj wszystkie składniki i polej sosem. Żeby zwiększyć udział białka w sałatce, możesz dodać jajko na twardo lub ugotowany filet z kurczaka.

eprasa.pl 1a6f366bdc

Od nasiona do sadzonki

Własnoręcznie wyhodowane rośliny cieszą podwójnie. W tym poradniku Łukasz Skop pomoże ci uniknąć niepowodzeń i z sukcesem pokonać drogę od nasiona do zdrowej sadzonki.

1 Pojemniki

Nasiona nie są wybredne – one po prostu chcą wykiełkować, a w czym to zrobią, to nie jest dla nich aż tak istotne. Dla roślin, które nie lubią być przesadzane, wybierz od razu małe pojedyncze doniczki, multipalety albo krążki, lub doniczki torfowe. Pozostałe gatunki możesz wysiać do wspólnego pojemnika, a później rozsadzić. Najważniejsze, żeby nie był przezroczysty i miał w dnie otwory odpływowe. Siewki spędzą w nim tylko początkowe dni swojego życia, więc nie musi być też głęboki. Do wysiewów doskonale sprawdzą się płytkie, ale szerokie kuwety i skrzynki.

Jak to zrobić Uruchom wyobraźnię! Do wysiewów możesz wykorzystać różne plastikowe pojemniki po żywności, którym dasz drugie życie. Specjalne szklarenki do wysiewów są estetyczne, ale i tak często nie przetrwają dłużej niż jeden sezon.

2 Ziemia

Chcesz zapewnić nasionom jak najlepszy start – to zrozumiałe. Jednak siewki, które dopiero co wykiełkowały, wcale nie potrzebują żyznego podłoża z dodatkiem nawozów, wręcz przeciwnie. Wytworzą bardziej rozbudowany system korzeniowy, kiedy będą musiały szukać korzeniami wilgoci i składników pokarmowych. Podłoże do wysiewów powinno być jednak przepuszczalne dla wody i przez kilka dni po podlaniu utrzymywać jeszcze wilgoć.

Jak to zrobić Uniwersalną ziemię ogrodniczą zmieszaj pół na pół z perlitem, wermikulitem lub żwirkiem, a później napełnij mieszanką wybrany pojemnik. Do wysiewów zawsze używaj świeżego podłoża.

3 Nasiona

Ubiegłoroczne nasiona kiełkują lepiej, niż te z poprzednich lat, dlatego dla pewnego rezultatu siej zawsze świeże nasiona. Upewnij się, że nasiona zebrane własnoręcznie są dokładnie oczyszczone ze wszystkich zanieczyszczeń, np. suchych resztek kwiatostanów, które w podłożu jako pierwsze przyciągną grzyby. Jeśli to możliwe, oddziel też złamane, puste i uszkodzone nasiona.

Jak to zrobić Niektóre markowe nasiona posiadają specjalne kolorowe otoczki, w których mogą znajdować się środki przeciwgrzybowe i zwalczające szkodniki. Wysiewaj je w ochronnych rękawiczkach.

ZDJĘCIA: ŁUKASZ SKOP, DEPOSITPHOTOS

eprasa.pl 1a6f36bbdc

4 Wysiew

Gatunki roślin, których sadzonki wysadzisz z całą zawartością pojemnika na miejsce docelowe, wysiej umieszczając po 2-3 nasiona w podłożu. Kiedy wzejdą, zostaw jedną, najsilniejszą siewkę. Inne gatunki wysiej, rozrzucając nasiona równomiernie na całej powierzchni podłoża lub siejąc je do płytkich rowków – wówczas będziesz wiedzieć, gdzie dokładnie spodziewać się kiełkowania.

Jak to zrobić Bardzo drobne, ciemne nasiona zmieszaj ze szczyptą żółtego piasku, co ułatwi wysiew. Większe, płaskie nasiona, np. warzyw dyniowatych, wciśnij w podłoże pionowo na głębokość około 1 cm. Po wysiewie przykryj nasiona cienką warstwą podłoża przesianego przez sito i dociśnij deseczką. Dodaj etykietkę z datą siewu i nazwą odmiany.

5 Podlewanie

Nasiona nie są zakotwiczone w podłożu, dlatego podlewanie strumieniem wody z konewki może je wypłukać na powierzchnię. Podlewaj bardzo ostrożnie, a jeśli nie masz jeszcze wprawy, najlepiej wstaw pojemnik do naczynia lub podstawki z wodą. Wówczas ziemia wciągnie wodę przez podsiąkanie. Wyjmij pojemnik dopiero kiedy zauważysz, że powierzchnia podłoża zrobiła się wilgotna. Po wykiełkowaniu możesz podlewać siewki konewką, starając się unikać moczenia liści.

Jak to zrobić Do podlewania użyj letniej wody (nigdy lodowatej prosto z kranu!). To jedyny przypadek, kiedy kranówka jest lepsza od deszczówki, która może zawierać zarodniki grzybów niebezpiecznych dla wrażliwych siewek.

6 Okrywanie

Zwiększona wilgotność powietrza i stała wilgotność podłoża sprzyjają dobremu kiełkowaniu nasion, dlatego pojemnik możesz czymś przykryć. Miniszklarenki do wysiewów są wyposażone w dedykowane pokrywy. Na wysiewy w doniczkach możesz nałożyć przezroczyste foliowe woreczki lub nakryć je kawałkiem szyby. Nie używaj nieprzezroczystych materiałów, bo kiełkujące nasiona od samego początku potrzebują jak najwięcej światła. Ustaw wysiewy na najbardziej nasłonecznionym parapecie.

Jak to zrobić Wbij plastikowy patyczek (drewniany może zapleśnieć) pośrodku doniczki, który podtrzyma foliowy woreczek. Alternatywnie nakryj doniczkę szybą, ale wówczas pilnuj kiełkowania, bo siewki szybko mogą dotknąć jej powierzchni.

7 Kiełkowanie

Na tym etapie musisz uzbroić się w cierpliwość. Nasiona różnych roślin kiełkują w różnym tempie, a nawet w obrębie jednego gatunku wschody mogą być nierównomierne. Nie popędzaj nasion, przenosząc pojemnik w cieplejsze miejsce. Jeśli na powierzchni podłoża pojawi się biały, watowaty nalot pleśni, zdejmij osłonę pojemnika, zbierz pleśń patyczkiem i nie przykrywaj już ponownie pojemnika. Kiedy tylko większość wysianych nasion wykiełkuje, uchyl osłonę, a po kilku dniach zdejmij ją całkowicie.

Jak to zrobić Zanim siewka rozwinie pierwsze liście właściwe, często przez powierzchnię ziemi najpierw przebijają się liścienie, które przeważnie mają zupełnie inny kształt i wielkość. Obserwuj siewki, ale nie panikuj!

eprasa.pl 1a6f36bbdc

8 Przerywanie

Nasiona niektórych roślin są mikroskopijne i nieraz trudno uwierzyć, że naprawdę coś z nich wyrośnie. Jeśli wysiejesz całą paczkę nasion „na wszelki wypadek", możesz otrzymać setki wątłych siewek w jednej małej doniczce. Będą one wymagały przerzedzenia. To bolesny, ale konieczny moment, kiedy musisz wyrwać większą część swoich zasiewów. Słabe siewki nie dadzą w przyszłości silnych roślin. Nadprogramowe siewki możesz jeszcze uratować, pikując je do osobnych doniczek (patrz następny krok).

Jak to zrobić Zostaw tylko najładniejsze i najsilniejsze siewki, a słabsze usuń zdecydowanym pociągnięciem za liście. Siewki często wyrastają grupami, więc uważaj, żeby nie naruszyć tej, którą masz zostawić.

9 Pikowanie

Kiedy twoje siewki zaczną rozwijać pierwsze liście właściwe, trzeba dać im więcej miejsca. Pikowanie polega na rozsadzeniu siewek do pojedynczych doniczek lub do jednej dużej skrzynki, ale w większym rozstawie. Roślina traci przy tym sporą część korzeni, jednak po przesadzeniu wytworzy ich jeszcze więcej. Zwolni też szalone tempo wzrostu, dzięki czemu łodyga będzie miała czas na wzmocnienie się.

Jak to zrobić Podważ siewkę patyczkiem, trzymając ją za jeden z liścieni. Uważaj, aby nie złamać ani nie zgnieść delikatnej jeszcze łodygi. W nowym pojemniku posadź siewkę trochę głębiej.

10 Hartowanie

Przerywanie i pikowanie wzmacniają młode rośliny, ale nic nie działa na nie lepiej niż świeże powietrze i słońce. Ustaw doniczkę z rozsadą w uchylonym oknie lub wynieś ją pod chmurkę, aby przyzwyczaić sadzonki do warunków zewnętrznych. Uważaj, bo bezpośrednie słońce może szybko przypalić liście siewek, które dotychczas oglądały je przez szybę. Podeprzyj każdą roślinę patyczkiem, jeśli istnieje ryzyko, że przewróci ją wiatr. Przed połową maja nigdy nie zostawiaj rozsady na zewnątrz na noc.

Jak to zrobić Wynieś rozsadę rano i zabierz z powrotem jeszcze przed południem. Pierwsza wizyta sadzonek na świeżym powietrzu nie powinna trwać dłużej niż 15 minut. Kolejne mogą być coraz dłuższe.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

TEST

Sekatorów kowadełkowych

Kay Maguire testuje 16 sekatorów przeznaczonych do cięcia suchych i zdrewniałych gałęzi, którymi należy się zająć w nadchodzących miesiącach

Czas przycinania zbliża się wielkimi krokami. Byliny zielne można już wyciąć przy samej ziemi, drzewa i krzewy również wymagają przycięcia, a do wykonania większości tych zadań najlepszym narzędziem będzie sekator.

Istnieją trzy główne typy sekatorów: sekatory nożycowe, które najlepiej nadają się do bardziej miękkich, zielonych pędów oraz sekatory kowadełkowe i zapadkowe, które przydadzą się do przycinania teraz i w nadchodzących miesiącach.

Modele kowadełkowe mają zaostrzone z obu stron ostrze, które tnie jak nóż, przecinając łodygę lub gałąź jak na desce do krojenia. Wymagają mniej wysiłku i przetną grubsze pędy niż sekatory nożycowe, o średnicy do 25 mm w zależności od modelu. Mogą jednak miażdżyć łodygi, więc najlepiej sprawdzają się przy grubych, zdrewniałych lub martwych gałęziach i łodygach.

Sekatory zapadkowe mają sprężyny i mechanizmy, które zmniejszają wysiłek, przecinając gałąź w kilku etapach. Zamiast jednego silnego pchnięcia, naciskasz i puszczasz, powtarzając te kroki, aż łodyga zostanie przecięta na całej długości. Są bardzo przydatne dla osób o słabszych rękach i do cięcia naprawdę twardych gałęzi. Sekatory zapadkowe są dostępne w wersjach z ostrzami nożycowymi lub kowadełkami, ale sekatory kowadełkowe są najlepsze do cięcia bardzo grubego drewna.

Jak testowaliśmy?

Przetestowaliśmy szereg modeli kowadełkowych i zapadkowych na różnych rodzajach materiału roślinnego. Każdy sekator został oceniony w czterech kluczowych kategoriach:

- **Komfort pracy** Oceniliśmy komfort trzymania, wagę, wyważenie, blokadę bezpieczeństwa i ogólną łatwość użytkowania.
- **Cięcie** Przyjrzano się ostrzom, w tym materiałowi, z jakiego zostały wykonane, ich wytrzymałości i szerokości otwarcia, a także ich zwrotności i wydajności cięcia.
- **Serwis i konserwacja** Ocenione zostały łatwość czyszczenia i ostrzenia, dostępność zamiennych ostrzy oraz usług serwisowych
- **Stosunek jakości do ceny** Na koniec porównaliśmy cenę z jakością i wykonaniem każdego modelu, a także z działaniem i długością dostępnej gwarancji.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Budowa sekatorów

Kowadełkowe

Sprężyna
Otwiera narzędzie i często jest widoczna, ale może być schowana wewnątrz.

Ostrze tnące
Dwustronne ostrze dociska do kowadełka, tnąc po drodze materiał. Musi być ostre, aby nie miażdżyło pędów.

Blokada bezpieczeństwa
Umieszczona jest na górze, na dole lub pośrodku, ale najlepiej, gdy można ją zamknąć jedną ręką. Trzyma sekator zamknięty, gdy nie jest używany.

Rowek na sok
Małe wcięcie, które odprowadza sok z ostrzy, aby zapobiec przywieraniu podczas cięcia soczystego materiału.

Kowadełko
Twarda, płaska, zwykle metalowa powierzchnia, do której dociska ostrze tnące.

Rączki
Mogą być metalowe, plastikowe lub kompozytowe. Te zapewniające lepszy komfort i uchwyt zapobiegną bólom dłoni. Jaskrawy kolor ułatwi znalezienie narzędzia.

Zapadkowe

Ostrza tnące
Mogą być w mechanizmie nożycowym lub kowadełkowym. Krótsze ostrza mogą ograniczać szerokość cięcia, ale mogą być przydatne, gdy jest mało miejsca.

Śruby
Umożliwiają demontaż sekatora w celu wyczyszczenia, naostrzenia i wymiany części.

Mechanizm zapadkowy
Mechanizm sprężynowo-dźwigniowy, który działa, gdy wielokrotnie ściskamy i zwalniamy rączki

SEKATORY KOWADEŁKOWE

OCENA: 18/20

Sekator kowadełkowy Draper Deluxe 12,84 £

Waga 310 g
Średnica cięcia 25 mm
Gwarancja Dożywotnia

NAJ-LEPSZY ZAKUP

Dobrze tnące ostrze z wysokowęglowej stali SK5. Plastikowe, regulowane kowadełko. Dobre wyważenie. Wygodne gumowe rączki. Ciężki i duży, odpowiedni dla większych dłoni. Blokada trudno dostępna. Łatwy do ostrzenia.

KUPISZ W POLSCE!

Zalety i wady
- ✓ Duża szerokość cięcia
- ✓ Dobre cięcie z dużą siłą
- ✓ Silny i wytrzymały
- ✓ Doskonała jakość
- × Duży i ciężki
- × Blokada wymaga użycia dwóch rąk
- × Brak części zamiennych

Komfort pracy ★★★★☆
Cięcie ★★★★★
Serwis i konserwacja ★★★★☆
Stosunek ceny do jakości ★★★★★

OCENA: 13/20

Darlac Compact Anvil Pruners 12,99 £

Waga 130 g
Średnica cięcia 16 mm
Gwarancja Dożywotnia

Japoński styl z dolną blokadą. Lekki, z krótkimi rączkami. Mała szerokość cięcia. Nie tnie gładko, a ręce mogą boleć po często powtarzanej pracy. Blokada rączek zaczepia się o ręce. Dostępne części zamienne. Odpowiedni dla małych rąk.

Zalety i wady
- ✓ Bardzo lekki i kompaktowy
- ✓ Dostępne części zamienne
- ✓ Łatwe zabezpieczanie
- × Mała szerokość cięcia
- × Sprawia wrażenie nietrwałego
- × Słabe cięcie
- × Niewygodny uchwyt

Komfort pracy ★★★☆☆
Cięcie ★★★☆☆
Serwis i konserwacja ★★★★☆
Stosunek ceny do jakości ★★★☆☆

OCENA: 13/20

Wilkinson Sword Razorcut Comfort Anvil 19,99 £

Waga 228 g
Średnica cięcia 20 mm
Gwarancja 10 lat

Ostrze z japońskiej stali SK5. Nylonowe kowadełko. Rowek na sok. Dobrze wyważony. Miękka gumowa powłoka na aluminiowych rączkach. Brakuje mu mocy, więc ma trudność przy niektórych cięciach. Sprężyna na wierzchu. Dociskana blokada nie działa dobrze.

Zalety i wady
- ✓ Lekki
- ✓ Wygodny uchwyt
- ✓ Blokada dla lewo- i praworęcznych
- × Brak mocy
- × Krótkie ostrza
- × Trudne ostrzenie
- × Blokada bezpieczeństwa ciężko działa

Komfort pracy ★★★☆☆
Cięcie ★★★☆☆
Serwis i konserwacja ★★★☆☆
Stosunek ceny do jakości ★★★★☆

OCENA: 15/20

Sekator dźwigniowy, kowadełkowy Fiskars P55 PowerLever™ 19,95 £

Waga 140 g
Średnica cięcia 20 mm
Gwarancja 25 lat

KUPISZ W POLSCE!

Nieprzywierające ostrze. Kompozytowe uchwyty, ale brak im przyczepności. Bardzo lekki i kompaktowy. Czyste cięcie, ale grubsze łodygi trudno przeciąć. Odpowiedni dla małych rąk. Ciemny kolor może być trudny do zauważenia.

Zalety i wady
- ✓ Mały i bardzo lekki
- ✓ Wygodna blokada na górze
- ✓ Blokada dla lewo- i praworęcznych
- × Sprawia wrażenie nietrwałego
- × Ma problem z grubszym drewnem
- × Śliski w dłoni

Komfort pracy ★★★★☆
Cięcie ★★★★☆
Serwis i konserwacja ★★★☆☆
Stosunek ceny do jakości ★★★★☆

eprasa.pl 1a6f36bbdc

OCENA: 14/20

Kent and Stowe Professional Anvil Secateurs 19,99 £

Waga 263 g
Średnica cięcia 20 mm
Gwarancja 5 lat

Ostrze ze stali węglowej SK5. Łatwa blokada bezpieczeństwa z dwiema pozycjami dla mniejszych dłoni, ale luźna. Brak mocy, a antypoślizgowe rączki są mało wygodne. Rowek do cięcia drutu. Łatwa regulacja ostrza.

Zalety i wady

- ✓ Dobre dodatkowe funkcje
- ✓ Płynne cięcie
- ✓ Łatwa konserwacja
- × Niewygodny i ciężki
- × Blokada zamyka się podczas pracy
- × Brak mocy przy cięciu
- × Mało wyrazisty kolor uchwytów

Komfort pracy ★★★★☆
Cięcie ★★★☆☆
Serwis i konserwacja ★★★☆☆
Stosunek ceny do jakości ★★★★☆

OCENA: 16/20

Bulldog Anvil Secateurs 19,95 £

Waga 200 g
Średnica cięcia 20 mm
Gwarancja 5 lat

Ostrze ze stali wysokowęglowej. Mocne i dobre cięcie. Lekki i wygodny z gumowymi uchwytami. Dolna blokada bezpieczeństwa, ale nie zamyka się łatwo i może wymagać użycia dwóch rąk.

Zalety i wady

- ✓ Lekki
- ✓ Wygodny
- ✓ Dobre cięcie z dużą siłą
- ✓ Blokada dla lewo- i praworęcznych
- × Konserwacja nie jest łatwa
- × Blokada nie zamyka się

Komfort pracy ★★★★☆
Cięcie ★★★★☆
Serwis i konserwacja ★★★★☆
Stosunek ceny do jakości ★★★★☆

OCENA: 17/20

WOLF Garten RS 2500 sekator kowadełkowy 19,99 £

Waga 250 g
Średnica cięcia 25 mm
Gwarancja 10 lat

KUPISZ W POLSCE!

Mały i kompaktowy. Nieprzywierające ostrze. Wewnętrzna sprężyna. Plastikowe rączki z gumowym uchwytem tylko na górze. Górna, łatwo dostępna blokada, ale sztywna. Tnie gładko, ale nietrwały.

Zalety i wady

- ✓ Duża szerokość cięcia
- ✓ Prosta konstrukcja
- ✓ Tnie czysto i gładko
- ✓ Blokada dla lewo- i praworęcznych
- × Sprawia wrażenie nietrwałego
- × Dolny uchwyt ściera się podczas użytkowania

Komfort pracy ★★★★☆
Cięcie ★★★★★
Serwis i konserwacja ★★★★☆
Stosunek ceny do jakości ★★★★☆

OCENA: 16/20

Darlac Expert Anvil Pruners 21,49 £

Waga 257 g
Średnica cięcia 20 mm
Gwarancja Dożywotnia

Ostrze z wysokowęglowej stali SK5. Dwupozycyjna blokada bezpieczeństwa jest łatwo dostępna dla mniejszych i większych dłoni. Plastikowy uchwyt na rączkach. Bardzo sztywny, ale wygodny po poluzowaniu. Dostępne są części zamienne.

Zalety i wady

- ✓ Dobre wyważenie
- ✓ Mocne, czyste cięcie
- ✓ Dostępne części zamienne
- × Bardzo sztywny i na początku trudny w użyciu
- × Niewygodne rączki

Komfort pracy ★★★☆☆
Cięcie ★★★★☆
Serwis i konserwacja ★★★★★
Stosunek ceny do jakości ★★★★☆

OCENA: 18/20

Gardena Sekator ogrodowy, kowadłowy A/M 22,99 £

Waga 249 g
Średnica cięcia 23 mm
Gwarancja 25 lat

NAJLEPSZY ZAKUP

Ostrze z nieprzywierającą powłoką. Miękkie, wygodne rączki z włókna szklanego. Wewnętrzna sprężyna. Prosta, górna blokada zabezpieczająca. Łatwe cięcie. Otwór w rączce do zawieszenia.

Zalety i wady

KUPISZ W POLSCE!

- ✓ Duża szerokość cięcia
- ✓ Wygodny i łatwy w użyciu
- ✓ Wytrzymały i mocny
- ✓ Tnie czysto i wydajnie
- ✓ Blokada dla lewo- i praworęcznych
- × Zbyt szerokie rozwarcie dla małych dłoni
- × Ciemny kolor, trudny do zauważenia

Komfort pracy ★★★★☆
Cięcie ★★★★★
Serwis i konserwacja ★★★★☆
Stosunek ceny do jakości ★★★★★

OCENA: 12/20

Spear and Jackson Razor-sharp Advance Geared Anvil Secateurs 29,99 £

Waga 240 g
Średnica cięcia 15 mm
Gwarancja 10 lat

Stal węglowa SK5, powlekane ostrze. Nieoczywisty w użyciu mechanizm przekładni. Plastikowy uchwyt może być śliski, kiedy jest mokry. Otwiera się szeroko, ale rączka w kształcie pętli ułatwia trzymanie.

Zalety i wady

- ✓ Łatwa blokada
- ✓ Mocne ostrze
- ✓ Blokada dla lewo- i praworęcznych
- × Mała szerokość cięcia
- × Ma problem z grubszym drewnem
- × Duży, luźno leży w dłoni
- × Drogi w porównaniu do jakości cięcia

Komfort pracy ★★★☆☆
Cięcie ★★★☆☆
Serwis i konserwacja ★★★☆☆
Stosunek ceny do jakości ★★★☆☆

eprasa.pl 1a6f36bbdc

SEKATORY ZAPADKOWE

OCENA: 18/20

Sekator jednoręczny kowadełkowy FELCO 32 59,99 £

Waga 260 g
Średnica cięcia 25 mm
Gwarancja Dożywotnia

NAJ-LEPSZY ZAKUP

Ostrze z hartowanej stali. Regulowane kowadełko. Antypoślizgowe rączki. Sztywna blokada, umieszczona pośrodku. Mocny i wytrzymały. Tnie czysto i wydajnie. Wszystkie części wymienne. Dostępny w małych lub dużych rozmiarach.

KUPISZ W POLSCE!

Zalety i wady

- ✓ Czyste, łatwe, mocne cięcia
- ✓ Duża szerokość cięcia
- ✓ Wszystkie części są wymienne
- ✓ Dostępny serwis
- × Blokada dość sztywna
- × Drogi

Komfort pracy ★★★★☆
Cięcie ★★★★★
Serwis i konserwacja ★★★★★
Stosunek ceny do jakości ★★★★☆

OCENA: 16/20

Wilkinson Sword Ratchet Anvil Pruner 14,99 £

Waga 130 g
Średnica cięcia 22 mm
Gwarancja 10 lat

Trzystopniowa zapadka. Nieprzywierające ostrze ze stali SK5. Gumowy uchwyt tylko na górnej rączce. Umieszczona pośrodku blokada wymaga użycia dwóch rąk. Zdejmowane ostrze.

Zalety i wady

- ✓ Mały i lekki
- ✓ Wygodny
- ✓ Dobra jakość
- ✓ Dla prawo- i leworęcznych
- × Wolno tnie grubsze drewno
- × Wygodny tylko dla mniejszych dłoni
- × Ciemny kolor, trudny do zauważenia

Komfort pracy ★★★☆☆
Cięcie ★★★☆☆
Serwis i konserwacja ★★★★☆
Stosunek ceny do jakości ★★★★★

OCENA: 17/20

Darlac Super Classic Ratchet 16,99 £

Waga 206 g
Średnica cięcia 25 mm
Gwarancja 25 lat

Powlekane ostrze ze stali SK5. Łatwa w użyciu umieszczona pośrodku blokada dla prawo- i leworęcznych. Gumowy uchwyt tylko na górnej rączce. Tnie gładko. Szerokie rączki. Części są wymienne.

Zalety i wady

- ✓ Duża szerokość cięcia
- ✓ Dobrze tnie
- ✓ Dobra jakość
- ✓ Części są wymienne
- × Duży i szeroki
- × Wolno tnie
- × Ślizga się w dłoni

Komfort pracy ★★★☆☆
Cięcie ★★★★☆
Serwis i konserwacja ★★★★★
Stosunek ceny do jakości ★★★★★

OCENA: 17/20

Jardin de France Ratchet Secateurs 30,95 £

Waga 220 g
Średnica cięcia 20 mm
Gwarancja 1 rok

Ostrze ze stali węglowej z nieprzywierającą powłoką. Trzystopniowa zapadka czasami się ślizga. Aluminiowe rączki z gumowym uchwytem na górnej. Zgrabna, umieszczona pośrodku blokada. Obsługa prawą i lewą ręką. Ostrze i sprężyna są wymienne. Pokrowiec w zestawie.

Zalety i wady

- ✓ Mocne, czyste cięcie
- ✓ Lekki i wygodny
- ✓ Wymienne ostrze
- ✓ Dla prawo- i leworęcznych
- × Zapadka czasami się ślizga
- × Niewygodna blokada

Komfort pracy ★★★★☆
Cięcie ★★★★☆
Serwis i konserwacja ★★★★☆
Stosunek ceny do jakości ★★★★★

OCENA: 18/20

Corona ComfortGEL Ratchet Cut Branch and Stem Pruner 34,99 £

Waga 264 g
Średnica cięcia 20 mm
Gwarancja 10 lat

NAJ-LEPSZY ZAKUP

Czterostopniowy mechanizm zapadkowy. Ostrze ze stali węglowej z nieprzywierającą powłoką. Aluminiowe rączki z żelowym uchwytem. Mocny i wytrzymały. Tnie łatwo i czysto.

Zalety i wady

- ✓ Wygodne rączki
- ✓ Mocne, wydajne cięcie
- ✓ Solidny i wytrzymały
- ✓ Czterostopniowa zapadka
- × Dość ciężki
- × Blokada wymaga użycia dwóch rąk

Komfort pracy ★★★★☆
Cięcie ★★★★★
Serwis i konserwacja ★★★★☆
Stosunek ceny do jakości ★★★★★

OCENA: 16/20

Gardena Comfort sekator ogrodowy SmartCut 44,99 £

Waga 281 g
Średnica cięcia 25 mm
Gwarancja 25 lat

KUPISZ W POLSCE!

Trzystopniowy mechanizm zapadkowy. Aluminiowe rączki z gumowymi i plastikowymi wstawkami. Duży, z szerokimi rączkami, odpowiedni dla dużych dłoni. Otwór w rączce do zawieszenia.

Zalety i wady

- ✓ Łatwa blokada
- ✓ Wydajne cięcie
- ✓ Blokada dla lewo- i praworęcznych
- × Bardzo szerokie rączki
- × Nie zamyka się całkowicie

Słaby, jak na swoją cenę

Komfort pracy ★★★★☆
Cięcie ★★★★☆
Serwis i konserwacja ★★★★☆
Stosunek ceny do jakości ★★★★☆

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Zarówno sekatory kowadełkowe, jak i zapadkowe są odpowiednie do cięcia grubszych, zdrewniałych pędów

Jak wybrać sekator kowadełkowy?

Przed zakupem należy wziąć pod uwagę wiele czynników, na przykład jakie rośliny przycinasz, jak często tniesz i co jest najbardziej wygodne dla twoich dłoni

Czy jest mocny i wygodny?
Cięcie twardego drewna wymaga sekatora o dużej mocy i dobrym uchwycie. Sprawdź wagę, rozmiar i wyważenie narzędzia (niektóre marki oferują te same sekatory w różnych rozmiarach) oraz poszukaj gumowych, plastikowych lub żelowych uchwytów, które pomogą ci go wygodnie trzymać w dłoni. Zmniejszy to również obciążenie przy dłuższym użytkowaniu. Silne ostrze będzie ciąć łatwiej i wydajniej. Są różne rodzaje stali – ta o wysokiej zawartości węgla jest mocniejsza. SK5 to japońska stal o wysokiej twardości, która jest szczególnie wytrzymała i wymaga mniej ostrzenia i konserwacji. Wiele sekatorów ma również powłokę zapobiegającą przywieraniu, która ułatwia czyszczenie i zapobiega zaklejaniu się ostrza żywicą.

Czy łatwo go naostrzyć?
Ostrze kowadełkowe musi być naprawdę ostre, w przeciwnym wypadku będzie miażdżyć zamiast ciąć, ale aby je naostrzyć musisz mieć do niego łatwy dostęp lub móc je wyjąć. Sekatory o większej szerokości cięcia zapewniają łatwiejszy dostęp, ale poszukaj też tych, które można łatwo rozłożyć. Możliwość demontażu sekatora w celu naostrzenia lub wymiany zużytych lub uszkodzonych ostrzy na dłuższą metę pozwoli zaoszczędzić pieniądze. Zauważ, że sekatory z mechanizmem zapadkowym mają więcej ruchomych części, więc wymagają trochę więcej uwagi i konserwacji niż prostsze modele. Wiele marek z wyższej półki oferuje części zamienne, a niektóre zapewniają serwis i wsparcie – odsyłasz do nich sekator, a oni za opłatą ostrzą, naprawiają i wymieniają części.

Jakie dodatkowe funkcje są przydatne?
Niektóre marki oferują przydatne funkcje, które mogą wpłynąć na twój wybór. Blokada bezpieczeństwa, która trzyma zamknięte ostrza, gdy sekator nie jest używany, powinna być łatwo dostępna oraz płynnie otwierać się i zamykać. Najlepsze są te, które można łatwo zamknąć i otworzyć jedną ręką lub przytrzymując narzędzie przy udzie. Centralnie umieszczona blokada często pozwala na użytkowanie sekatora zarówno prawo-, jak i leworęcznym. Jaskrawo kolorowe rączki pomogą ci łatwo odnaleźć zapodziany sekator.

Czy potrzebujesz narzędzia najwyższej jakości?
Jeśli masz tylko mały ogród z kilkoma roślinami wymagającymi cięcia, wybierz tańszy, ale solidny sekator. Ale jeśli przycinasz regularnie, warto zainwestować w droższe narzędzie wykonane z wysokiej jakości materiałów. Dbaj o nie, czyść i ostrz, a także nie tnij rzeczy, których nie powinieneś, a wtedy twój sekator będzie ci długo służył. Także okres gwarancji może się różnić, od jednego roku po dożywotnią gwarancję, więc sprawdź to przed zakupem.

NAJ-LEPSZY ZAKUP

Nasz wybór dla twoich potrzeb

Najlepszy tani sekator kowadełkowy

Sekator kowadełkowy Draper Deluxe 12,84 £
Wygodny i dobrze wyważony. Duża moc i szerokość cięcia. Świetnej jakości narzędzie dla większych dłoni.

Najlepszy sekator kowadełkowy

Sekator jednoręczny kowadełkowy FELCO 59,99 £
Mocny, solidny sekator, który tnie czysto i wydajnie. Wszystkie części są wymienne, a naprawa jest w ofercie.

Najwygodniejszy sekator kowadełkowy

Gardena Sekator ogrodowy, kowadłowy A/M 22,99 £
Łatwy i wygodny w użyciu, z dużą szerokością cięcia. Tnie czysto i mocno.

Najwygodniejszy sekator zapadkowy

Corona ComfortGEL Ratchet Cut Branch and Stem Pruner 34,99 £
Solidny model z miękkimi, wygodnymi rączkami, które ułatwiają cięcie grubego, twardego drewna. Mocny i trwały.

Gdzie kupić

- **www.burgonandball.com** (model Corona)
- **www.darlac.com**
- **www.drapertools.com**
- **www.felco.com**
- **www.fiskars.com**
- **www.gardena.com**
- **www.jardin-defrance.com**
- **www.kentandstowe.com**
- **www.qualitygardentools.com** (model Bulldog)
- **www.spear-and-jackson.com**
- **www.wilkinsonsword-tools.co.uk**
- **www.wolf-garten.com**

ZOBACZ nagrania i sprawdź szczegółowe recenzje, w tym także sekatorów nożycowych, na stronie **www.gardenersworld.com/reviews**

ZDJĘCIA: GETTY/UEUAPHOTOY

eprasa.pl 1a6f36bbdc

CZAS NA PRZYCINANIE

Kiedy zaczynają wyrastać nowe pędy, przychodzi pora wycięcia ubiegłorocznych suchych traw ozdobnych, mówi **Frances Tophill**

W marcu sezon wiosenny rusza pełną parą. Narcyzy są w pełni kwitnienia, a nowe pędy przebijają się przez rozgrzewającą się ziemię. Hibernujące dotychczas ślimaki zaczynają wypełzać z kryjówek, więc najważniejsza jest teraz ochrona młodych pędów – podobnie jak rozłożenie ściółki i wysiew nasion w pomieszczeniach.

To także czas czuwania i czekania. W pewnym momencie tego miesiąca możesz rozpocząć pierwsze wiosenne prace, ale niektóre będą musiały jeszcze zaczekać. Chodzenie po zbyt mokrej ziemi może ją ubić. Podobnie noce – są jeszcze zbyt zimne na sadzenie delikatnych roślin na zewnątrz.

Ptaki zbudowały już swoje gniazda, a wraz z pojawiającymi się owadami i kwiatami mają pod dostatkiem pożywienia, więc trawy ozdobne i byliny zielne, które zostawiałeś ptakom jako pożywienie na zimę, można teraz usunąć. To także idealny czas na odmładzające przycinanie krzewów, więc teraz masz ostatnią szansę, aby nadać kształt czarnym porzeczkom, krzewom agrestu i różom.

Suche źdźbła, które przez zimę dostarczały pożywienia dzikim zwierzętom, można teraz wyciąć

ZDJĘCIA: TORIE CHUGG; SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

Przytnij teraz te rośliny

Marcowe cięcia są zróżnicowane. Rośliny zimozielone można bezpiecznie ciąć, ponieważ zmniejsza się ryzyko przymrozków, zatem pnącza, takie jak późno kwitnące powojniki lub wiciokrzewy, można uporządkować. Wiele z marcowych cięć można wykonać opcjonalnie, na przykład zmienić pokrój rośliny, zwiększyć rozmiar liści lub zagęścić roślinę na lato.

FORSYCJA Przytnij po zakończeniu kwitnienia, zostawiając nowe, mocne liściaste pędy boczne. Możesz też całkowicie wyciąć jedną lub dwie stare gałęzie.

EUKALIPTUS Przycinamy teraz dla pobudzenia wzrostu ozdobnych młodych liści – podobnie jak perukowce i sumaki, które po silnym cięciu wytwarzają mniejszą ilość dużych liści.

BYLICA Teraz, gdy już się nieco ociepliło, można przycinać bardziej delikatne rośliny, takie jak bylica i *Melianthus*, bez obawy, że je uszkodzimy.

HEBE Można teraz przyciąć dla uzyskania gęstej, schludnej sylwetki. W tym samym czasie wytnij wszystkie stare kwiatostany z poprzedniego roku.

Wytnij teraz stare suszki

WIOSNĄ pora wyciąć zeszłoroczne liście i łodygi traw ozdobnych, aby zrobić miejsce na rabatach dla nowych przyrostów w cieplejszych miesiącach. Możesz je wycinać całymi kępkami, jeśli wiesz, gdzie dokładnie ciąć.

Tych roślin nie przycinaj

Złotlin japoński przytnij po kwitnieniu

✕ **JAŚMINOWIEC** lub jakikolwiek inny krzew kwitnący wiosną, który jeszcze nie zakwitł, tak jak pruśnik, eskalonia, złotlin (patrz poniżej), lilak, osmantus czy porzeczki. Zamiast tego przytnij je po kwitnieniu późną wiosną lub latem. Cięciem o tej porze pozbawisz rośliny pąków kwiatowych.

✕ **ZŁOTLIN JAPOŃSKI** wydaje kwiaty na zeszłorocznych gałązkach i pędach wyrastających u podstawy. Po zakończeniu kwitnienia skracamy jedną trzecią pędów przy samej ziemi.

✕ **KAŻDY KRZEW, ŻYWOPŁOT LUB DRZEWO**, w którym gnieżdżą się ptaki. Świadome niszczenie gniazd jest zakazane – cięcie przeszkadza w lęgach i może zniszczyć jaja już gniazdujących ptaków.

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Cięcie traw ozdobnych

Trawy stały się podstawą ogrodów, a każdy gatunek ma swoje własne wymagania. Rodzina *Poaceae*, do której zaliczamy bambusy, trawy łąkowe i ozdobne oraz cukrową kukurydzę, jest rozległa i zróżnicowana i obejmuje ponad 12 000 gatunków. Wiele z nich jest jednorocznych, więc każdego roku trzeba wyhodować je z nasion. Inne [trawy i podobne do nich byliny – red.], takie jak bambusy, turzyce, kostrzewy sine, konwalniki czy trawy pampasowe, są zimozielone i nie należy ich przycinać, chyba że dla ograniczenia ich rozmiarów. Liście traw zasychających na zimę, które były tak przydatne dla zimujących stworzeń, należy teraz wyciąć, w przeciwnym razie szybko zrobi się bałagan.

Usuń stare suszki, aby zrobić miejsce dla wyrastających już nowych pędów

Krok po kroku

1 WYTNIJ ubiegłoroczne suszki na wysokości nowych pędów wyrastających już u podstawy. W razie potrzeby załóż rękawiczki, ponieważ liście traw mogą mieć ostre brzegi. Potrząśnij najpierw porządnie każdą kępką, aby odstraszyć żaby, owady lub małe ssaki.

2 SPRZĄTNIJ wszystkie ścinki. Będą naprawdę dobrą alternatywą dla drewnianych zrębków na ścieżkach, ale można je również dodać do pryzm kompostowych. Pamiętaj jednak, że te suche źdźbła zaliczamy do brązowych, a nie zielonych składników.

3 PRZYCIĘTA trawa będzie niewielką, zgrabną kępką. Nie martw się, jeśli uważasz, że wygląda trochę goło, ponieważ trawy szybko rosną, a wkrótce urosną na tyle, że zasłonią miejsce cięcia.

Dobra rada

Chociaż sekator to podstawa, to do cięcia dużych łanów traw ozdobnych przydadzą się też nożyce, nożyce do żywopłotów, a nawet podkaszarka. Oczywiście należy założyć odpowiednią odzież ochronną i uważać, aby nie uszkodzić korony rośliny i nowych pąków. Każdą roślinę powinno się zawsze przycinać, używając czystych i ostrych narzędzi, aby uniknąć przenoszenia patogenów. Właściwa konserwacja narzędzi jest kluczem do tak bezpiecznego przycinania, jak to tylko możliwe.

Zachowaj ostrożność podczas wycinania starych pędów, aby nie uszkodzić tych nowych

W ten sposób przytnij także

Byliny zielne o pojedynczych, wąskich liściach przypominających o tej porze roku trawy. Podobnie jak trawy, są to rośliny jednoliścienne i niektóre będą wyglądać lepiej, jeśli zostaną przycięte w ten sam sposób, na przykład:

- **liliowce**
- **kosaćce**
- **miecznice**

Inne byliny zielne pozostawione na zimę również można przyciąć do ziemi. Zimozielone trawy po prostu przeczesz dłonią w rękawiczce, usuwając wszystkie brązowe źdźbła.

Trawy ozdobne

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Kwitnienie												
Cięcie												

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/ANEST.
WITH THANKS TO THE SALUTATION GARDENS, SANDWICH; SPARSHOLT COLLEGE, HAMPSHIRE

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Używaj konewki z sitkiem, aby kontrolować ilość wody

Ostrożnie podlewaj wysiewy

Podlewając wysiewy, zgrupuj razem te o podobnych wymaganiach – gdy teraz rosną szybko, nie wszystkie potrzebują tej samej ilości wody ani nie rosną w tym samym tempie. Siewki mogą gnić, kiedy są stłoczone lub gdy powierzchnia podłoża pozostaje długo mokra, więc sprawdzaj, czego potrzebują dotykając podłoża. Używaj konewki z sitkiem, aby mieć kontrolę nad ilością wody oraz trzymaj napełnioną konewkę w szklarni, aby woda do podlewania miała taką samą temperaturę co wysiewy.

ODWIEDŹ **www.gardenersworld.com/seeds-bulbs** po więcej porad dotyczących pielęgnacji wysiewów

20 MINUT WOLNEGO

Uprzątnij i wyczyść stoły rozsadowe w szklarni. Wyrzuć wszystkie obumarłe liście i płatki, które mogą przenosić choroby. Wyczyść szczotką brud ze wszystkich powierzchni, a następnie przetrzyj je szmatką nasączoną łagodnym środkiem dezynfekującym, aby wytrzeć wszystkie pozostałości. Aby wewnątrz utrzymać niski poziom wilgotności, unikaj pozostawiania zacieków poprzez wytarcie powierzchni suchą szmatką.

Nie zapomnij

- **Uważać na ślimaki, zwłaszcza jeśli twoja szklarnia nie jest ogrzewana. Znajdź dla nich inne miejsce lub się ich pozbądź**
- **Wykorzystać ciętych pędów pelargonii, aby wyhodować więcej sadzonek roślin za darmo**
- **Wysiać sałat do małych doniczek lub kuwet, aby móc posadzić je za kilka tygodni**

Zabezpiecz młode siewki

Świeżo wykiełkowane siewki przez kilka dni trzymaj w jasnym i ciepłym miejscu. Wietrz je codziennie, jeśli są przykryte szkłem lub pokrywą miniszklarni.

Kolejnym etapem procesu hartowania jest przeniesienie siewek na stół w szklarni lub na parapet, ale nadal należy je chronić przed niższymi temperaturami w nocy podczas fali chłodów.

Jeśli wysiewy znajdują się na parapecie, regularnie obracaj je, aby rośliny się nie pokładały. Przepikuj je do świeżego podłoża, kiedy będą już odpowiednio duże, oraz odpowiednio je oznacz.

Przy sadzeniu roślin do doniczek, trzymaj etykietki z nazwami roślin razem z siewkami, aby łatwo było je zidentyfikować.

KROK PO KROKU Posadź bulwy zawilców

Posadź teraz do donic bulwy zawilców, aby cieszyć się kwiatami na początku lata. Po kwitnieniu przejdą w stan uśpienia, ale możesz je zachować na kolejne lata. Posadź kilka bulw w doniczce, a gdy zrobi się cieplej, wystaw je na zewnątrz, aby zakwitły.

1 **WŁÓŻ** bulwy do ciepłej wody, aby nasiąkły i napęczniały przez noc.

2 **NAPEŁNIJ** doniczkę ziemią i uciśnij ją do 5 cm poniżej krawędzi doniczki, a następnie umieść bulwy, kładąc je na ich najdłuższym boku w odległości 5 cm od siebie. Trudno powiedzieć, w którą stronę je położyć, ale korzenie i pędy zawsze rosną we właściwym kierunku. Przykryj podłożem po brzegi.

3 **OPISZ** etykietkę, podlej i umieść doniczki w jasnym miejscu, aby bulwy wypuściły pędy.

TEKST: EMMA CRAWFORTH; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Sprawna wentylacja usunie z powietrza gromadzące się zimą zarodniki grzybów

Wpuść świeże powietrze

Uchroń rośliny przed chorobami grzybowymi poprzez otwieranie okien lub żaluzji na godzinę, lub więcej w pogodne, wietrzne dni, aby poprawić cyrkulację powietrza. Jeśli otworzysz je rano i zamkniesz w południe, powietrze będzie miało czas, by się ogrzać po południu.

Nie zapomnij

- **Umyj i zdezynfekuj wszystkie używane wcześniej kuwety i doniczki, aby chronić rośliny przed szkodnikami i chorobami**
- **Rozejrzyj się w poszukiwaniu szarej pleśni – pozbieraj i wyrzuć porażone liście zanim choroba się rozprzestrzeni**

Umieść bulwy pionowo, kiełkami ku górze, w chłodnym, jasnym miejscu

Zacznij pędzić ziemniaki

W marcu zacznij podpędzać sadzeniaki przed wysadzeniem ich do gruntu w kwietniu i maju. Pędzenie – lub pobudzanie do kiełkowania – sprawi, że twoje ziemniaki będą wcześniej gotowe do zbioru.

Ułóż bulwy pionowo w wytłoczce po jajkach lub innym, podobnym pudełku, umieszczając je malutkimi oczkami ku górze. Postaw je w suchym, chłodnym i jasnym miejscu, na przykład w chłodnej szklarni lub na nieogrzewanym ganku. Krótkie, ciemne pędy lub kiełki wyrosną z oczek. Bulwy powinny być gotowe do posadzenia za około sześć tygodni, kiedy kiełki osiągną długość 3 cm.

Ziemniaki przechowują się naprawdę dobrze, więc jeśli masz miejsce na grządce, posadź ich sporo tej wiosny. Potem możesz zaoszczędzić pieniądze przechowując i wykorzystując ziemniaki następnej zimy.

DOBRA RADA

Nie przegap oznak żerowania opuchlaka truskawkowca. Jeśli rośliny w donicach nagle zwiędły, rozkop ziemię w poszukiwaniu beznogich, kremowobiałych larw. Następnie, w ogrzewanej szklarni, możesz zastosować środki ochrony biologicznej.

Utrzymuj szyby w czystości

Zwiększ ilość światła docierającego do roślin poprzez czyszczenie szyb, zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz. Wczesne siewki i młode rośliny potrzebują tak dużo światła, jak to tylko możliwe. Na zewnątrz, pozostałości resztek roślinnych na przeszkleniach sprzyjają rozwojowi glonów i mchu, więc usuń je za pomocą szczotki, a następnie umyj szyby. Skroplona para i pył na szkle wewnątrz także sprzyjają rozwojowi glonów, więc przetrzyj szyby, a następnie wytrzyj do sucha.

Umyj przeszklenia, aby czerpać garściami z ograniczonego zimowego światła

KROK PO KROKU Wysiej rośliny rabatowe kwitnące latem

Uprawa roślin rabatowych z nasion, takich jak begonie, jest świetnym sposobem na zaoszczędzenie pieniędzy. Teraz wykiełkują w ciepłej szklarni bez trudu. Aby uzyskać szczegółowe porady dotyczące siewu postępuj zgodnie z instrukcją na opakowaniu.

1 Przesiej do kuwety trochę podłoża do wysiewów przez sito i dociśnij deską, aby zapewnić równą powierzchnię dla równomiernego kiełkowania.

2 Wysiej nasiona z paczki lub buteleczki tak równomiernie jak tylko to możliwe. Dodaj do nasion odrobinę drobnego piasku, aby widzieć, gdzie zostały wysiane.

3 Ustaw kuwetę w płytkiej podstawce wypełnionej letnią wodą aż do momentu, kiedy zobaczysz, że powierzchnia jest wilgotna. Następnie ustaw kuwetę z nasionami w ciepłej szklarni do wykiełkowania.

TEKST: EMMA CRAWFORTH; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 1a6f36bbdc

KROK PO KROKU Uprawiaj truskawki

Na nową truskawkową grządkę wybierz słoneczne stanowisko z przepuszczalną ziemią. Truskawki dobrze radzą sobie także w dużych pojemnikach i koszach. Kup nowe sadzonki lub wykorzystaj młode pędy (rozłogi) z już istniejącej uprawy. Tego lata plon będzie niewielki; wyjątkowo obfitych zbiorów spodziewaj się w kolejnym sezonie, zwłaszcza jeśli w tym roku usuniesz wszystkie kwiaty i tym samym pozwolisz roślinom dobrze się ukorzenić.

1 SZUKAJ małych, ukorzenionych już roślin przymocowanych rozłogami do głównej kępy. Wybierz najsilniejsze do wykopania i przesadzenia. Teraz możesz również sadzić truskawki rosnące w pojemnikach.

2 POSADŹ rozłogi, używając ręcznej łopatki i uważając, aby korona znalazła się na powierzchni. Sadząc truskawki w pojemnikach, utrzymuj koronę rośliny na poziomie podłoża, aby zapobiec gniciu rośliny u podstawy.

3 DOCIŚNIJ rośliny dłońmi, uważając, aby nie zagłębić ich bardziej w podłożu. Podlej ziemię dookoła roślin i nie podlewaj ponownie do momentu, kiedy zobaczysz oznaki wzrostu.

4 UTRZYMUJ nową grządkę wolną od chwastów. Kiedy rośliny zaczną rosnąć, zasil je nawozem z wysoką dawką potasu, aby pobudzić je do kwitnienia. Usuwaj wszystkie pojawiające się rozłogi, wyrastające z młodych roślin. W ciągu kilku miesięcy będziesz cieszyć się zbiorami.

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/fruit-veg po wskazówki dotyczące uprawy truskawek

1

2

3

4

10 MINUT WOLNEGO

Odchwaszczaj ręcznie wokół podstawy roślin w miejscach, do których nie można sięgnąć motyką lub pazurkami. Chwasty najlepiej zwalczać, gdy są jeszcze niewielkie i można je łatwo usunąć. Gdy rosną, korzenie chwastów mogą zaplątać się w korzenie roślin, które chcesz uprawiać i tym samym będą konkurować z nimi o wodę, światło i pożywienie.

Użyj grabi, aby rozbić grudki ziemi i przygotować podłoże do siewu

Przygotuj grządki pod wysiewy

Wypiel grządki przed ostatnimi przygotowaniami do wiosennego siewu warzyw. Unikaj kopania na tym etapie, ale jeśli powierzchnia jest bardzo zbita, użyj wideł, aby lekko ją ponakłuwać. Rozbij grabiami grudki ziemi, które pojawiły się podczas nakłuwania widłami, aby uzyskać drobniejszą strukturę podłoża. Zgrab powierzchnię odsuwając ziemię od krawędzi grządki, aby nie dopuścić do wrastania trawy ze ścieżek. Wybierz duże kamienie. Przed zgrabieniem grządki po raz ostatni, rozsyp po jej powierzchni nawóz uniwersalny. Tak przygotowaną grządkę zostaw na kilka dni, aby ziemia osiadła przed siewem.

Nie zapomnij

- **Wysiać nasion warzyw.** *Przejdź do strony 102 po wskazówki jak to zrobić*
- **Kontynuować wysiewów w szklarni lub na parapecie kuchennym. Wysiej bazylię, buraki ćwikłowe, marchewki, ogórki, groszki i pomidory**
- **Uporządkować już istniejących grządek z truskawkami poprzez obcięcie martwych liści**
- **Zastosować organicznej ściółki (np. dobrze rozłożonego kompostu) wokół młodych drzew i krzewów owocowych**

TEKST: EMMA CRAWFORTH; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; TIM SANDALL

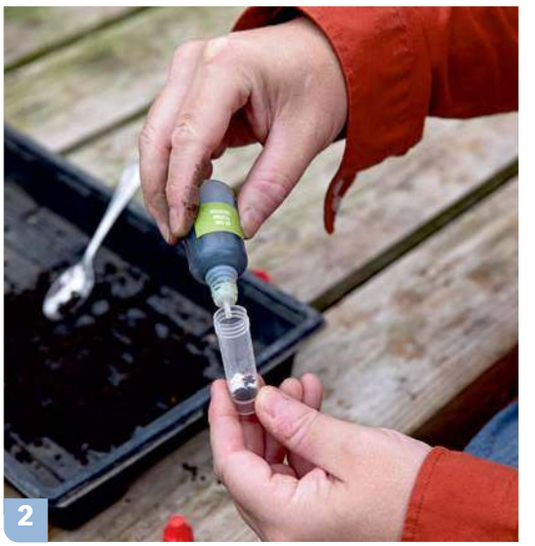
eprasa.pl 1a6f36bbdc

KROK PO KROKU Sprawdź pH swojej gleby

Zmierz pH gleby za pomocą zestawu, który kupisz w centrum ogrodniczym lub przez Internet. Dostępność składników odżywczych zależy od pH, więc weź je pod uwagę przy doborze roślin.

Warto zbadać pH nowych rabat i warzywnika, gdzie regularnie dodaje się materii organicznej, która może zmienić początkowy odczyn gleby. Pobierz próbki tuż pod powierzchnią ziemi, tam gdzie są korzenie.

1

2

1 **WYSUSZ** próbkę ziemi na papierze na dzień lub dwa przed badaniem. Wsyp ziemię do probówki aż do poziomu znacznika określonego w instrukcji.

2 **SPRAWDŹ** instrukcję ponownie i dodaj odpowiednią ilość płynu wskaźnikowego. Ta ilość może zależeć od rodzaju gleby.

3 **ZATKAJ** probówkę korkiem, obróć ją do pozycji poziomej i potrząsaj przez kilka minut, aby cząstki podłoża mogły zawiesić się w cieczy.

4 **USTAW** fiolkę pionowo i zostaw ją na kilka minut. Ziemia osiądzie, a ciecz na górze zmieni zabarwienie. Porównaj probówkę z tabelą kolorów i odczytaj pH.

OBEJRZYJ filmy i porady dotyczące gleby na stronie **www.gardenersworld.com/basics**

3

4

Odmładzające cięcie krzewów

Mocne cięcie odmładza rośliny i może być bardzo korzystne dla starych, przerośniętych krzewów. Warto je wykonać, gdy wszystkie liście opadną, a rośliny wejdą w stan uśpienia. W marcu istnieje małe ryzyko długotrwałych, silnych mrozów. Wybujałe żylistki, które słabo kwitną, zwykle świetnie reagują na cięcie. Przytnij wszystkie pędy do wysokości 30 cm od ziemi. Półtora roku oczekiwania na kwiaty będzie tego warte! Bardziej zachowawcza metoda polega na przycięciu połowy pędów – tych najstarszych i najgrubszych – na zmianę co dwa lata.

Krzewy w złej kondycji można odmłodzić zimowym cięciem

Nie zapomnij

- Chroń klony palmowe w donicach, przenosząc je do szklarni, na ganek lub do niszy w murze
- Sprawdzaj wilgotność ziemi podczas uprawy warzyw w foliowym tunelu – na powierzchni może wyglądać na mokrą, ale pod spodem bywa sucho
- Zainwestuj w dobrą piłę do przycinania z zapasowym ostrzem, aby ciąć gładko
- Rozmnażaj przegorzan i dziewannę poprzez sadzonki korzeniowe

TEKST: EMMA CRAWFORTH; ROSIE YEOMANS. BEECHGROVE WORDS: MAIRI RATTRAY
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Nasiona cebuli są tańsze niż dymka, a do tego uzyskasz z nich wyjątkowo obfity plon o dorodniejszych cebulach

Wysiej cebulę

Wielu ogrodników uprawia cebulę z dymki zapominając, że cebula z nasion latem urośnie większa. Nasiona cebuli nie są długowieczne, więc zamiast wykorzystywać pozostałe z zeszłego sezonu nasiona, zawsze kupuj nowe. Zapaleni hodowcy bacznie śledzący wystawy, tradycyjnie sieją nasiona cebuli w drugi dzień Świąt Bożego Narodzenia, ale myślę, że wystarczy je wysiać w lutym lub marcu. Daje im to wystarczająco dużo czasu, aby nadrobić zaległości względem dymki sadzonej w kwietniu.

Kiełkuj nasiona w temperaturze pomiędzy 16 a 21°C. Im cieplej, tym nasiona szybciej wykiełkują – zajmie im to od tygodnia do dwóch. Kiedy będą wystarczająco rozwinięte, przepikuj siewki do pojedynczych doniczek i ustaw je w jasnym, nienarażonym na przymrozki pomieszczeniu (w temp. 16-18˚C) do kwietnia, kiedy będą mogły zostać posadzone w warzywniku.

PIĘĆ ULUBIONYCH CEBUL ALANA

'Alisa Craig' Popularna na wystawach, a także w kuchni
'Bedfordshire Champion' Wytwarza duże cebule
'Isobel Rose' Różowa odmiana, która pięknie wygląda w sałatkach
'Kamal' Czerwona odmiana, która dobrze się przechowuje
'Mammoth' Największa ze wszystkich – prawdziwy zdobywca nagród

KROK PO KROKU Jak siać cebulę

1 **NAPEŁNIJ** kuwetę świeżym podłożem uniwersalnym bez torfu zostawiając około 1 cm lub więcej, poniżej krawędzi pojemnika.

2 **OTWÓRZ** opakowanie i wysyp nasiona na dłoń. Nie próbuj siać bezpośrednio z opakowania, ponieważ może to skutkować nierównomiernym rozmieszczeniem.

3 **WEŹ** szczyptę nasion i posyp równo po powierzchni podłoża w taki sposób, aby upadły w odległości ok. 1 cm od siebie.

4 **PRZYSYP** lekko nasiona podłożem do momentu, aż zostaną całkowicie przykryte. Następnie nawodnij je od spodu i utrzymuj podłoże delikatnie wilgotne w trakcie wzrostu.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Felieton

Opowieści Titchmarsha

Alan, który pisze dla *GW* od początku istnienia naszego magazynu, snuje refleksje o tym, co się zmieniło przez te 30 lat – i dlaczego ogrodnictwo jest teraz jeszcze ważniejsze niż wcześniej

Trochę czasu minęło... Muszę wyznać, że lubię rozsiadać się tu, na tyłach niniejszego magazynu. Widok stąd stale się zmienia i od czasu, gdy napisałem pierwszy felieton w roku 1991, naprawdę wiele się wydarzyło.

Jak to się stało, że tu jestem? No cóż, od początku lat 70. XX wieku zarabiałem na chleb pisaniem o ogrodnictwie, w roku 1977 zacząłem prowadzić w radiu BBC4 programy *You and Yours* oraz *Today*, a w roku 1979 zostałem prezenterem telewizyjnym. Przez 30 lat relacjonowałem przebieg wystawy kwiatowej RHS w Chelsea, zaś w roku 1991, będąc od siedmiu lat stałym członkiem ekipy programu ogrodniczego BBC, zostałem poproszony o skreślenie paru słów dla nowego magazynu.

Mój misjonarski zapał do wychwalania zalet i znaczenia ogrodnictwa – dla ludzi, krajobrazu i przyrody jako takiej – nigdy nie wygasł, ale w ciągu tych 30 lat zaszło wiele zmian. Wszyscy na szczęście coraz bardziej zdajemy sobie sprawę z naszej odpowiedzialności względem środowiska i tego, jak szkodliwe są dla niego nasze ekscesy. W roku 1989, zaledwie dwa lata przed pojawieniem się niniejszego magazynu, po raz pierwszy użyto terminu „globalne ocieplenie". Obecnie bierzemy – czy też powinniśmy brać – go pod uwagę na każdym kroku. W tamtym czasie

„Jeśli zadasz sobie trud obserwacji, jak rozwija się twój ogród – prawdziwej obserwacji i uczenia się z niej – twoje życie może się zmienić"

nabierała rumieńców kampania przeciwko stosowaniu torfu w ogrodach, która rozwijała się pod wodzą Geoffa Hamiltona. Kontynuowałem jego działania, gdy przejąłem program *Gardeners' World* w roku 1996, intensywnie namawiając widzów, aby zapomnieli o sprejach i granulkach na ślimaki i pokładali więcej nadziei w ich naturalnych wrogach. Ogrodnictwo organiczne nabierało popularności, tracąc wizerunek dziedziny dla nawiedzonych szaleńców. Co powiedziawszy, tematykę ogrodniczą nadal uważano za nadającą się co najwyżej dla kanału BBC2. Aż pojawił się program *Ground Force*.

Byłem prezenterem *Gardeners' World* od roku, gdy BBC postanowiło, że przyda mi się mój własny program. Bardzo miło z ich strony. Zapytano mnie, co mógłbym zrobić z kawałkiem ziemi w dwa dni i tak, w roku 1977, narodziły się ogrodowe rewolucje i gwiazda w osobie Charlie Dimmock.

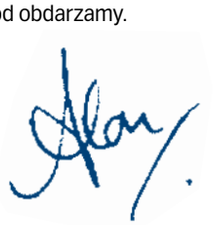
Jeśli się nad tym zastanowić, ogrodnictwo od zawsze ma w sobie element rewolucji – czyż nie jest nią pielęgnacją kawałka ziemi i przekształcanie go dla przyjemności i zapewnienia sobie pożywienia? Ale w dwa dni? Byłem sceptyczny. Puryści zaczęli się krzywić, a przyjaciele-ogrodnicy sugerowali, że zaprzedałem duszę diabłu. Ale pomyślałem, że jeżeli uda mi się dotrzeć do szerszej widowni, do osób, dla których program *Gardeners' World* był nieco zbyt onieśmielający, warto będzie znieść nieco uszczypliwości.

Wszystko wkrótce wystartowało, a my zaczęliśmy zmieniać życie konkretnych ludzi na lepsze za pomocą daru w postaci ogrodu. Program oglądało 12 milionów widzów. Dziś tę tradycję kontynuuje program *Love Your Garden* [w Polsce znany pod tytułem *Pokochaj swój ogród* – red.], w którym tworzymy ogrody dla tych, którym dostęp do wypielęgnowanego skrawka ziemi odmieni jakość egzystencji, zaś *Gardeners' World* ma ogromną rzeszę wiernych widzów.

Lockdown zbliżył nas do ogrodów w bezprecedensowym stopniu. Ponieważ zostaliśmy skazani na przebywanie w nich, pomyśleliśmy, że dobrze będzie jak najlepiej to wykorzystać. Nie trzeba wiele czasu, aby pozytywne skutki dbałości o kawałek ziemi stały się oczywiste. Nie zaprzeczam, że przeżywamy też frustracje, ale ogrodnictwo naprawdę karmi zarówno ducha, jak i ciało. Jeśli zadasz sobie trud obserwacji, jak rozwija się twój ogród – prawdziwej obserwacji i uczenia się z niej – twoje życie może się zmienić. Nie ma nic bardziej rzeczywistego, niż ogród, ani większej deski ratunku dla natury, niż twoja działka za domem.

W latach 50. XX w., będąc chłopcem, kupowałem rośliny w szkółce. Pamiętam, jak w latach sześćdziesiątych niedaleko naszego domu w Yorkshire otwarto pierwsze centrum ogrodnicze. 30 lat później, w roku 1993, pojawił się internet. Amazon i eBay wystartowały w roku 1995 – cztery lata po premierze naszego czasopisma – a teraz, w XXI wieku, zakupy roślin przez internet to standard. Dla ogrodników była to fascynująca podróż, a asortyment dostępnych roślin nigdy nie był tak ogromny, jak teraz.

Uważam za wielkie szczęście, że nadal mogę realizować programy i pisać, ale nade wszystko, że nieustannie odkrywam wzbogacające walory opiekowania się kawałkiem ziemi. Ten, którym, zajmuję się teraz, jest znacznie większy, niż działka, którą mieliśmy, gdy byłem mały, ale wielkość nie ma znaczenia – liczy się uczucie, jakim ten ogród obdarzamy.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM. ILUSTRACJA: CHRIS MADDEN/EYECANDY/ILLUSTRATION

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Zielony **Ogródek**
SKLEP

Zrób zakupy za dowolną kwotę i skorzystaj z rabatu!
Użyj kodu: **GARDEN** przy finalizacji zakupu

SKLEP.ZIELONYOGRODEK.PL

Promocja trwa od 15 lutego do 15 marca 2022

Ponad **1500** produktów

Wysyłka w **24** godziny

Darmowa dostawa od **200** zł

30 dni na zwrot

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Lista zakupów

Zestaw bylin miododajnych

Dla każdego, komu nie jest obojętny los pszczół! Starannie wyselekcjonowane kłącza jeżówek i rudbekii, które nie tylko będą cieszyły Twoje oko, ale również zwabią do ogrodu pszczoły, trzmiele i motyle.
www.cebule.pl

Sadzarka Xact™

Ergonomiczne narzędzie, które umożliwia sadzenie cebulek i małych sadzonek w wygodnej pozycji - eliminując konieczność schylania się czy klękania. Jedno narzędzie pozwala wykonać dołek, włożyć cebulkę i przysypać je ponownie ziemią - i to w zaledwie kilku krokach.
www.fiskars.pl

Akumulatorowe odbiorniki radiowe z ładowarką

Odbiornik radiowy z wbudowaną ładowarką akumulatorów 12V CXT i 18V LXT pozwala na jednoczesne słuchanie ulubionej muzyki i ładowanie akumulatorów, którymi następnie można zasilić elektronarzędzia.
www.makita.pl

Akumulatorowa przecinarka do drewna

Do przycinania drzew i krzewów, rozdrabniania odpadów zielonych i prac stolarskich. Wysoka wydajność cięcia i dużą moc, komfort pracy, doskonała ergonomia.
www.stihl.pl

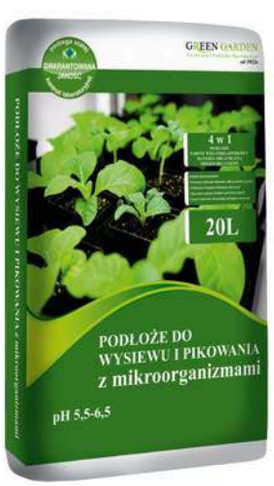
Narzędzia EcoLine

To kolekcja produktów stworzonych w zrównoważony sposób z materiałów pochodzących z recyklingu. Do serii należą bestsellery Gardena - narzędzia do pracy ręcznej: łopatka, wycinak do chwastów, skrobak do fug oraz sekator ogrodowy, a także produkty do podlewania - pistolet i zraszacz.
www.gardena.pl

Podłoże bez torfu

Gotowe podłoże o uniwersalnym zastosowaniu. Zawiera nawóz startowy wspomagający aklimatyzację roślin w nowym podłożu. Nawilżacz ułatwia lepsze przyswajanie i równomierną dystrybucję wody w podłożu.
www.lovethegarden.com

Podłoże z mikroorganizmami

Przygotowane do wysiewu nasion warzyw i kwiatów, pikowania sadzonek i ukorzeniania roślin w uprawie amatorskiej. Jest to jedyne na rynku podłoże o działaniu aktywnym, chronione patentem.
www.ggarden.eu

Naturalne zapachowe świece sojowe z serii Aromaty Ogrodu

Zachwycają swoim wyjątkowym zapachem. Zostały wyprodukowane z wosku z soi. Zawierają naturalne olejki eteryczne. Pobudzają zmysły, tworzą wyjątkowy nastrój i przenoszą w świat harmonijnego ogrodu.
www.legutko.com.pl

eprasa.pl 1a6f36bbdc

MARKET OGRODNICZY

Floribunda.pl

tel. 500 037 072
www.floribunda.pl

www.zielony-salonik.pl
STWÓRZ Z NAMI OGRÓD

Sklep internetowy z nowoczesnym
OŚWIETLENIEM SOLARNYM i ozdobami ogrodowymi,
w tym RZEŹBAMI WIATROWYMI

AURORA
AURORA-GARDEN sale@aurora-garden.pl,
www.aurora-garden.pl, tel. 796 881 848

.pl kwiatyllo

RABAT DLA CIEBIE !!
- 10,00 Zł Z KODEM:
GWW22

SZEROKI WYBÓR ROŚLIN
OGRODOWYCH I BALKONOWYCH
ORAZ AKCESORIA OGRODOWE

eprasa.pl 1a6f36bbdc

Gardeners' World EDYCJA POLSKA

Polska

Redaktor naczelny
Paweł Romanowski
pawel.romanowski@avt.pl

Redaktor prowadzący
Małgorzata Wójcik
malgorzata.wojcik@avt.pl

Redaktor merytoryczny
Łukasz Skop
lukasz.skop@avt.pl

Asystent wydawcy
Anna Cember
anna.cember@avt.pl

Współpracownicy
Anna Moroz-Darska, Agnieszka Nowak, Klaudia Kossowska, Katarzyna Kaczan-Borowska, Grzegorz Falkowski, Bożka Piotrowska, Katarzyna Bellingham, Małgorzata Kalemba-Drożdż

Marketing i reklama
Marta Zaczek
marta.zaczek@avt.pl
tel. 22 257 84 76

Anna Brzywczy
anna.brzywczy@avt.pl
tel. 883 125 997

DTP
Studio Adekwatna

Prenumerata
prenumerata@avt.pl
tel. 22 257 84 22 (godz. 10:00–14:00)

Kolportaż
Paweł Gago
pawel.gago@avt.pl
tel. 22 257 84 24

United Kingdom

GARDENERS` WORLD
MANAGING DIRECTOR
Catriona Bolger

EDITOR-IN-CHIEF
Lucy Hall

ASSOCIATE EDITOR
David Hurrion

BBC STUDIOS, UK PUBLISHING
CHAIR, EDITORIAL REVIEW BOARDS
Nicholas Brett

MANAGING DIRECTOR, CONSUMER PRODUCTS AND LICENSING
Stephen Davies

COMPLIANCE MANAGER
Cameron McEwan

DIRECTOR, MAGAZINES AND CONSUMER PRODUCTS
Mandy Thwaites

UK.publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

IMMEDIATE MEDIA CO LTD
CHAIRMAN
Martin Weiss

CEO
Tom Bureau

DIRECTOR OF INTERNATIONAL LICENSING AND SYNDICATION
Tim Hudson

INTERNATIONAL PARTNERS MANAGER
Molly Hope-Seton

Adres redakcji
„Gardeners' World. Edycja Polska"
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa
tel. 22 257 84 99
www.magazyngardenersworld.pl

Źródłowe materiały publikacyjne pochodzą z miesięcznika brytyjskiego „Gardeners' World".

© Copyright 2022 AVT

Mimo wszelkich starań przy opracowaniu materiału do tego czasopisma, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek błędy w tym czasopiśmie.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone na łamach pisma „Gardeners' World. Edycja Polska" treści reklamowe oraz artykuły promocyjne.

Wydawca
AVT-Korporacja Sp. z o.o.
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa tel. 22 257 84 99

Wydawnictwo AVT należy do Izby Wydawców Prasy

Miesięcznik, nr 3/2022

Magazyn jest wydawany na licencji brytyjskiego wydawnictwa Immediate Media Co Ltd

oraz BBC Studios

BBC Gardeners World magazine is published by AVT-Korporacja Sp. z o.o. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corpo-ration. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

W następnym numerze...

kwietniowe wydanie
w sprzedaży już pod koniec marca

Monty podpowiada, co wysiać, by latem cieszyć się kolorami

PLUS Rady ekspertów

Jak zrobić zieloną ścianę na murze

Najlepsze warzywa do uprawy w donicach

10 sposobów Alana na zwabienie dzikich zwierząt do ogrodu

GARDENA

Mróz i śnieg to nie problem!

GARDENA Bębny RollUp

Wszystkie nasze bębny zapewniają użytkownikom wyjątkowe korzyści:

- trwała, automatyczna technologia – bez schylania, kręcenia korbą i brudzenia dłoni
- wszystkie modele wyposażone w wysokiej jakości wąż i przyłącza
- wyciąganie węża na żądaną długość – blokady aktywowane bez wysiłku w krótkich odstępach
- prowadnica węża starannie zwija wąż bez supłania

MROZO-ODPORNY

Wbudowane zabezpieczenie chroniące przed mrozem
Wszystkie modele można pozostawić w ogrodzie przez cały rok.

AUTOMATIC

Trwała, automatyczna technologia
Wysokiej jakości sprężyna gwarantuje zawsze skuteczne zwijanie.

ROLL CONTROL

RollControl
Lekkie pociągnięcie węża aktywuje wbudowaną sprężynę, która go automatycznie i niezawodnie zwija. Technologia RollControl zapewnia powolne i bezpieczne zwijanie.

5 LAT GWARANCJI

5 lat gwarancji

GARDENA

eprasa.pl 1a6f36bbdc

VEKA

VEKA.PL

eprasa.pl 1a6f36bbdc